

Adliye Ceridesi

T. C.

Adliye Vekilliği tarafından her ay
nesrolunur

Yirmi Sekizinci Sene

5 inci Sayı

693

İÇİNDEKİLER

<u>No:</u>	<u>Sahife No:</u>
21. Veraset vesikalari; Veraset ve miras davaları . . . . . <i>T. M. İkinci Hukuk Dairesi Reisi A. Hımmet Berki</i>	339
22. Fransız Temyiz Mahkemesi; Tarihçe, Teşkilât, Vazifeler . . . . . <i>T. M. C. B. M. U. Muavinlerinden Dr. Orhan Babaoğlu</i>	348
23. Tabii Hukuk nazariyesinin Devletin şekli üzerindeki tesiri. <i>İstanbul: Hukuk Fakültesi Profesörlerinden</i> <i>Dr. Richard Havig</i>	371
24. Fon Tür (Andreas Von Tuhr) . . . . . <i>Siyasal bilgiler okulu medeni hukuk muallimi</i> <i>Dr. Hüseyin Avni Göktürk</i>	385
Türk Temyiz mahkemesi kararları Ceza kısmı . . . . . F: 8,9,10	
Türk Temyiz mahkemesi kararları Hukuk kısmı . . . . . F: 8,9,10	
1935 Temyiz kararları fihristi . . . . . F: 6,7,8	

Mecmuaya bastırılmak istenilen her yazı doğrudan doğruya Vekilliğe gönderilir. Mevzuu tamamlanmamış makaleler veya eserlerin neşrine başlanamaz. Her yazı 10 satırı geçmeyecek şekilde bir hülaşayı ihtiya etmelidir. Basılmışın yazilar geri verilmez.

Veraset Vesikalari; Veraset

VII

Miras Davaları

Veraset vesikaları, tarihçesi, mahiyet ve kuvveti.
Vesikaların hilâfi nasıl iddia ve isbat olunur. Kabili temyiz-
midir. Hilâfi hakikat olduğu anlaşılan vesikalar üzerine yapılan
muamelelerin hükmü, miras sebebile istihkak davaları, miras-
eşîrgâ ait ihtilâflar, ~~sadi~~ istihkak davası miras sebebile istih-
kak davasını yekdigerinden ayıran noktalar, men'i muarazaya
taallûk eden taleplerde, nesep, davalarında müruruzaman
varmadır?

Veraset ve buna müteallik hükümler medeni kanunumuzda mufassal olan münheriçtir. Burada bunları tekrara hacet yoktur. Ben yalnız kanunlarımızda, hakkında kâfi sarahat olmamış veraset vesikaları ile bazı noktalardan muhtaci tetkik gördüğüm miras sebebile istihkak davalarından ve veraset etrafında tahaddüs edebilecek ihtilâflardan bahsedeceğim. Gerek mahiyetleri, gerek hükümleri itibarile her iki mevzu da tetkik ve tahlile değer.

Evvələ vesikalar: Yakın bir məziyə kadar bizde veraset vesikası itası usulden deyildir. Nizalı və nizasız bu sıfatı tanıtmaq ihtiyacı hasil olunca hakiki və calı hasım müvacehesinde veraset isbat olunarak istihsal olunacak hüccetlerle maksadın teminine çalışılırdı. Hatta bir müteveffanın Bankadakı mevduatını ve bir askerin muhallefatını alabilmek için böyle bir sübuta lüzum vardı. Məhkəmə muamelelerinin nezahətini ihləl edecek derecede mahzurları görülen və dava və hüküm üçün nefselemirde dahi ihtilaf şart olduğu halde nasıl təcviz edildiği anlaşılmasıyan calı hasım müvacehesinde isbatı nesep və veraset adədi 5 Şubat 1330 tarixli nizamname ilə men və

sonra usulü muhakemei şer'iyye kararnamesile bu memnuiyet teyit edildi. Fakat her hadisede hakiki hasım bulmaktaki imkânsızlıktan kat'ı nazar, ni-zasız mes'elelerde dava ikamesi külfeti, masrafı istilzam ediyordu. Bu ise icrayı adalette matlup ve mustelzem olan sür'at ve suhulet esaslarına hiçte muvafık değildi. Binaenaleyh mes'elenin istilzam ettiği şekilde bir sureti hal düşünmek bir ihtiyaçdı. Er geç muktazasına mutabaat ettirmek hassasını taşıyan ihtiyaç ilcasiledir ki; bu gibi vakayide hilâfi sabit oluncaya kadar mer'i olmak ve metninde ibraz olunacağı mahal gösterilmek şartile veraset vesikaları itası bir kararla tamim olundu. [*]

Ahiren 492 numaralı kanunun Projesini ihzâr eden komisyonda dahi bu usulün faide ve mahzurları münakaşa edilerek aynı mülâhaza ile 12inci maddeye (Nesep ve veraset davaları hasımı hakiki muvacehesinde müstakillen veya bir davayı asliye zîmnâda ikame olunur. Verasetin mahalle veya karye hey'eti ihtiyariyesinden alınacak ilmihaber üzerine hasım muvacehesinde olmuyarak bilbeyyine isbatı da caiz olup fakat bu takdirde ilâm yerine veraset senedi yerilir ve bu senet hilâfi sabit oluncaya kadar mer'i'dir) diye bir fıkra ilâve ve Meclisi Milice de o veçhile kabul olundu.

Hukuk usulü muhakemeleri kanunile bu kanun ilâğe edilmesine rağmen sebep ve hikmeti vücudu baki idi. Bunun için mahkemelerimiz sabıkı gibi vaki talepleri kabulde tereddüt etmediler. Mahkemelerin teshilkâr olan bu hareketlerindeki isabet derkârdır. Netekim kanunu medenimiz (Vasiyettâname'de mirasçı nasbedilmiş olupda mirasçılar veyahut tarihi mukaddem bir tasarrufla lehlerine teberru vaki olanlar tarafından sarahaten hakları itiraza uğramış kimseler tebliğ tarihinden itibaren bir ay geçtikten sonra mirasçılık sıfatları hakkında ellerine resmî bir vesika verilmesini sulh hâkiminden isteye bilirler. Butlan ve miras sebebile istihkak davaları hakkı mahfuzdur) diye müstakil [538] bir madde ile esas itibarile vesikalara olan ihtiyacı nazara almıştır. Gerçi maddenin mevzuu mansup mirasçılara mütedair isede bu kaydı kanuni mirasçılardan ihtaraz için sevkedilmiş değildir. Hükümün illetinden kanuni mirasçılara evleviyetle vesika verileceği müstefat olur.

Eskiden de tereke tahrirlerinde hazır veya gaip mirasçılara kimler

[*] Hafızam beni aldatmıyorsa bu tamim mülga Meclisi tetkikat ifadesile idi.

olduğu, sağır veya kebir bulunduğu tahlük olunup sureti veraset bilihbar tahlük ettiğinden ve tereke muameleleri tamamen bittiğinden sonra veresinin kimlerden ibaret olduğunu ve muamelâtı cariyeyi mübeyyin bir kassam defteri tanzim ve birer nusha alâkadarlarla ita edilirdi. Defteri kassamlar hilâfi sabit oluncaya kadar mündericatı hakkında mûteber bir vesika demekti.

Şimdiki şekil bunun ve 538inci maddenin tazammun eylediği icabın daha geniş bir surette tatbikından ibarettir. Yirmi senelik tecrübe ile de anlaşıldığı üzere bu tarzın calibi nazar hiç bir mahzuru yoktur. Yeterki muamele itinalı bir tahlika müstenit olsun. Bir kerre böyle bir talep vukuunda her şeyden evvel talibin maksadı ve verasette ihtilâf olup olmadığı tahlük olunmalıdır. Derdesti rüyet bir dava olduğu veya hükmen halli icap edecek bir ihtilâf bulunduğu takdirde talep ret olunmalı ve bir mani olmadığı halde müteveffanın tarihi vefatı ve vefatında berhayat hazır ve gaip mirasçları ve bunların müteveffaya münasebetleri ve müteakiben vefat edenler varsa bunların da berminvali muharrer varisleri ve kezalik müteveffaya karabetleri derecesi ve ittîsal vasıtaları ve bundan sonra nufus kayıtları istiknah ve şahitler hadisenin icap ettirdiği veçhile istîma ve sureti beyanla şahadet veya bunlarla nufus kaydı arasında ademi muvafakat veya mübayanet varsa keyfiyet tamik olunarak kanaat husulünde vesika itasına karar verilmelidir. Böyle etrafı bir tahlük neticesinde verilecek vesikaların ekseriyetle nefselemre tevafuk edecek şekilde şüphe etmiyorum. Yanlışlıklar bir az noksan malumat ve daha çok dikkatsizlik eseridir. Yalan yere şahadet veya kanunun tatbikinde yanlışlık vukuu gayrı muhtemel değildir. Bunlar her memlekette ve her işte olagelen şeylerdir. Bilâhara kanunu târiklerle İslâh edilir.

İlâm kuvvetinde olmamış bu vesikalar mevzularında karine teşkil eder ve hilâfi sabit oluncaya kadar mûteber olur. Hilâfi her vasıta ile isbat olunabilir. Binaenaleyh oir şahsın vesika talebine karşı müdahale suretile hilâfi iddia olunabileceği gibi vesika verilmesine karar verildikten sonra müstakil bir dava ile de bu kararın iptali istenebilir. Bu halde mes'ele ihtilâflı bir şekil almış olur ve usulü dairesinde intac edilir. Hilâfını iddiada bence inkâri mücerret hatta ciheti veraset beyan edilmeksiz ben, varisim gibi iddialar şayâni iltifat değildir. İnkâri mahîzlarla daha ziyade iŞkâl ve izrar istihdad olunur. Şu sebeple bunlar varis değildir. Münhasıran ben varisim

veya bunlarla beraber şu cihetle ben de varisim gibi bir itiraz ve iddia dermeyen olunmalıdır. İşte bu takdirdedir ki: Muhakeme lüzum ve imkânı hasıl olur.

Biraz evvel arzettiğim gibi vesikalar kat'ı bir kuvveti haiz değildir. Şu halde bunlara müsteniden bir muamele yapılırda bilâhara vakia muhalif olduğu tahakkuk ederse hükmü ne olacaktır? Meselâ: Bir kimse muris denilen şahsa olan borcunu veya bir Banka müteveffanın mevduatını vesikanın resmiyetine itimat ederek varis gösterilen adama tediye ve teslim ederde murisin sağ olduğu veya o adamın mirasçı olmadığı tebeyyün ederse tediye ve teslim miteberimi addolunacak yoksa borçluların alacaklı ve hakiki varise tekrar ödeyiip ahiz veya şahitlere tazmin ettirmeleri mi icap edecek? Fikrimce burada hüsnüniyyet veya suiniyyetle hareketin nazara alınması ve hak sahibinin suiniyyeti anlaşlamayan borçlulara müracaat edememesi iktiza eder. Çünkü hüsnüniyyeti, dürüst hareketi, himaye ve siyanet kanunlarımızın en mühim düsturlarından biridir. Eskiden cevaz zamanına münafidir diye bir kaidemiz vardı. Burada bunun tatbiki da mümkün değildir. Netekim veraset ilâmlarında da bu ihtimaller vardır. Bu mes'eleler hakkında bazı hükümler mevzu olsayıdı bir gûna tereddüde mahâl kalmaz ve muameleler daha emniyetle cereyan ederdi [*] Şayâni temennidirki bunlar kanunu ve kazaî hükmü ve içtihatlarla takarrur etsin.

Verasat vesikaları hakkındaki kararlar kabili temyizmidir?:

Bu kararlar ya menfi veya müsbettir. Yani ya talebin reddine veya kabulüne dairdir. Ret ya sureti verasat izah kılınamamasından veya hukuki delâlin fikdanından münbaistir. Birinci sebeple sadır olan ret kararı nihai mukarrerattan olmadığından kabili temyiz değilse de delil fikdanından dolayı sadır olan ret kararları ile müsbat kararlar talip hakkımda nihai karar mahiyetinde olduğundan temyiz mahkemesince talep vukuunda tetkikat icra ve noksan ve hatalı vesikalar ıslah edilmektedir. Bunlar üzerinde temyizen tetkikat icrasını kabulde isabet vardır. Ekseriyetle ahkâmı sabıkânan tatbiki lâzımgelen hadiselerde veresenin tayin ve veraset ve intikal mes'elelerinin tashihinde zühul ve hata vukua getirilmektedir. Bir taraflı olduğundan tetkikat yalnız vesika alanların istidaları üzerine yapılır; Bazen tahkikatta

[*] Alman kanunu medenisinde veraset huccetleri hakkında mustakil bir hâp vardır. 2353 üncü madde ile başlıyan bu hâp 2370 inci maddesile hitam bulmaktadır.

bulunmician alâkadarlar tarafından da temyizen tetkik talep edilmekte ise-de kabul edilmiyerek mahkemeye muracaatla hilâfını iddiada muhtar olmak üzere talepleri ret olunmaktadır.

Hep bir tarafsız işlerde muamele böyledir. Fakat hasımsız görülmlesi caiz olmician davalarda hasma tebliğat yapılmaksızın tahlükât icrasile hüküm verilirse mahkûmünaleyhlerin temyiz istidaları kabul ve bilâtebliğat rüyet olunmuş olmasından naşı verilen ilâmlar nakzolunur.

Gelelim miras sebebile istihkak davalarına:

Kanunu medenide sıra ile söyle üç madde görürüz. Mütalâada suhulet olmak için bu maddeleri aynen buraya naklediyorum:

Madde: 577 — Terekeye veya bir kısmına vaz'iyet edenlere karşı kanuni veya mansup mirasçı sıfatile racih bir hakkı malik olduğuna zahip olan kimse miras sebebile istihkak davasında bulunabilir. Hâkim davacının talebi üzerine hakkının muhafazası için iktiza eden tedbirleri ittihaz eder. Bu tedbirler teminat itası veya tapu kaydına şerh verilmesi gibi şeylerdir.

Madde: 578 — Miras sebebile istihkak davası sabit olduktta hasım yedinde bulunan malî zilyedlik kaidelerine göre davacıya verir. Hasım bu davalarda iktisap müruruzamanı del'inde bulunamaz.

Madde: 579 — Hüsnüniyyet sahibi zilyede karşı miras sebebile istihkak davasının müruruzamanı davacının kendi hakkının racih olduğuna ve hasının zilyed bulunduğu ittilâmdan itibaren bir sene ve her halde murisin vefatından veya vasiyetnamenin açılmasından itibaren on senedir. Suiniyyet sahibi zilyedlere karşı müruruzaman müddeti otuz senedir.

577inci madde miras sebebile istihkak davasının şartlarına 578inci madde hükmüne ve 579uncu madde müruruzamana dairdir.

Maddede münderic kayıtlardan dahi anlaşılacağı üzere miras sebebile istihkak davası; İrs sebebine müsteniden mirasçı sıfatile vaziyetedden hakkın tanınması talebinden ibarettir. [*] Maddedeki kayıtlara göre bu mahiyet ancak verasette ihtilâf halinde tahakuk eder. Binaenaleyh miras sebebile istihkak davası hükmü cereyan etmek için müdde mansup veya münhasırın veyahut

[*] İslâm hukukunda bu kabil davalara miras sebebile istihkak davası değil irs davası deniyordu. Davada terekeyi veya hissesini istemek şart değildi. Netekim 578inci maddeye göre de böyledir.

müddealeyh ile derecede müsavi kanunî mirasçı olduğunu iddia etmeli ve müddealeyhte müddeinin sıfatı verasetini inkârla beraber varis sıfatile terekeye veya bir kısmına zilyed olmalıdır. Taraflar mirasçı olup verasette ve müddeabihin terekeye aidiyetinde ihtilâf olmazsa dava ya izalei şuyua veya iştirâk dolayısıle başka bir hakka taallük eder.

Müddei veya müddaaleyh o sıfatla hareket etmezlerse adı istihkak davası ve her ikisi mirasçılık iddiasında olupda hiç biri terekeye vaziyetede değilse bu mücerret bir veraset ihtilâfi mahiyetinde olur.

Şimdi bunları izah edelim:

Müddei kanunî veya mansup mirasçı olduğunu iddia ile terekeye veya bir kısmına vaz'iyed eden müddealeyhten hakkının tanınmasını talep ve müddealeyh kendisi varis olduğunu iddia ile müddeinin veraset müddeasını inkâr ederse evvel emirde müddei verasetini isbatla mükelleftir. Bunu isbat etmeden evvel 577inci maddenin son fıkrası mucibince hakkının ziyanına mahal kalmamak ve verilecek hükmün icrasını temin etmek için ihtiyyati tedbir talebinde bulunabilir. Hâkim lüzum görürse icap edne tedbirleri ittihaz eder. Ezcümle menkul terekeyi nûhûr altına alır. Sığır, Davar gibi şeyler yediadle tevdi eder. Gayrı menkullere haciz işaretini konulmasına emir eyler.

Muhakeme neticesinde istihkak davası sabit olursa müddei münhasırın varis olması halinde müddaaleyh yedinde bulunan malların tamamını müddeiye verir. Müddei gerek malî sarahaten istemiş olsun ve gerek olmasın. Çünkü dava mirasçılığın netayicini de mutazamın demektir. Beraber mirasçı iseler tereke aralarında müsterek olur.

Davayı gaip eden, müddaaleyhin hak ve mes'uliyeti zilyedlik kaide-lerine yani hüsnüniyyet veya suiniyyetle hakaret etmiş olmasına göre 906, 907 ve 908inci maddeler hükümlerine tevfikan tayin olunur.

Müddealeyh terekeye hüsnüniyyetle vaz'iyed ve mevcudiyetine kasıb olduğu hakkına muvafık surette istifade etmiş ise iade ederken bu yüzden hiç bir tazminat itasına mecbur olmayacağı gibi ziya ve hasardan dahi mes'ul olmaz.

Hüsüniyyet sahibi müddaaleyh 907inci madde mucibince zaruri ve faideli sarfıyatının iadesini isteye bilir.

Eğer müddealeyh terekeye suiniyyetle vaz'iyed ve haksız olarak tasarruf etmiş ise bundan mütevellit zararları ve elde ettiği veya elde etmeği ihmal eylediği semereleri dahi tazmin eder.

Vazii kanun 579 uncu maddede miras sebebile istihkak davasında adı istihkak davasından ayrı bir müruruzaman tayin ve bunu 578 inci maddede hasının bu davada [638 ve 701 inci maddelere istinaden] iktisap müruruzamanı def'inde bulunamayacağını beyan etmek suretile tasrih etmiştir. Gerçek muayyen müruruzamana nazaran emvali gayrı menkulde iktisap müruruzamanına istinaden lüzum ve mahal yoksa da hüsnüniyyetle zilyed lehine menkul mallarda iktisap müruruzamanı iddiası varit olabilir. Meselâ: Müddei kendi hakkının racih olduğuna ve hasının zilyedliğine beş sene sonra muttalı olmuş ise müddealeyh 701 inci madde mucibince beş senelik iktisap müruruzamanı dermeyen etmek mümkündür. Fakat kanun bu müruruzamanı kabul etmiyor. Binaenaleyh miras sebebile istihkak davalarında müruruzaman yalnız 579 uncu maddedenki müruruzamandan ibarettir. Bu maddeden hüsnüniyet sahibi zilyede karşı müddeinin kendi hakkının racih olduğuna ve hasının zilyed bulunduğu ittilâinden itibaren bir sene ve her halde murisin vefatından veya vasiyetnamenin açılmasından itibaren on sene; ve suiniyyet sahibi zilyedlere karşı otuz sene olmak üzere iki türlü müruruzaman tayin kılmaktadır. Bu müddetlerin mürurundan sonra dava hakkı sakit olur. [*]

Müteveffanın mukavele ile diğerini mirasçı yaptığını veya müteveffanın başka kanunu mirasçısı olduğunu bilmeyen ve bilmesi läzimgelmiyen kimse hüsnüniyyet; bilâkis bunu bildiği veya bilmesi läzimgeldiği halde terekeye vaz'iyed eden suiniyyet sahibidir.

İcap eden dikkat ve itinada bulunmuyanlarla mirasçının kim olduğunu bilmese bile mirasın başkasına ait olduğunu bilen kimseler suiniyyet sahibi addolunurlar.

Her iki müruruzamanın cereyanı için davacı kendini mirasçı yapan tasarrufun mevcudiyetine veyahut murisin vefat ile ciheti verasetine ve bun-

[*] Müddealeyh terekenin bir kısmına zilyed olduğu surette mütebaki terekeye hükm'en zilyed addedilmek icap eder. Binaenaleyh müddeinin müruruzamandan dolayı zilyede karşı davası reddedilince artık müddealeyhin vaz'iyed etmediği kısmı davaya hakkı kalmaz.

dan başka hasminin terekeye zilyet olduğuna muttali olması lâzımdır. Bir ve otuz senelik müruruzaman bu hususlara ittilâ tarihinden itibaren cereyan eder. Bunlardan hangisine en sonra muttali olmuş ise o tarih müruruzamana mebde addolunur.

Taraflar ittilâ tarihinde ihtilâf ederlerse yani müddeâaleyh ittilâin bir sene den mukaddem ve müddei muahhar olduğunu iddia ederse müddeâaleyhin mukaddem olduğunu isbat etmesi iktiza eder.

Yukarıda miras sebebile istihkak davalarında her iki tarafın mirasçılık iddiasında bulunması ve aynı zamanda müddeâaleyhin terekenin hey'eti mecmuasına veya terekeden bir male zilyed olması şart olduğunu söylemişik.

Müddei varis olmak iddiasında olmuyarak bir hak talep ve meselâ müddeabih kendisinin olduğundan bahsile teslimini dava ederse bunda adı istihkak davesine müteallik huküm ve müruruzaman cereayn eder.

Müddei mirasçılık sıfatile; mirasçı olduğunu iddia etmiyen müddeâaleyhin yedinde bulunan mal müteveffanın olduğundan bahsile teslimini dava ederse bu da adı bir milkiyet davasıdır. Müddeâaleyh bu davaya karşı müddeinin hem sıfatını hem de müddeabih ikrar ederse ikrarile ilzam olunur. Her ikisini inkâr ederse müddei isbatla mükellef tutulur. Müddeabih ikrarla sıfatı veraseti inkâr ederse müddei yalnız bu ciheti, halefiyeti isbat eder. İsbat edince hakkı husumet tahakkuk eyler. Ve müddeâaleyhin ikrarı veçhile müddeabih huküm altına alınır.

Bu sübutu kanunu veya mansup mirasçıların davacıya karşı veraset iddialarına mani teşkil etmez. Böyle bir ihtilâf vukuunda hadise miras sebebile istihkak davası şeraitini haiz ise zikri geçen maddelere tevâlikan hallolunur.

Terekeye hiç biri vaziyeted değil veya müddei vaziyeted ise veraset davası açılamaz mı? Farzedelim ki müteveffanın meydanda terekesi yok veya varda iddiayı veraset eden şahıslar yedinde değil. Şüphesiz bu gibi mesalide ihtilâf ve muaraza vukuunda sıfatı verasetin tanınması talep edilebilir. Ve bu takdirde dava bir men'i muaraza davası mahiyetinde olur. Fikrimce bu davalarda müruruzaman cereyan etmez.

Netekim eski ahkâma göre verasette men'i muaraza davası mesmudu ve bu kabil davalarda müruruzaman cereyan etmez, yalnız miras davaları

on beş senelik müruruzamana tabidi [*].

Hulâsa mücerret mirasçılık sıfatının tanınmamasına mütedair davalarda müruruzaman cari değildir. Mümasil hadiselerde sıfatın sübut ve tahakkukundan sonra müruruzamana tabi bir dava tahaddüs ederse işte o zaman davanın nev'ine göre müruruzaman mevzuubahs olabilir.

Nesep davaları da müruruzamana tabi değildir: Meselâ bir kimse bu benim babamdır veya bu benimi oğlumdur diye dava etse müddeaaileyh müddei şu kadar yaşıdadır şimdîye kadar dava etmemiştir hakkı davası yoktur diyemez. [**]

Temyiz Mahkemesi İkinci Hukuk Dairesi Reisi

A. Hımmet Berki

[*] Mülga mecellenin 1660inci maddesinde (Deyin ve vedia ve mülk akar ve miras.. ilâ davaları gibi asıl vakfa ve umuma ait olmuyan davalar onbeş sene terkolunduktan sonra istima olunmaz) denmişti

(**) Nesep davalarında müruruzaman kabul edilmemesi intizamî âmme mülâhazasına inebnidir. Nikâh ve butlan davaları da boyledir., müruruzamana tabi değildir. Binaenaleyh kârı ve koca on beş sene ayrı yaşadıktan sonra her hangi biri zevciyet dava etse müruruzaman mevzuubahs olamayacağı gibi mutlak butlan davaları da müruruzamana sakit olmaz, her zaman dava olunabiliir.

Fransız Temyiz Mahkemesi

Fasıl: 1 — Tarihçe, Fasıl: 2 — Teşkilât, Fasıl: 3 — Vazifeler

FASİL: 1

Fransız Temyiz mahkemesinin Tarihçesi

Fransa'da, Fransa daha krallık iken; bütün öteki mahkemelerin üstünde (mafevk) bir mahkeme vardı. Kral meclisinin beş dairesinden biri «conseil des parties» mahkemelerden verilen ve edit [1] lerle ordonnanç [2] lara nygun olmayan kararları bozabiliyordu. Fakat bu mahkeme; Fransız monarchinesinin en eski nazariyelerinden olan Kralın adaleti nazariyesine dayanıyor ve verdiği kararları *Kral namına* veriyordu. Halbuki, yeni doğan inkilâb bu teoriyi bir yana bırakarak *bütün mahkemelerin millet namına adalete yaktıklarına* inanmıştı. öte yandan, yine inkilabdan doğan ve *onu hazırlayan* fikirler millet hâkimiyeti ve güçlerin ayrılığı (*separation des pouvoirs — tefrika kuva*) teorileri Devlet reisi ve onun mümessillerinin ferdler arasındaki hukuk ihtilâflarının muhakeme sine karışmasını kabul etmiyordu.

Bu prensip ve fikir cereyanları haricinde üçüncü bir mülâhaza daha vardı: İnkilâpla yeni fikirleri yapmalı, yeni hukuku kurmalı idi! Onun için, Millî Meclis «Assemblée nationale» daha kuruluşunun ilk aylarında, Fransada, mahalli mahkeme kararlarını birlestirecek ve onlara inkilâp fikirlerinin mürakabesi altında yeni bir yol çizecek yüksek bir mahkeme tesis etmeği düşündü. Bu maksatla ve ilk olarak, 27 Birinciteşrin 1789

[1] Hükümdar tarafından kullanılan şerii salâhiyet.

[2] Hükümdarın emir ve iradesi.

tarihli bir kanunla conseil des praties nin salâhiyetlerini tahdit etti ve çok geçmeden, 27 İkincişrin 1790 tarihli bir kanunla, conseil pratiqueyi lağvederek, vazifesi mahkemelerden verilen hükümleri, ihtilâfların halîlini üzerine almadan, yalnız kanuna uygunluğu noktasından tetkik ederek mürakabe altında tutan tamamen adlı bir mahkeme *Temyiz mahkemesini tesis etti* Temyiz mahkemesi «Tribunal de cassation» adını taşıyordu.

Temyiz mahkemesinin kuruluşu bir çok münakaşaları doğurdu. Fikirler böyle bir mahkemenin lüzumuna taradır olmakla beraber, hangi salâhiyetlere malik olacağı noktasında ayrııyordu. Çünkü yeni kurulan bu mahkeme bütün mürakabelerden uzak bir müessese olacaktı. Kanunun tefsisi kanun üzerinde ictihât yapmak salâhiyetini onu yapan teşrii meclise vermek icap etmezmi idi? İşte bu fikirde bulunanların başında Robespierre geliyordu. [2a-a] Ona göre böyle bir mahkeme lazımdı, fakat bu mahkeme kanunu yapan teşrii meclisin içinde kurulmalı idi. Fakat bu fikre muhalif olanlar, mahkemeyi devlet reisinin elinden kurtarak mecliste kurmak, onu icraî kuvvetin hükmü altından alıp teşrii kuvvetin nufuzuna bırakmak demektir; Bu, kuvvetlerin tefrika nazariyesine uymazdi. Her iki tarafın açtığı münakaşa neticesinde ikinci fikir kabul edildi ve kuvvetlerin karışmasına «confusion des pouviirs», yol açan Robespierre in teklifi red olundu.

Şimdi münakaşa diğer bir nokta üzerinde toplanmacta idi: Acaba yeni mahkeme bir yerde duran daimi bir mahkememi olacak, yoksa ülkenin bir kaç yerinde vakit vakit kurulmak suretilemi teşekkül edecekmiş?

Merlin bir çok dairelerin buluşunun memlekette kazai içtihat «Juri-sprudence» birliğine zararlı olacağını gösterdi. Trouchet, işlerin temyiz kararından önce ki tetkikati için bir çok dairelerin açılabilmesini, bu işleri nihai hükme bağlayacak muayyen bir tek dairenin bulunması şartile zararsız görüyordu. İşler mahkemedede nihai bir hükme bağlanmadan önce memlekette bir kaç yerde bu işlerin kabulü veya reddi hakkında karar verecek dairelerin bulunduğu adaleti iş sahiplerine yaklaşması itibarile faydalıdır; diyordu.

[2a-a] Jakobén olan Robespierre'ia bu fikri Jakoben lerin siyasi felsefesini tabii neticesi idi.

Bütün bu görüşlerin dışında Clermont Tonnerre'in sözleri o günkü adliye hareketinin öz manasını ifade ediyordu:

Clermont Tonnerre varılacak hedefin ilmi içtihat « Doctrine » de istikrar, kanunun eyi anlaşılması ve bilinmesi, olduğunu ve bu hedeflere ulaşmak için yeni mahkemenin bir yerde müstekar olmasının icabettigini söylüyor. Meclis bu son fikri kabul ve 12 agosto 1790 tarihli emirname ile temyiz mahkemesinin ana çizgilerini tesbit etti: (Temyiz mahkemesi, teşrii meclisin dışında bir yerde sabit ve bir tek mahkeme olarak kurulmuştur). Bu mahkemenin vazife ve salâhiyetlerini de 27 ikinci teşrin 1790 tarihli emirnamede buluyoruz. Temyiz mahkemesinin vazifesi hemen hemen eski Conseil des parties nin salâhiyetlerinin aynı idi:

Son mahkemelerden verilmiş hükümler hakkında temyiz, haklı bir şüpheye istinaden dava nakli « renvoi pour cause de suspicion legitimate » taleplerine bakmak ve kazai salâhiyet ihtilâfi « conflits de jurisdiction » tayini « reglement de juges » ve hâkimlerden şikayet « prise a partie » meselelerinde karar vermek:

Temyiz mahkemesi kanuna ve usule karşı olarak verilmiş kararları yalnız bozar, bozduğu kararların esası üzerinde hükmü vermeye salâhiyeti yoktur., Temyiz talebi kanunun gösterdiği müddet içinde yapılır, müddeti içinde yapılmamış talepleri yalnız Baş Mûddeumumi kanunun nefi noktasından temyiz edebilir.

Temyize tabi bütün işlerle hâkimlerden şikayet istidaları evvel emirde istida dairesine verilir. Bu daire talebin kabule şayan olup olmadığı tetkik eder ve karara bağlar. İstida dairesi bundan başka merci tayini ve haklı bir şüpheden dolayı davamın nakli talepleri üzerinde nihai karar vermekle de vazifelidir. Temyiz mahkemesinin verdiği bütün bozma hükümleri muhalefet olunan kanunun metinlerini de ihtiiva etmelidir. Bu hükümlerden başka 25 birinci teşrin 1789 tarihli emirname muvakkat bir madde ile - fakat bu madde hala meriidir - Conseil des parties nin muhakeme usulüne dair 1738 tarihli talimatnameyi, değiştirilen hükümleri müstesna olmak üzere, temyiz mahkemesi için meri tutmuştur. [3] Bu emirnameye göre temyiz mahkemeleri azaları 4

[3] 1738 Tarihli olan bu talimatname Chancelier d'Aguessean ile iki oğlunun eseridir. Bu talimatnamenin birinci kısmının 3-6 meci bendleri temyiz mahkemesine mütedairdir.

sene müddetle intihapla tayin olunacaklardı. Dikkata şayan diger bir huküm de iki defa bozulduktan sonra üçüncü defa yine mahalli mahkeme tarafından üzerinde israr olunan işlerde Millet Meclisinin kanunu tefsir edeceğini ve temyiz mahkemesinin bu tefsire göre vereceği son kararın katı olacağı hükmüdür. Bu suretle Meclis kendi *kanun tefsir* hakkını temyiz mahkemesine vermemiş bulunuyordu.

Bir çok yeni kanular; 3 eylül 1791 ve 5 Fructidor III üncü yıl ve 22 frimaire VIII inci yıl teşkileti esasiye kanunları temyiz mahkemesi hakkında yeni hükümler ihtiyaç ediyordu 3 eylül 1791 teşkilatı esasiye kanunu hukümete, hakimlerin vazife ve salâhiyetlerini aşmış olarak verdikleri bütün kararların iptalini temyiz mahkemesinden istemek hakkını veriyordu.

4 Germinal II inci yıl tarihli kanun temyiz mahkemesinden verilen ret kararlarının esbabı mucibeyi ihtiyaç etmesi mecburiyetini vazgeçti.

8 Brumaire IV üncü yıl kanunu mahkemenin üç daireye inkisamı hakkındaki hükmü ve ceza işlerinin ilk olarak istifa dairesinden geçeceği hükmünü ihtiyaç ediyordu. Aynı kanuni hakimler sayısını elliye çıkarıyor, her daire reisini azalar tarafından seçileceği hükmünü koymayı ve hükümetin komiseri adımı taşıyan bu günde talâkkimize nazaran Baş Müddeiumumi mevkiiinde bulunan zata üç muavin veriyordu. Bu kanuna göre raportör aza raporunu vermeden önce reyini ihsas edemezdi. Dairede reylerin tesavisi, işin, heyeti umumiyyete, havalesini icap ettiriyordu. 28 vendemiaire V inci yıl tarihli bir kararname temyiz kararları mecmuasını tesis ediyordu.

29 Fructidor V inci yıl tarihli bir kanunda Baş Müddeiumumi muavinlerinin sayısını yediye çıkardı.

27 ventôse VIII inci yıl tarihli mahkemelerin teşkilatına mütedair kanunun temyiz mahkemesi teşkilatına tahsis edilmiş olan altıncı bendi bu günde mer'i olan bir çok hükümleri havidir. Bu kanun da temyiz mahkemesinin Pariste olacagi katiyetle tayin ve Baş Müddeiumumi muavinlerinin sayısı sekiz, hakimlerin sayısı 48 olarak tesbit olundu. Müzakerelerin en aşağı II hakimin istirakile yapılabileceği, bir dairede

raylerin müsaviliği halinde başka bir daireden bir azanın iltihakı suretiyle reylerin tasnif edileceği hükümleri konuldu.

3 Brumaire IIinci yıl kanunile lagvedilen temyiz mahkemesi nezdindeki auvukatlıklar yeniden ve fakat bu sefer « Avoué » adile tesis olundu. Âmnenin selâmeti için davanın nakli talebinde bulunmak salâhiyeti Baş Müddeiumumiye verildi.

Nakızdan sonra ısrar kararlarının tetkiki salâhiyeti Temyiz heyeti umumiyesine verildi. Yine aynı kanunla temyiz mahkemesinden bir mümessil hey'etin her sene hükûmete *kanunların düzensizliğini* « Vicede La législation » ni bildirmesi hükmü vaz olundu.

Bu kanunlardan başka Temyiz mahkemesinin kuruluşu hakkında çıkarılmış bir kanunlar serisi daha vardır. Bu seri de başlıca kanunları, talimatname ve nizamnameleri gözden geçirmek faydasız olmayacağından.

Mahkeme tarafından yapılan 4 Prairial VIIIinci yıl tarihli çalışmaktalimatnamesi ve bu talimatnamenin yerini tutan 15 ikinci kânun 1826 tarihli emirname en mühimlerindendir.

V ventôse Xinci yıl tarihli bir kararname Temyiz mahkemesinin kanunlar da rasladığı düzensizliği hükûmete ne suretle bildireceğini tayin etti.

16 Thermidor Xinci yıl « senatus - Cosulte » [4] i ile hâkimlerin intihabi usulü kaldırılarak birinci konsulun inhası ile sena tarafından tayini usulü vaz olundu. Aynı kanun Temyiz mahkemesine İstinaf mahkemeleri üzerine mürakabe ve nazaret salâhiyetini verdi.

28 Floreal XIIinci yıl senatus - konsulte u Fransız adliye tarihinde mühim bir noktadır. Temyiz mahkemesi bu kanunda o zamana kadarki

[4] Bu tabir Romalıların “senatus Consultun,” İslahından alınmıştır. Roman Cumhuriyet devrinde Senatus denilen, vatandaşlardan ve Gentes kabileleri reislerinden mürekkep bir meclis tarafından verilen kararlar manasındadır.

Cumhuriyet devrinin son asırlarına doğru sena kararları Romada kanun mahiyetini kazanmıştır. İmparatorluk devrinde Senanın mütalâası majistira denilen hâkimlere yeni hukuk kaidelerinin tatbikini tavsiye eden bir emirname mahiyetinde idi.

Fransız tarihinde Napolionuu Consullüğü devrinde ve imparatorluk devirlerinde Senanın neşrettiği kanunlara “Senatus-Consulete,” tabir olunur. Bir mutearife olan bu istihâm Sena mukarrerâsı gibi bir tabirle dilimize çevrilmeyerek olduğu gibi kullanmayı şimdilik muvafık bulduk.

Tribunal de cassation adını bırakarak Cour de cassation adını aldı. Reis birinci Reis, ikinci Reisler Reis adlarını aldılar ve bu hakimlerin imparator tarafından kaydı hayat şartile tayin olunacakları hükmü vaz olundu. Baş Müddeiumumi hükümetin komiseri adını bırakarak Procureur Général adını aldı.

26 haziran 1806 tarihli emirnamelerle avuoé lere eskisi gibi avukat «avocat» denildi.

16 eylul 1807 tarihli kanun Temyiz mahkemesinin iki kere bozduğu işler hakkında teşri meclisinin kanunu tefsir edeceğini bildiren hükmünü lâğvetti.

18 mart 1810 tarihli bir emirname ile temyiz mahkemesi hakimleri Conseiller ve Müddeiumumi muavinleri avocat général, umumi avukat adını aldılar.

28 kânunu sani 1811 tarihli emirname ile temyiz mahkemesi hakimlerinin sayısı bu günü rakam, 49 hakim olarak tesbit edildi.

1814 beyannamesi «charte» hakimlerin kiral tarafından tayin olunmaklığı ve azledilememeliği hükümlerini vazetti.

Bu azıl edilememezlik esasını 1830 beyannamesi ve 1848 kanunu esaslarında de görüyoruz.

10 temmuz 1814 ve 13 şubat 1816 ve 10 eylul 1817 tarihli kanun ve emirnameler avukatlara taalluk eden hükümler vaz etti.

Temyiz mahkemesi ve devlet şurası avukatlarını bu kanun ve emirnamelerle birleştirilmiş buluyoruz.

24 agustos 1815 tarihli emirname Temyiz mahkemesi hakimlerine tatil hakkını veriyor, tatil zemanında mahkemenin çalışması tarzım tayin ediyor.

Bu emirnamenin hükümleri 15 Kânunusani 1826 tarihli emirname ile teyit olunduğu, bu hükümler bu gün de mer'iidir ve Temyiz mahkemesinin çalışma nizamnamesi mahiyetindedir.

Bu emirname sekiz kısma bölünmüştür, birincisi umumi çalışma, ikinci kısım işlerin takımı, iddia makmile münasebette bulunmak meselelerini tanzim eder, üçüncü kısım müzakere, dördüncü kısım iddia makamının çalışması beşinci ve altıncı kısımlar izin ve tatil meselelerini, tatil zemanında çalışma «service de vocation» meselesini tanzim eder.

Yine aynı emirname ile kararların dairelerde en aşağı 11 aza ile heyeti umumiyede de 33 aza tarafından verileceği hükümleri muhafaza ve kâtip, baş kâtiplerin tayini şekilleri tesbit olundu.

En eski Temyiz azasına «Doyen» en eski Müddeiumumi muavinine «premie avocat général» birinci umumi avukat sıfatlarını veren yine bu emirnamedir. [5]

4 Şubat 1850 tarihli kanunla ihtilâflar mahkemesi «Tribunal des conflits» kuruldu. Bu mahkeme adliye mahkemelerile idare mahkemeleri arasındaki ihtilâfları hal etmek salâhiyetini haizidir ve kuvvetlerin ayrılhığı nazariyesinin müeyyidesi mahiyetindedir.

Ihtilâflar mahkemesi Temyiz mahkemesi ve devlet şurasından bir mikdar aza ile teşekkür eder ve reisi adliye nazırıdır.

30 Agustos 1883 tarihli kanun Temyiz mahkemesinin üç dairesinin birleşmiş heyetine hakimliğin yüksek meclisi «Conseil supérieur dela magistrature» adını vererek bütün disiplin meselelerinin muhakemesi salâhiyetini bu meclise verdi.

FASIL : 2

Fransız Temyiz mahkemesi Teşkilâtı

§: 1 — Hâkimler ve Memurlar

A — Mahkemenin kuruluşu (teşkilâti)

B — Azanın sayısı

C — Aza ve reislerin tayini

D — Reisler

A — Fransız Temyiz mahkemesi Paristedir. Bu mahkemenin bir Birinci reisi, üç daire reisi, en kiğemlisinin «Doyen» adını taşıdığı 45 azası vardır.

[5] Birinci umumi avukat sıfatı 22 Teşrinî sani 1890 tarihli dekre ile kaldırılmıştır. Doyen sıfatı en eski aza için halâ mevcuttur.

Âmme vekilliği «Ministère public»: temyiz mahkemesinde bir Baş Müddeiumumi ve altı muavini tarafından temsil olunur.

Bir baş zabıt katibi, dört zabıt katibi, sekiz duruşma mübaşiri ve lüzumu kadar kalem memurları vardır.

27 İkinci teşrin 1790 tarihli emirname temyiz mahkemesini kurarken ona «Tribunal de cassation» adını vermiştir.

28 Floréal XII inci yıl senatus - Consulteu ile mahkemenin adı Cour de cassation oldu. «136 inci madde», mahkeme teşkilatının tamamlamasını bu kanuna borçludur.

B — ilk önce azanın sayısı 24 idi beş „Vendémamiaire“, IV üncü yıl kanunile aza sayısı 40 a indiridi. 2 Brumaire IV üncü yıl kanunile elliye çıkan aza adedi 27 Venotes VIII inci yıl kanununun 58 inci maddesile 48 ze indirildi. Bu günde temyiz hâkimlerinin sayısı 49 dur ve bu bir fazla üçüncü daire reisliğinin ihdasile meydana getmiştür.

C — 22 Frimaire VIII inci yıl teşkilatı esasiye kanununa kadar temyiz azaları Millet tarafından seçilir ve 4 yıl için tayin olunuyordu. Vilâyetlerin yarısı her yıl nöbetleşerek intihabata iştirâk ediyor ve azanın dörtte birini yeniden seçiyordu. Yeni teşkilatı esasiye kanunu temyiz hâkimlerinin tayini vazifesini Sena meclisine verdi. Sena bu hâkimleri Milli Liste adı verilen listeden seçerek tayin ediyordu.

16 Thermidor X uncu yıl Senatus - Consultuteü Sena tarafından seçilerek tayin edilecek hâkimlerin birinci konsul tarafından inha edileceği hükmünü vaz etti. «Madde - 85»

1814 beyannamesile temyiz hâkimlerinin tayini salâhiyeti Hükümete verildi.

Yine aynı beyanname hâkimlerin azil edilememeliği esasını ortaya attı. 1790 tarihli emirname ile temyiz azalarının en aşağı 30 yaşında olmaları kaydı konuldu.

D — İlk kuruluşta bütün temyiz hâkimleri intihapla tayin edildiklerinden aralarında rütbe ve derece farkı yoktu. 29 Eylül 1799 tarihli

kanunun onuncu maddesi azalarım her dairede birer reis seçmesi hükmü-nü vaz etti. Umumi heyete bu reislerin en yaşlısı riyaset ediyordu. Birinci reislik ancak 27 „Ventos“, VIII inci yıl kanunile ihdas olundu. Birinci reis üç sene için mahkemenin bütün azası tarafından seçiliyordu. «Madde 62»

Fransa Cumhuriyetten İmperatorluğa geçerken temyiz mahkemesinin teşkilatı böyle demokratik bir teşkilat idi. İmператорluk devrinde bütün Fransa derece ve discipline bağlanırken temyiz mahkemesi teşkilatında da aynı prensibi tatbik etmek lâzımdı. 28 Floreal XII inci yıl senatus-Consultulteu birinci reis ve daire reislerinin; imparator tarafından Ri-yaset edecekleri mahkeme heyeti dışından da seçilebilir kaydile tayin olunaçağı hükmünü koydu. «Madde 135» 23 Kânunusani 1811 tarihli emir-name birinci reise dairelere riyaset etmek hakkını verdi.

§: 2 — Daireler - Duruşma - Tatil

- A — Mahkemenin dairelere takımı**
- B — Daireler arasında aza değişilmesi**
- C — Muzakere için lâzım olan aza sayısı**
- D — Duruşma**
- E — Tatil ve izin**

A → Mahkeme üç daireye bölünmüştür:

1 — İstida dairesi, 2 — Hukuk dairesi, 3 — Ceza dairesi.

Her daire; reisinden başka 15 şer azadan mürekeptir.

Dairelerden birinin reisinin vazifesine gelememesi halinde o dairenin en eski azası riayeset eder. Birinci reis umumi hey'ete riyaset eder ve onun vazifesine gelememesi halinde umumi hey'ete riyaset hakkı daire reislerinden en yaşlısimindir.

1790 tarihli emirname mahkemeyi ilk kuruluşunda yalnız iki daireye bölmüştür. 1 — Bureau des requetes adını taşıyan istida dairesi,

2 — Bozma dairesi diye tercüme edebileceğimiz «Section de cassation» adını taşıyan daire. Ceza ve Hukuk işleri kararları bozma dairesine gitmeden önce istida dairesinden geçer ve bu daire evvel emirde işlerin kabulü yahut reddi hakkında karar verir.

İstida dairesi mahkemenin her altı ayda bir kendi içinden seçtiği 20 aza ile teşekkül eder ve en aşağı 12 azanın hazır bulunmasile müzakere yapabilir idi. Temyiz taleplerinin kabul yahut reddi kararı dörtte üç ekseriyetle verilebilirdi.

Dörtte üç ekseriyet olmadığı takdirde iş umumi hey'ete havale olunur ve orada yarıdan bir fazla ekseriyetle karar verilirdi.

Kararları bozma dairesi 22 azadan mürekkep idi, en aşağı 15 azanın huzurile müzakerede bulunabilir ve karar verebilirdi. Bu dairede karar verebilmek için yarıdan bir fazla ekseriyet kافى idi.

Mahkeme yavaş yavaş ve işlerin çoğalması hadisesinin neticesi olarak üç daireye bölündü. 22 Ağustos ve 29 Eylül 1793 tarihli kanunlar mahkemenin teşkilâtında üç daireye bölünme esasını vazettiler. 29 Eylül 1793 tarihli kanuna göre istida dairesi sekiz aza ile müzakere yapabiliridi. 2 Brumaire IV üncü yıl tarihli kanun azanın sayısını 50 ye çıkarırken nihai olarak mahkemeyi üç daireye böldü: 16 hâkim kadrosu ile istida dairesi, 17 şer hâkimlik kadro ile Ceza ve Hukuk daireleri bu suretle teşekkül etti. Müzakereler, bu kanuna göre en aşağı 9 zar aza ile yapılabılır. Ve kararlar mutlak ekseriyetle «Majorité absolue» verilebilirdi. Aynı kanun işlerin evvel emirde istida dairesinden geçerek kabul yahut red kararı alması hakkındaki hükmü yalmız Hukuk işlerine munhasır bırakarak Ceza işlerinin doğrudan doğruya Ceza dairesine geleceği hükmünü koydu.

B — 2 Brumaire IV üncü yıl ve 27 Ventose VIII inci yıl tarihli kanunlar temyz mahkemesi daireleri arasında aza değişme «Roulement» esasını koymuştu. Bu kanunlardan birincisinin ikinci maddesi her altı ayda beş azanın dairelerini değiştirmesinden bahseder. VIII inci yıl kanununa göre de her yıl 4 aza bir daireden çıkararak öteki daireler arasında taksim edilmelidir. 15 İkincikânun 1826 tarihli emirname de aynı hükmü yeniden koydu. Bütü bu hükümlere rağmen temyz mahke-

mesi daireleri arasında aza değişilmesi tam manasile tatbik edilememiştir. [7] Buna sebep kazai ictihadın istikrarı ve işlerin çabuk yürümesi ihtiyacıdır. Bununla beraber temyiz mahkemesi daireleri arasında aza değişilmesi esasının sahاسını daraltmış olarak tatbik edildiğini görmekteyiz. 8 Birincikanın 1831 tarihli kararnameden sonra bir aza birinci reisim ve kendi dairesi reisinin müsaadesile, tatil zamanında işinden ayrılmış bulunan başka daireden bir azanın yerini tutabilir.

C — daireler 11 azanın huzuru olmadan karar veremez. « 1826 tarihli emirname madde 3 » on bir azanın bulunamayışı halinde öteki dairelerden bir aza çağırılır, « aynı emirname madde 4 » umumî hey'et ictimaunda kanunun hazır bulunmasını mecburi kıldığı en aşağı aza sayısı otuz üçtür. « aynı emirname madde 6 »

D — her daire haftada üç duruşma yapar duruşma günleri mahkemenin dahili nizamnamesile tayin edilmiştir. Bunların dışında, eğer iş icap ettiririse fevkâlâde duruşma « audines extraordinaire » yapabilir.

Duruşmalar açıktır. Ve dört saat sürer. « aynı emirname madde 25-27 » Umumi hey'etin muhakeme, müzakere yapmak için ve bir merasim dolayısıyle azaların toplanması halinde azaya birinci Reis tarafından davetiye gönderilir. Birinci reisin bulunmayışı halinde bu vazifeyi daire Reislerinden en eskisi yapar. « aynı emirname madde 80 »

E — mahkemenin tatili 15 agustosta ve çalışması 16 birinci teşrinde başlar. « 4 temmüz 1885 tarihli emirname [8]. Mahkemenin çalışması umumî hey'etin toplanması ile ve merasimle açılır. Baş Müddeiumuminin yahut muavinlerinden birinin bu merasimde nutuk söylemesi addettir. [9] Bu nutuktan sonra o yıl içinde vefat etmiş bir temyiz hâki-

[7] Ernest Faye; la cour de cassation Paris 1903 sahife 22

[8] 21 fructudore IV üncü yıl kanununa göre temyiz mahkemesi tatil yapmaz idi. Tatil usulünü çikaran 27 Ağustos 1815 tarihli kanundur. Bu kanuna göre tatil 1 Eylülde başlıyor 2 inci teşrinin birinci günü bitiyordu.

[9] Âdettir diyoruz, çünkü Baş Müddeiumuminin nutuk söylemesi ve o yıl olmuş bulunan Temyiz hâkimleri varsa hatıralarının taziz edilmesi hiç bir kanunda yazılı değildir. 15 ikinci kânun 1826 tarihli emirname yalnız: (Her yıl tatilden sonra temyiz mahkemesinin çalışmaya başlaması; avukatların birinci reise adalet için çalışacaklarına dair yemin ettikleri bir merasim ile ve üç daire azaları ile reislerinin hazır bulunduğu bir toplantı ile olur.) diyor.

mi varsa onun hatusası taziz olunur. Avukatlar adalet için çalışacaklarına and içler.

Ceza dairesi tatil yapmaz ve mahkemenin öteki daireleri tatil yaptığı zaman çalışmak, « service des vecations » bu dairenin vazifesidir. [10] Buna mukabil ceza dairesi azalarının her yıl iki ay izin istemeğe hakları vardır. [11]

Ceza dairesinde tatil zamanında karar verebilmek için icap ettiği kadar aza bulunmaması halinde öteki dairelerden çağırılır.

Bunun için her yıl birinci Reis hukuk ve istida dairelerinden dört azayı yedekaza olarak ayırır bu yedekaza ihtiyaç halinde Ceza dairesinde çalışanlar « 29 agustos 1847 tarihli kanun » ve buna mukabil fazladan yılda bir ay izin almak hakkını haizdirler. « 9 ikinci teşrin 1853 tarihli emirname madde 16 » bu tatil ve izinlerden gayrı temyiz hâkimlerinin ~~izin~~ istiyebilecekleri haller 15 ikinci kânun 1826 tarihli emirnamenin 51 den 62 ye kadar olan maddelerinde yazılır.

§: 3 — Baş Müddei Umumilik

Fransada bütün adliye mahkemeleri Müddeiumumileri birbirlik ve bütünlük ifade ederler. Bu birlliğin başında Temyiz mahkemesi Baş Müddeiumumisi bulunur ve âmme vekilliği « Ministère Public » nin en yüksek mümessiliidir. Bütün Fransa adliye mahemeleri Müddeiumumileride nezdlerinde çalışıkları mahkemeler karşısında bu âmme vekilliğini temsil ederler.

Müddeiumumilik ilk defa Fransada 25 Mart 1302 tarihli ordonansla ihdas olunmuştur. Garçounet; bu müessesenin tamamen Fransız söyleyorlar. [11a]

Fransada, Ministère public memurları, yani Müddeiumumiler üzerinde

[10] 15 kânunusâni 1826 emirnamesi madde 71, 64

[11] 9 ikinci teşrin 1853 tarihli dekre madde 16

[11a] — Garçounet procedure civile paris 1911-7 ince tabi S: 47

adliye nazırının mürakabe ve disiplin salâhiyeti vardır. Bu bakımından, bütün Müddeiumumiler nezdlerinde çalışıkları mahkemeler karşısında tamamén serbesttirler [11b] Fransada, muayyen bir mahkeme nezdinde Ministeré public i temsil eden âmme makamı mümessillerinin hepsine birden parenet derler [11c]

Ministére public memurları, yani Müddeiumumiler; hâkimmidirler? Bu mesele Fransada çok münakaşa edilmiştir. Fransız Müddeiumumilerinin hâkimlerden ayrılan bir çok hususiyetleri vardır: Hâkimler azlolunamazlar, Müddeiumumiler azledilebilirler. Hâkimler Adliye vekiline yahut başka bir makama bağlı değilken Müddeiumumiler adliye vekilinin emri altındadırlar. Bu hususî vaziyetleri gözönüne alan müellifler Müddeiumumiligin hâkimlik olmadığını ileri sürüyorlar. Bu fikre mukabil, Garçounet, Müddeiumumilerin azledilebildiği ve adliye nazırına tabiiyetleri esaslarının bu memuriyetin devlet reisi mümessilliği oluşu karakterinden ileri gelen zaruri prensipler olduğunu ve hâkimlere oturan hâkim dendigi gibi Müddeiumumilere *ayakta hâkim* dendığını söylüyor ve Müddeiumumilerin de hâkim oldukları fikrini müdafaa ediyor. [11d]

Fransız Temyiz mahkemesinde Baş Müddeiumuminin altı tanie muavinî vardır. Ve vazifeleri 15 ikinci kânunun 1826 tarihli emirnamein 43, 49 uncu maddelerile tayin edilmiştir. [12] Bu emirnamein 43 üncü:

[11b] — Garçounet. Op. Cit. S: 48

[11c] — Garçounet. Op. Cit. S: 48-49

[11d] — Garçounet. Op. Cit. S: 50

[12] Evvelâ 27 ikinci teşrin tarihli dekre Temyiz mahkemesi nezdinde kralın namına muameleleri takip eden başkasının namına muamele yapmak: procuration - diye tercüme edebileceğimiz procureur du roi mansabını ihdas etti. Bu mansap 14 birinci teşrin 1791 tarihli kanun ile "kralın komiseri," ve 29 eylül 1793 tarihli kanun ile (millet komiseri - commissaire national) ve 2 beumaire IV üçü yıl tarihli kanun ile (icerai kuvvetin komiseri - commissaire du pouvoir executif) ve 27 ventose VIIIinci yıl tarihli emirname ile (hükümetin komiseri- commissaire du gouvernement) ve nihayet 28 Floéal XIIinci yıl Senatus-consulat ile bizim âmme davacısı, Müddeiumumi diye terceme ettiğimiz (âmme namına muamele eden procureur general) adını aldı. Baş Müddeiumumi muavinleri 19 mart 1816 tarihli emirnameye kadar muavin, vekil diye tercüme olunabilen (Substitut) adını taşıdilar. Bu emirname ile bu ad öteki mahkemeler nezdindeki Müddeiumumi mu-

maddesi, «âmme vekâletinin bütün vazifeleri Baş Mütdeiumumiye verilmiştir., Muavinleri bu vazifelerin görülmesine Baş Mütdeiumuminin riyaseti altında iştirâk ederler.» diyor. 3 eylül 1791 tarihli teşkilatı əssasiye kanununun 25 inci maddesine göre âmme vekâletinin vazifeleri «verilecek hükümlerin kanuna uygun verilmesini talep etmek ve verilen hükümlerin tatbikini temin etmek» dir. Baş Mütdeiumumi taleplerini umumi heyetin toplanmalarında, umumi heyet duruşmalarında ve icap ederse dairelerin duruşmalarında şifahi olarak beyan eder. «aynı emirname madde 45» Baş Mütdeiumumi muavinlerinden istediklerini müناسip gördüğü müddetçe çalışmalarının faydalı olduğunu farz ettiği işlere yahut faydalı çalışacaklarını farz ettiği dairelere tahsis edebilir. «aynı emirname madde 47» filiyatta her dairenin işlerini iki Baş Mütdeiumumi muavini görür ve muavinlerden her biri nöbetleşerek bir hafta müddetle tahsis edildikleri dairenin o haftaki bütün duruşmalarnda taleplerini beyan ederler.

Kanun menfeatinin mevzuu bâhs olduğu her işte Baş Mütdeiumumiğin iddianamesi dinlenmelidir. «Aynı emirname madde 44» mühim işlerde Baş Mütdeiumumi muavini iddianamesini Baş Mütdeiumumiye bildirmeğe mecburdur. Baş Mütdeiumumi ile arasında ihtilâf halinde Baş Mütdeiumumi işi kendi üzerine alabileceği gibi başka bir muavini de vazifedar kılabılır.

Bu huküm Baş Mütdeiumuminin muavinlerinden birini kendi kanaatî hilâfina talepte bulunmağa cebretmeğe salâhiyetli olmadığını ifade eder. Bumulla beraber bu huküm iddianamelerin yalnız şifahi olarak serdinde mevzuubahistir. Tahriri mütalâalara gelince yazılı iddianamelerin (tebligname) Baş Mütdeiumuminin kendisi tarafından imzâ edildiğine ve onun namma mahkemeye sevkedildiğine göre yalnız Baş Mütdeiumuminin kanuni kanaatına uygunluğu kâfidir ve muavinleri bu iddianameyi mahkemeye vermek mecburiyetindendirler.

Baş Mütdeiumuminin yazılı olarak ifade edilmiş bulunan kanunu

---

vinlerine bırakılarak temyiz mahkemesi nezdindeki Baş Mütdeiumumi muavinlerine umumî avukat, âmmenin avukatı manasına olarak (avucat general) adı verildi. 27 ventose VIII inci yıl kanunu temyiz mahkemesi Baş Mütdeiumumi muavinlerinin sayısını 6 olarak tesbit etti.

kanaatları önünde muavinlerinin bu tam mutavaatına mukabil mahkeme de şifahi beyanatını kendi kanaatlarına göre ifade etmek hürriyetini Fransızlar « kalem esirdir, söz hürdür » meşhur sözü ile ifade ederler. [13]

Baş Mütdeiumumi ve muavinlerinin mahkemenin dahili müzakerelerine azalar gibi iştirâk hakları vardır. 8 Nisan 1841 tarihli emirnamenin ikinci maddesi adliye nazaretince her hangi bir meselenin temyiz mahkemesinden sorulması halinde Baş Mütdeiumumi ve muavinlerin reylerini bildirmeleri hükmünü koymuştur.

Hâkimlerin azledilememeliğine mukabil bütün âmme vakâleti mümessilleri, yani Mütdeiumumiler azloluñabilirler.

§: 4 — **Zabit kâtipliği « greffe »**

Fransız temyiz mahkemesi teşkilâtında bir baş zabit katibi, « greffier en chef » ve dört dane zabit katibi « commis - greffiers » vardır. Bu memurlar 27 ventôse VIII inci yıl kanununun 72 inci maddesine göre hükûmet tarafından tayin ve azlolumurlar. [14]

Baş zabit katibi olmak için hukuk mezunu olmak ve 27 yaşı doldurmuş bulunmak lazımdır. « 15 ikinci kânun 1826 emirnamesi madde 73 » Baş zabitkatibi umumi heyet içtimaları müzakerelerini zapteder « aynı emirname madde 77 » her adliye yılı sonunda baş zabit katibi bir yıl içinde dairelerde ve umumi heyette görülen ve yeni yıla devredilen işlerin listesini yapar ve Baş Mütdeiumumluğe verir. Bu liste Baş Mütdeiumumi tarafından adliye nazarete bildirilir. « Aynı emirname madde 75 » zabit kâtipleri hukuk mezunu olmak ve 25 yaşı doldurmuş bulunmak mecburiyetindedirler.

---

[13] Lâ plume est serve et lâ pareleest libre Ernest Fay: Op. cit: S: 25 ve garçounet Op. Cit. S: 48

[14] Temyiz mahkemesi zabit kâtipleri 27 ikinci teşrin 1790 tarihli kanunun 26 inci ve 2 brumaire IV üncü yıl kanununun 7 inci maddelerine göre mahkeme tarafından tayin ve azlolumurlar.

§: 5 — Duruşma Mubaşirleri « Huissiers audienciers »

Sen mahkemesinin 8 mubaşiri onları tayin eden ve azledebilen temyiz mahkemesine bağlıdır. Bu mubaşırular temyiz mahkemesinin duruşma işlerini « services des audiences » görürle.

§: 6 — Kütüphane

Temyiz mahkemesinin bir kütüphanesi vardır. Bu kütüphanenin idaresi 15 ikinci kânun 1826 tarihli emirnameye göre temyiz mahkemesi azası tarafından seçilmiş bir temyiz hâkimine tevdi olumuştur. Bu temyiz hâkimi kütüphane reisidir. O'nun emrinde yine temyiz mahkemesi tarafından tayin olunmuş bir kitapları saklayıcı memur, (hafizi kütüp) vardır.

§: 7 — Avukatlar « Avocats »

A — Fransada avukatlık, tayinleri, imtiyazları

B — Avukatların inzibat hey'etleri

A — Fransada avukatlık serbest meslek olmakla beraber sıkı bir teşkilâta tabidir. Bu teşkilâtlanma avukatların Baro kadrosu içinde toplamışlarile olmaktadır. Fransız Barolarında avukatlığın ámme hizmetlerile çok yakından alâkahî olduğundan doğan bariz vasiflar görmekteyiz. Her mahkemenin avukatları ayrıdır ve bir mahkememin avukatı başka bir mahkeme karşısında çalışmaz. Binnetice muayyen bir avukatlık teşkilâti muayyen bir mahkeme buzurunda tarafları temsil ve işleri takip hakkını inhisarında tutar. Bu sebeple temyiz mahkemesini tetkik ederken bu mahkeme nezdinde çalışmak hakkını inhisarında tutan avukatlık teşkilâtını da etfüd etmemiz lazımdır.

Temyiz mahkemesi avukatlarının Bürosu —bu teşkilat bu adı taşımaktadır. — 60 avukattan mürekkeptir. Yalnız bu altmış avukattır ki temyiz mahkemesinde ve Devlet Şurasında işleri takip, bu mahkemeler önünde tarafları temsil ve bu mahkemelerde dava açmak hakkını haizdirler. Bu hak bu teşkilata mensup 60 avukatın has (Exclusif) imtiyazlarıdır. Bu itibarla temyiz mahkemesi ve Devlet Şurası nezdinde çalışan avukatların adı «Devlet Şurası ve temyiz mahkemesi avukatı — Avocaux conseils et à la cour de cassation» dir.

Bu avukatlar hükümet tarafından tayin olunurlar. 28 Nisan 1816 tarihli kanunun 91inci maddesi avukatlara bir halef göstermek ve kendisinden sonra onun tayinini hükümetten istemek hakkını vermiştir. Temyiz mahkemesi nezdine avukat tayin olunmak için temyiz mahkemesi ve Devlet Şurası avukatları bürosu inzibat meclisinin ve temyiz mahkemesinin reyinin alımı ve namzedin kabul imtihanını muvaffakiyetle geçirmiş olması lazımdır. (1738 emirnamesi kısım 2 madde 2) Ekseriya bu namzetler temyiz avukatlarının kabinetlerinde çalışan genç hukukçulardan seçilir. Bu genç hukukçular patronlarının kabinetlerinde kâtiplik yapmak suretile kazandıkları tecrübebeden başka Büronun verdiği konferansları takip etmiş bulunurlar. Bu şartlardan başka temyiz mahkemesine avukat olabilmek için 25 yaşını doldurmuş ve 3 yıl istinaf mahkemesi nezdinde staj yapmış olmak lazımdır. (Baro inzibat meclisinin 1827 Şubat 15 tarihli kararı ve 14 Eylül 1810 tarihli emirnamenin 30uncu maddesi) [15].

Devlet Şurası ve Temyiz mahkemesine avukat kabul olunuş namzedin bu iki mahkemetin umumi heyetleri önünde and içmesi merasimi ile olur. Avukatlık ücretleri için muayyen bir tarife yoktur. Avukatlar ücretlerini müşterilerile pazarlıkla tayin ederler.

B — Devlet Şurası ve Temyiz mahkemesi avukatlarının disiplin meclisinin kuruluşu ve salâhiyetleri 10 Eylül 1817 tarihli emirname ile tayin edilmiştir. Bu meclis bir reis ve 9 azadan teşakkül eder.

Reis tatilden sonraki ilk hafta içinde avukatların hepsinin toplandığı umumi ictimada mutlak ve yaridan bir fazla ekseriyetle, üç yıl için seçi-

[15] 1738 emirnamesi yalnız iki senelik stajı şart koşuyordu.

lir. «29 ikinci teşrin 1850 tarihli emirname» [16].

9 aza aynı heyet tarafından ve aynı zaman için seçilir. Her yıl bu 9 azanın üçte biri yeniden seçilir. Bu heyet en aşağı altı azanın huzurile müzakere yapabilir. Dahili disiplin meselesinde nihai karar vermek salâhiyeti bu heyete verilmiştir. Başka meseleler üzerinde yahim reyini bildirir ve bu rey mevzaa göre temyiz mahkemesinin yahut adliye nazırının tasdikine arzuluymalıdır.

FASIL: 3

Fransız Temyiz Mahkemesinin Vazifeleri.

§: 1 — Umumi vazifeler «Attributions générales»

Temyiz mahkemesini kuran 27 ikinci teşrin 1790 tarihli emirnamenin ikinci maddesi, 3 Eylül 1791 tarihli teşkilâti esasiye kanununun 19-20 inci maddeleri ve 22 Frimaire VIII inci yıl teşkilâti esasiye kanununun 65 inci maddesi, Ceza ve Hukuk muhakemeleri usulü kanunları temyiz mahkemesinin vazifeleri hakkıda bir çok hükümler vazetmişlerdir. Bu kanunlara göre temyiz mahkemesinin şu vazifeleri vardır:

1 — Taraflarca yahut, kanunun menfaatini koruma yolile «nef'i alel-kanun.» «Baş Müddeiumumî tarafından yapılan temyiz taleplerini tetkik ve karar vermek hukuk muhakemeleri usulü kanunu madde 333 »

2 — Âmme şelâmeti için davamın naklı taleplerini tetkik ve karar vermek «5 fructidor III üncü yıl teşkilâti esasiye kanunu madde: 254»

3 — Haklı şüphe sebebile davamın naklı taleplerini tetkik ve karar vermek.

4 — Ceza ve istinaf mahkemeleri hâkimleri aleyhine «prise a partie — iştikâi anilhükâm » hâkimlerin mesuliyetini talep eden istidaları tetkik ve karar vermek «hukuk usulü muhakemeleri kanunu madde 509»

5 — Aynı taraflar hakkında aynı iş üzerinde iki mahkeme tarafını-

[16] 1817 emirnamesine göre reis adliye nazırı tarafından tayin olunurdu.

dan verilen mütehalif kararlar üzerinde hüküm vermek « H. M. U. K. nu madde 504 »

6 — Adliye nazaretinin bildirmesi üzerine herhangi bir mahkeme tarafından vazife ve salâhiyet harici olarak verilmiş kararları iptal etmek « 27 ventose VIII inci yıl kanunu madde 80 »

7 — İstinaf hâkimleri hakkında vazifelerile ilişkili olmayarak işledikleri suçlardan dolayı kanunî takibata mahal olup olmadığına karar vermek « Ceza muhakemeleri usulü kanunu madde: 482 »

8 — Umumiyetle bütün hâkimler hakkında vazifelerile ilişkili olarak işledikleri suçlardan dolayı kanunî takibata mahal olup olmadığına karar vermek « C. M. U. K. madde: 483 »

9 — Hâkimler hakkında disiplin kararları vermek « 31 Agustos 1883 tarihli kanunun 15 inci maddesi »

10 — Temyiy mahkemesi bir kanun projesi hakkında reyini beyan etmiye dâvet olunabilir « 18 nisan 1841 tarihli emirname »

11 — Temyiz mahkemesi her yıl Ceza dairesi azası hariç kalmak üzere kendi içinden üç aza seçerek adliye nazareteindeki Ceza davalarını gözden geçirme komisyonuna « Commission de revision des procès criminels » iştirâk eder « C. M. U. K. nu madde: 444 » [17]

§: 2 — İstid'a dairesinin vazifeleri

A — Vazifeler

B — İstid'a dairesinin faidesi etrafındaki münakaşalar

A — 27 inci ventose VIII inci yıl kanununun 60 inci maddesi şöyle diyor:

---

[17] Temyiz mahkemesi bunlardan başka adliye vekâletinin şu komisyonlarına da iştirâk eder:

1 — Mahkeme üç azasını seçerek hükümete bildirir, hükümet bu üç azadan birini Paris içtimâî muavenet hey'etine aza tayin eder. (10 ikinci kânun 1849 tarihli kanun)

2 — Yine aynı şekilde temyiz mahkemesi azasından biri hükümet tarafından Paris

« Birinci daire - o zaman istida dairesinin adı böyle idi - temyiz talepleri ve hâkimlerden şikayet istidalarının kabul edilip edilmemesi hakkında karar verir. Aynı daire dava nakli talepleri hakkında nihai olarak karar vermekle vazifelidir. » İstida dairesinin en mühim işi temyiz taleplerinin *önceki*, « *Préalable* » tetkikidir. Bu tetkik temyiz taleplerinin kabulü yahut redi noktasındandır. Kabul kararlarımı, istida dairesi, icabettiren sebepleri göstermeden, fakat red kararlarım bu sebepleri göstererek verebilir. İstida dairesinin bu « *Önceki tetkik* » vazifesi istisnaları ihtiya etmektedir.

Umumiyetle ceza işleri istida dairesinden yani onun bu *Önceki* tetkikinden geçmez. « Aynı kanunun aynı maddesi: » Diger istisnalar intihap meselelerine mütedairdir ve 29 haziran 1894 tarihli kanunun 13 üncü maddesi ile vazolmuştur: İstida dairesi maden işçilerinin idare heyetleri intihabına müteallik istidalar üzerinde, bu istidaları hukuk dairesine göndermeden, nihai olarak karar verir. 2 Şubat 1852 tarihli emirnamenin 23 üncü maddesi de siyasi intihap listelerinin yeniden tetkiki hakkındaki taleplerin doğrudan doğruya ve nihai olarak istida dairesi terafından tetkik olunacağı hükmünü vazetmiş idi fakat bu vazife 1875, 1883 tarihli kanunlarla hukuk dairesine verilmiştir.

27 ventose VIII inci yıl kanununun 80 inci maddesine göre, adliye nazırının bildirmesi üzerine salâhiyet dışında verilen kararların iptali istida dairesinin vazifesidir.

B — İstida dairesinin faydalı olup olmadığı üzerinde çok münakaşa edilmiştir. İstida dairesinin faydasız olduğunu iddia edenlere göre bu daire işleri geçiktirmekte ve lüzumsuz masraflara yol açmaktadır.

Mukabil fikre göre istida dairesinin mevcudiyeti kanunun ve cemiyet menfaatinin yüksek hâkimiyeti için şarttır. Onlar diyorlar ki : mahkeme

---

âmme sıhhati komitesine aza tayin olunur. (15 Şubat 1902 tarihli kanun madde: 25)

3 — Müstemleke hâkimleri hakkında verilecek disiplin kararları üzerinde reylerini bildirmeleri için üç temyiz azası adliye nazaretince tayin olunur ve bu üç aza müstemlekelere nazaretinin disiplin komitesinde adliye nazareti temsil eder.

4 — Harbiye nazaretinin askeri adliye komisyonunda adliye nazareti temsil etmek üzere iki temyiz azası adliye nazareti tarafınban tayin olunur.

kararlarına riayet etmek cemiyet inzibati için esaslı bir prensiptir. Eğer kanunu vazeden mahkeme kararlarının temyiz mahkemesince kanunu mü-rakabeden geçirilmesini istemişse bu, bir çok kayıtlara bağlıdır ve cem-i-yette kanunun hâkim olması gayesine matufdur.

Kanunun yüksek hâkimiyeti meselesi mevzuu bahsolmadıkça her hangi bir mahkeme kararından istifade eden bir şahsin emniyetinden endişe etme-mesi lazımdır. Böyle olduğu gibi bir davada kazananın, yine kanunun yüksek hâkimiyeti icabettirmedikçe hukuk mücadeleşine devam ederek, kanunun davayı kaybeden bütün masrafları yüklenir hükmünden istifade ile kayıp etmiş tarafı yeni borçlar ve yeni masraflar karşısında tutmama-sı da cemiyetin faydasına nadır. İşte istida dairesi bu ihtiyaca ve bu fay-daya cevap vermektedir. Temyiz talebinde bulunan ilk olarak talebini istida dairesine vermekle bu daireye bütün kendi lehinde olan delillerini bildirir. Bu talep ve bu deliller istidayı verenin hakkını ve kanunun hâ-kimiyetini ifade etmiyorsa temyiz talebi reddolunur ve bu suretle yeni masrafları yalnız olarak o yüklenir. Görülüyor ki istidanın ilk kabulü meselesi masrafları çoğaltacağı yerde iktisat etmekte ve tarafları yeni harçlara boğulmaktan korumaktadır.

Hakikaten Fransız adliyesinin geçirdiği tecrübe istida dairesinin fay-dasını göstermektedir. Fransızların eski rejiminde, inkılaptan önceki Conseil des parties lerinin istida dairesi aynı hucumlara uğrayarak 1673 de kaldırılmış, fakat bu dairenin lägvi yüzünden doğan müşkülerin önüne geçmek üzere, 1684 tarihinde yeniden kurulmuştu.

Vasati olarak istida dairesine gelen işlerin beşte üçü ve beşte iki-si kabul olunmaktadır. Bu red olunan işlerin Hukuk dairesine istida dairesinden gelmesi Hukuk dairesinin işlerini çoğaltacak ve işlerin orada gecikmesi neticesini doğuracaktır. Şu halde istida dairesinin mevcudiyeti içtimai fayda vermekten uzak değildir.

§: 3 — **Hukuk dairesinin vazifeleri**

27 ventose VIII inci yıl kanununun 60 inci maddesine göre:

İkinci daire — O zaman hukuk dairesinin adı böyle idi — İstida dairesince kabul olunan temyiz talepleri ve hakimlerden şikayet istidaları hakkında nihai karar vermekle vazifelidir.

İstida dairesinden geçmeden gelen şu işler hakkında da karar vermek hukuk dairesinin vazifesidir: Âmme menfaati için yapılan istimlakler hakkındaki temyiz taleplerini tetkik ve karar vermek «3 Mayıs 1841 tarihli kanunun 20-24 üncü maddesi»,

Siyasi intihap listelerinin tertip ve gözden geçirilmesine dair olan taleplerin tetkiki ve karar vermek «30 ikinci şərəf 1875 tarihli kanunun 1 inci maddesi»

Avukatların, tercümanların yeminlerini dinlemek.

§: 4 — Ceza dairesinin vazifeleri

3 üncü daire—bu dairenin bu kanunda adı böyle idi—yalnız ceza davaları hakkındaki temyiz talepleri üzerinde tetkikat yapar ve karar verir. Ceza işlerinin önceden istida dairesinden geçmesine ihtiyaç yoktur. «27 ventose VIII inci yıl madde: 60 »

1738 talimatnamesi ceza ve hukuk işleri arasında tefrik yapmayor ve hepsinin ilk olarak istida dairesinden geçmesi hükmünü ihtiyaç ediyordu. En evvel bu tefrikî yaparak ceza işlerinin doğrudan doğruya ceza dairesine geleceği hükmünü koyan 2 brumaire IV üncü yıl kanununun 4 üncü maddesidir. Bundan sonra 27 Ventose VIII inci yıl kanunu ve ceza. M. U. K. nun 426 inci maddeleri aynı hükmü vazetmişlerdir. Ceza dairesi temyiz edilen ceza davaları hakkında karar vermekten, başka merci tayini «C. M. U. K. nu Madde: 526», halkın bir şüphe yahut âmme selâmeti sebebile davânın nakli talepleri hakkında da «aynı kanun madde 542» karar vermeye vazifelidir. Ceza dairesinin muhakeme usulünü tâyin eden, hukuk dairesinin olduğu gibi 1738 talimatnamesi değil, C. M. U. K. nun 410 uncu ve müteakip maddeleridir.

§: 5 — Tatil dairesinin vazifeleri

1 ikinci kánun 1826 emirnamesinin 66 ve 67 inci maddelerine göre Ceza dairesi, kendi vazifesi dışında, tatil zamanında müstacel işleri görmekle de vazifelidir. Müstacel olan bu işler bu emirnamenin 9 uncu maddebine göre: « Baş Müddeiumuminin müstaceliyet talebi üzerine haklarında müstaceliyet kararı verilen işlerdir. »

Tatil zamanında görülecek işlerin, evvel emirde müstaceliyeti hakkında karar vermeye de yine tatil zamanlarında tatil dairesi « Chambre de vacatiorn » Adını alan Ceza dairesi vazifelidir.

§: 6 — Umumi heyet « birleşmiş daireler — Chambres reunies »nın vazifeleri

Birleşmiş daireler - Fransızcadan kelime tercümesile heyeti umumiyyenin karşılığı budur. 33 hâkimin huzuru olmadan müzakere yapamaz.

Umumi heyetin şu vazifeleri vardır:

- 1 — Mahalli mahkemelerce verilen israr kararlarını tetkik etmek
- 2 — Ceza davelöründe muhakemenin iadesi taleplerini tetkik ve karar vermek « 1 mart 1899 kanunu »
- 3 — Umumi heyet hâkimliğin yüksek meclisi « Conseil superiere de la magistrature » sıfatile hâkimlerin disiplini meselelerini görmekle vazifelidir. « 30 Agustos 1883 kanunu madde: 13 »
- 4 — Umumi heyet her adliye yılı başında temyiz mahkemesinin çalışmağa başlaması merasiminde avukatların yeminlerini dinler. « 15 ikinci Kânun 1826 emirnamesi madde: 71 »
- 5 — Kanun projeleri hakkında temyiz mahkemesinin mütalâasını bildireceği heyete, ihtilâflar mahkemesine ve temyiz mahkemesinin iştirâk ettiği diğer bütün komisyonlara aza seçmek umumi heyetin vazifeleri arasındadır.

Temyiz mahkemesi C. B. M. U. muavinlerinden

Dr. Orhan Babaoglu

Tabîî Hukuk Nazariyesinin Devletin Şekli Üzerindeki Tesiri

Dr. Richard Hovig

İstanbul Hukuk Fakültesi profesörlerinden

Sayın Bayanlar, Baylar!

Bu konferans için dostane davetinizi kabul edip güzel lisanınız ile size hitabetmek, fırsatını bulduğumdan dolayı ziyadesile memnunum. Bittabi, Türkçe olarak düşünmem muhtelif bakımlardan dilinizin âdetinden inhiraf edecektir. Telâffuzumun sertliğinden de rahatsız olmanızdan korkuyorum. Bu itibarla konferansımı müsamaha ile dinlemenizi dilerim.

Konferansım için hususî mesai sahamdan, yani hukuk felsefesinden bir mevzu seçtim. Belki, sayın, dinleyicilerden bir çoğu bu sahanın kendileri için yabancı olduğunu zannedeceklerdir. Bunun içindir ki, hepinizin her gün ameli tesirini hissettiğiniz bir mevzuu izah etmek istiyorum: « Tabîî Hukuk nazariyesinin Devletin şekli üzerindeki tesiri » hakkında söz söylemekle, felsefenin manevî bir kudret olmak itibarile beşeriyetin hayatı için ehemmiyetini göstermek istiyorum. Belki aynı zamanda ferdin ve birliğin mütekabil bağlılığını da tebarüz ettirmek arzusundayım. Diğer bir ifade ile: En mühim bir varlık olan *Devletin teşekkülü için İnsan aklının doğrudan doğruya nüfuzunu göstereceğim*.

I. — İnsan aklına Devlet şeklinin tetabuku zarureti en eski zamandan beri Hukuk ve Devlet felsefesinin en mühim ve en enteresan kısmı olmuştur. Hukuk felsefesi tarihinde bilhassa tabîî Hukuk mektebi şu yukarıda zikrettigimiz mütabakatın yolunu bulabilmiştir. Çünkü, bütün diğer Hukuk mektep-

lerinden önce tabii Hukuk Devletin, mevcudiyetinin, yani kuvvetli Devletin siyasi lüzumunun kabulü ile, asıl bir İnsanlık ideali yaratabilir.

Tabii hukukun prensiplerine göre Devletin şekli ve gayesi umumi değeri olan hakikatlara uydurulmalıdır. Bu umumi değeri olan hakikatları evvelâ İnsanlığın tabiatında aramalıyız. Çünkü, *İnsanın hakiki tabiatı onun aklıdır*. Bu akl ile dünyanın bütün diğer mahlüklerinden tefrik ediliyor. Bu sebeple, İnsanın tabiatında meknuz olan Hukuk **onun aklına** uygun bir Hukuktur. Binaenaleyh, tabii Hukuk ile aklın Hukuku birbirinin aynı demektir. Fakat, makul olan şey daha doğru olmalıdır. Bu sebeple adalet akıl ile birlikte yani Devletin herhangi bir kanun vazetmesinden evvel mevcut olmalıdır.

II. — Bu düşüncelerin köklerini daha ilk Yunan felsefe mektebinde bulabiliriz. Bu mektep milâttan evvel beşinci asırın ikinci yarısı esnasında Atinada tedişata başlamış ve (Sofistler mektebi) adını almıştı. İnsanın tabiatı ile mutabık ve bu sebeple bütün İnsanları mecbur kılan bu tabii Hukuku onlara izah edebilmek için Sofistlerin üstadı olan *Protagoras* (480 — 410) şöyle bir menkıbe buldu: İlâhlar Prometheus ve Epimetheus'a dünyada mevcut olan malları mahlükler arasında taksim etmek vazifesini veriyorlardı. Epimetheus her şeyi, bilhassa kuvvet, silâh, tabii libas ve kanatları hayvanlara dağıtıyordu. İnsanlar için hiç bir şey kalmıyordu. Bu sebeple Prometheus gökten ateşi çalarak İnsanlara onu kullanmayı öğretiyordu. Fakat, İnsanlarda siyasal bilgiler henüz yoktu. Mütemadiyen mücadele ediyorlardı. Bu sebeple Zeus Hermes'e onlara *adâlet ve kanunlara hürmeti telkin etmeği emrediyordu*. Hermes sordu: Onları ne suretle taksim edeyim? Herkese münerferiden mi, yoksa bütün İnsanlara birden mi vereyim ? Zeus cevap verdi: Bütün İnsanlara! Çünkü, bu sıfatlar bazı İnsanlarda bulunmazsa, hiç bir Devlet baki kalamaz. Ve bundan sonra bir kanun cari olacaktır ki adalete riayet ve kanunlara hürmet etmiyen bir İnsan Devletten çıkarılacaktır.

Bütün İnsanların tabiatında bulunan adalet ve kanunlara hürmet hissine iman, Eflatonun (Protagoras) ile bize isâl edilen bu menkabe daha güzel bir şekilde ifade edilemez. Aynı zamanda da her İnsanın bu hissin tekâmülü hususundaki mes'uliyeti dahi iyi bir surette tavsif edilemez.

Adalet ve kanunlara hürmetten birlik hissi, — eski Yunanların ifadesiyle (*noμονοτά*) tabiri — teşekkül ediyor. Akılların bu iştirakin nef'ine müteveccih olan istikameti Devletin en kuvvetli temelidir. Bu keyfiyet yeni Devlet nazariyesi tarafından (konstitutionelle Morolitok) — yani meşruti ahlâkiyet namile — tesmiye edilir. Fakat, bu meşruti ahlâkiyet münhasırın Devletin istifadesini arayan bir yaşama ile kabildir. O meşruti ahlâkiyet hukukî intizamın temelidir. Ve bu nizam onun devamı için doğru olmalıdır.

III.— Sofistlerden bu Devlet nazariyesi doğrudan doğruya *Sokrates*'e (469-399) geçilir. Malûm olduğu üzere o onların en büyük düşmanı idi. Fakat, bir noktada onlar ile birleşiyordu: Oda, İnsani birligin temeli olmak itibarile hakka hürmet bususunda. Hukukun menšeî mes'elesinde Sokrates, Sofistlerin nazariyelerinden bütün memleketlerde aynı suretle mer'i olan bir kaç norma müracaat ediyor; meselâ çocukların ana babaya hürmetleri ve kardeşler arasında evlenme memnuiyeti gibi. Bu normları İnsanlara ancak İlâhlar vermiş olabilirler. Çünkü, aksi takdirde bu normlara tabi olan bütün İnsanlar aynı dili konuşmadıkları için muhtevaları bususunda nasıl anlaşabilirlerdi? Muhtelif ulusal hukuka göre böyle bir anlaşma mümkün değildir: Bir şehrin hemşerileri bir araya gelerek emir ve nehiyeleri tesbit etmiştirler.

Xenophon'un Sokraten naklettiği bu tarzı telâkkiyi - fikrimce - en son zamanlara kadar tabii Hukuka hâkim olan nazariye, yani Hukukun vatandaşların mukavele ile bağlanmaları neticesinde husule geldiği nazariyesi olarak kabul etmeliyiz. Bu birlik mukavelesini tabiyet mukavelesi itmam ediyor: Bir cemiyet halinde birleşmiş olan vatandaşlar kanunlar ile ifade edilen birlik iradesine itaat etmeyeceğe mecbur kılılmıyorlar. Bu tabiyet mukavelesi fikrine Sokrates'de buluyoruz: Eflaton'un « Kriton » isimli diyaloguna göre Sokrates hapishaneden kaçmağa ve idam kararının icrasından kurtulmağa razı olmamıştı. Sokrates, o âna kadar kanunlara itaat ve bu suretle Devlet otoritesini kabul etmişti. Şimdi kaçmak bu itaatı inkâr etmek ve aynı zamanda bu haksız hükümden hiçe mes'ul olmayan kanunların itibarını tehlkiye düşürmek demektir. diye cevap veriyor.

IV.— Karşılıklı anlaşma, kanunları vücyde getirir, onlara serbestçe itaat da Hukuk ve Devlet otoritesini teşkil eder. Bununla beraber bu mukavele nazariyesi yalnız küçük şehir Cumhuriyetlerinin ve onların hukukunun teşek-

külünü gösteriyor; fakat daha evvel Sokrates'in ölümünden altmış beş senenin sonra büyük İskender eihanşumul bir İmperatorluk tesisi ile meşgul idi. Şimdiye kadar müstakil Devletlerin cebri ilhaki ve ramedilen uluslar arasındaki fark mukavele yolu ile birleşmeye mani olmuştu. Bu sebeple *Stoikler'metni* felsefi mektebi bütün dünyayı kuşatan bir manevi ve ahlâkî birliğin teşkilî için yeni bir yol aramıştı. Fakat, hangi prensiple böyle hududsuz bir birlik idesi kurulabilir? Ancak tabiat ile! Çünkü tabiattan bütün İnsanlar müsavîdirler. Şimdi, bütün İnsanların müsaavatı prensibini ihlâl etmemekle, İnsanı tabiatta kanunlarına muvafık bir tarzda yaşıyoruz. Bu suretle tabiattan gelen müsavat prensibi aynı zamanda Devletin ve Hukukun esası düstürudur.

Bütün İnsanlar tabiat önünde müsavi olunca, bütün İnsanlar da bir birliğin uzuvaları olurlar. İnsan, Stoikler'in tabiri ile (*οντανονικον*) yani birlik mahlûkudur. Fakat, ancak bir buçuk asırdan sonra Roma Cumhuriyetinin en kuvvetli zamanda bu birlik mahlûku idesi tahakkuk etti: « *Civis Romanus sum* », yani Roma vatandaşım tabiri, bütün Roma hâkimiyeti altında yaşayan serbest vatandaşların müsavi ve müsterek haklarının ifadesidir. Stoa, yani Revakiye mektebinin müessisi olan, *Zenon* (340-256) şunu talebetmişti: « Münferit şehirlerde ve kazalarda yaşamak istemiyoruz. Çünkü onların her birinin hususî Hukuku vardır. Dünyada bütün insanlar uhuvvet ve arkadaşlık rabitasile birbirine bağlanmalıdır. Müsterek bir hayat ve müsterek bir âdet tarzı onlara hükmetmelidir. » *Zenon'un* bu talebinin iki asır sonra tahakkukunu görüyoruz.

Bu felsefi birlik ve cemiyet nazariyesi — ki bugün nazarî olarak kozmopolitizm de diyebiliriz — Roma İmperatorluğu dahilinde siyasal kaynaşma davası ile — fikri ve kültürel birleşme davasının muvazi gitmesine esas olmuştur. Bazan siyasal birlik manavî ve ahlâkî kaynaşmaya takaddüm etmiş, bazan da sonucusu siyasal birleşmeye yol açmıştır. Fakat, yokarida mevzubahs olan birleşme ve kaynaşma davalarından birinin veya hâlde diğerinin zaman itibarile takaddüm etmesi değil, bilâkis her iki birleşme tezahürünün kozmopolitizmin Stoik — nazariyesine tâbi olmaları mühimdir. Çünkü, ancak bu tâbi olma sayesinde beserriyet idesinin nasıl teşekkürî etiği anlaşılabilir.

Beşerriyet idesinin esası, umumi İnsaniyet severliktir. Bu umumi İnsaniyet severlikte, coğrafi ve içtimai kaynaşma ameliyesinin daimiliği için şart-

tür. Beşeriyet idesinin bu ilk zuhuru zamanında ki müessirini bir his meselesi olarak değil, fakat akıldan çıkan bir temayül olarak düşünmeliyiz. Bu humanite — idesi, kuvvet istimali yerine İnsanların sulhan yüceltilmesi gayesini güdüyor. Onun Devlet nazariyesinin prensibi şudur: Mukaddes bir prensip olarak, Devletin nizamı, beşerî tabii aklın kanununa müstenittir.

Her ne kadar büyük İskender'in kuvveti siyasal kaynaşma davasına yetmedi isede, az zaman sonra bu kaynaşma davarının tahakkuku yukarıda bahsettiğimiz Roma Cumhuriyetine müyessir oldu. Çünkü, Romanın dünya hâkimiyeti milâttan avvel ikinci asırda başlamıştır. Bilhassa, Cumhuriyetin mülâyim hâkimiyeti zamanında en büyük muvaffakiyetini kazandı. Ve bu siyasal hâkimiyetin ve kültürel nüfuzun inkişafı ilk İmperatorlar zamanında da devam etmiştir. «Principes» unvanile, idare başına geçenler mutlak hükümdar değil, fakat halkın en mümtaz adamları olmak istemişlerdi. Roma — Stoik mektebinin en büyük üstadı, Cicero (106-43) «de republica» yani Cumhuriyete dair yazdığı eserinde prensipat'ın ahlâkî idesini göstermiştir: Devletin teşekkülü için Stoikler nazariyesi beşerî aklın ehemiyetine tevafuk etmek üzere filozofların hâkimiyetini istiyordu.

İlk İmperatorlar, bilhassa Augustus (63 m. e — 14 m. s.) bu talebi tâhakkuk ettirdiklerini zannetmişlerdi. Onlar hâkimiyeti kendilerine bizzat halkın vermesini istiyorlardı. Onların bu şekilde hâkimiyet telâkkileri için (lex de imperio), yani hâkimiyet kanunu teşkilâtı esasiyeye uygun bir hüccettir. Çünkü, Roma hukuku esasiyesine göre ancak bu hâkimiyet kanunu imperatorun hâkimiyetini meşru kılar. Hâkimiyete sahip olan hür halk o kanun ile kendi hür kararına tevfikan imperatora tâbi olur. Pek azolan istisnalar dan sarfınazar, ilk iki asır zafında gelen Roma İmperatorlarının gayesi bu itimadı suüstimal etmemek idi. Stoik mektebinin ahlâk ve Devlet nazariyesinde onlar bu gayenin esasını ve lûzumlu ahlâkî mesnetlerini buluyorlardı. Burada bilhassa, Hadrian (117 — 138) ve Mark Aurel (161 — 180)'yi zikredebiliriz. Bunlar Stoik — fikirlerin en yüksek mümessilleri olup, bilhassa (Tahta oturan filozoflar) namile tanınmışlardır.

Stoikler nekadar sofistlerin mukavele nazariyesini asla kabul etmemişler sede, şüphesiz kuvvetli bir beşeriyet ve Devlet ülküsü vücude getirmiştir. Fakat bu feragöt aynı zamanda bir tehlike menbaşı olmuştu. Çünkü,

İnsanın tabiatı yalnız altruizm değil, aynı zamanda egoizm de doğurur. Zenon 'un talebesi olan Epikur (341-270) 'ün maksadı, hakikatte böyle bir egoizm telkin etmek degildi. Fakat, onun tesisatı bu manada tefsir edilebilirdi. Epikura göre zevk ve acı eşyanın kıymetini tayin eder. Zevk istiyenler ihtiraslarını akılları vasıtasisle idare etmeği öğrenmelidirler. Ancak bu suretle ruhları mütevazin bir rahat ve huzur bulacaktır. Ve bu rahat ve huzur onları geçici eşyadan müstakil kılacaktır. Bu İstiklâl sayesinde İnsan kendi benliği içinde istirahattadır. Elbette, Devlet birliği hissi bu hodbin hayat hissinin gerisinde kalacaktır. Bu noktai nazardan Devletin artık şahsi kıymeti yoktur. Onun vazifesi ancak ferdlerin rahat ve huzurunu temin etmektir. Sırf bu rahat ve huzurun temini maksadı ile vatandaşlar birlik mukavelesini aktediyorlar. Devlet mukavelesi bir emniyet mukavelesi. Devlet de bir emniyet müessesesi oluyor.

Bu suretle akitlerin menfaati Devletin teşekkülünün faktörü olmuştur ve bu faktör ile birlik ahlâkinin sukutu başlıyor: İyi olanlar işlerinden çekiliyorlar, çünkü Devletin vazifesi yalnız bir gece bekçisinin vazifesi derecesine inmiştı. Fena olanlar ise zevk akidesine müsteniden kendileri için mümkün olduğu kadar sonsuz bir zevk istiyebileceklerini zannediyorlardı. Tabii, bu zevk ancak diğer vatandaşların aleyhine olarak tatmin edilebilir. Bizans İmperatorları da kudreti siyasiyelerini bu fikri esastan çıkarabileceklerini zannediyorlardı. Ve tipki o vaktin en kudretli prensleri gibi daha küçük prensler ve makam sahipleri kendi tab'alarına ve mülk sahipleri de işçilere karşı aynı şekilde hareket ediyorlardı. Bütün İnsanların birbirlerinden müstekil hale gelişleri birlik hissinin zayıflamasına yol açmıştır. Bunu neticesi de orta zamanda İnsanî kültürün sukutu oluyordu.

VI. — Dünya orta zamanın karalığından uyanırken, bizce malûm olan eski Yunanların bu üç felsefi mektebi Hukuk ve Devlet nazariyesi için eski ehemmiyetini tekrar kazanıyorlardı.

Epikurizm'in rönesansı ile başlamama müsade buyurunuz: Onun fertçiliğidir ki on beşinci, on altıncı ve on yedinci asır prenslerinin mutlak hâkimiyetlerine göre Devlet nazariyesinin esası için müsait görülmüştü; İtalyadaki prenslerin ve şehir Devletlerinin mutlaklıyeti Laurentius *Valla* (1407-1457) 'nin eserlerinde kendine bir yardımcı buluyor. Fransız mutlaklıyetine

bilhassa Pierre *Gassendi* (1592-1655) tesir etmiştir. İngilterede de Epikur'un Devlet felsefesine nazarüdikkati celbeden yalnız Georg *Buchenau* (1512-1582) değildir. Burada İngiliz inkılâbinin ve İngiliz kırallık kudretinin yeniden te-sis edildiği zamanlarda yaşamış olan mutlakiyet fikrinin meşhur müdafii *Hobbes'i* (1588-1679) hatırlamalıyız.

Hobbes Epikur'un ferdiyetci utilitarizmına istinat ederek İnsanların hali iptidaide müşterek mükellefiyetler tanımadıklarını iddia ediyor. Onun meş-hur sözü olan «bellum omnium contra omnes» yani herkesin kendinden başka herkesle mücadele, bunun neticesidir. Ancak mücadele yorgunluğu İnsanları daha iyi bir kanaata sevk eder. Bundan sonra İnsanlar birlük mukavelesini aktediyorlar. Bu mukavele ile fertlerin hürriyetlerinin hududu tanzim ve tayin ediliyor. İnsanın ancak bu hudut içinde subjektif hakları vardır. Bu hududu tecavüz eden, diğerlerinin haklarını ihlâl eder. *Hobbes* evvelâ «de Cive» (1642) namındaki eserinde fertlerin şahsî haklarını bilâ-hare hükümet kudreti lehine feda ettiklerini söyler. Bu birlük mukavelesinin gayesi âkîdlerin haklarını hükümdara nakletmeleridir. Bu vaziyete fertlerin fitri haklarından kendilerine hiç bir şey kalmıyor.

Ancak hükümdar kendi iradesine istinaden onlara muayyen bazı hak-lar veriyor. Görüyoruz ki hâli tabiide carî olan hudutsuz şahsî hürriyet yerine hükümdarın hudutsuz kudreti geçiyor. Vatandaşların haklarını hükümdar taksim ediyor, haklı ve haksızı yine o tesbit ediyor. Bu hususta da hü-kümdar ancak allahın emrine tabidir. O, allahın elçisidir. Onun emirleri allahın emirleridir.

VII. — *Hobbes'in muazizi Lok* (1632-1704) tür. Felsefe tarihi Lok'a Uyanış babası şerefli adını vermekle, eski beserriyet ve Devlet idealinin rönesansı hususundaki hizmetini tebarüz etirmiştir. Filhakika, Lok kendi Hukuk ve Devlet nazariyesinde Sofistlerin ve Stoik'lerin Devlet ülküsü esas-larını birleştiriyor. Bilhassa bu mekteplerin terkibini husule getiren Cicero'nun fikirlerini idame ettiriyor.

Cicero'nun siyasal nazariyesi Devletin ahlâkî halinin fertlerin ahlâkına tâbi olduğu bilgisine müstenittir. Binaenaleyh, Devletin tekâmüllü vatandaş-ların fikri ve ahlâkî tekemmülünün neticesidir. Ancak, bu tekemmül ona «conservator rei publicae». yani Cumhuriyetin muhafizi olmak kudretini

verir, ve yalnız bu muhafizleri bir birlik halinde toplayan Devletin bünyesi bir Hukuk Devleti bünyesidir. Cicero'nun bütün eserlerinde daima şifki buluyoruz: Devlet bir Hukuk Devleti olmalıdır. Yani Devletin tabalarile olan münasebeti keyfi olmamalı, Hukuk ve kanunlar vasıtasisle tanzim edilmelidir. Zira, ancak bu suretle bütün vatandaşların bidayette Hukuki müsavatı prensibi kabul edilebilir. Ancak halk tarafından kontrol edilen bir kanun vaz'ı neticesinde adliye ve idare inkişaf edebilir.

Şüphesiz ki *Lok*'un şimdî zikredeceğimiz fikirleri bu idenin tesiri neticesidir. Vatandaşlar fitri ve müktesep haklarını Devlete nakletmemişlerdir. Cemiyet hayatını tanzim eden kanunları, bilhassa teşkilâti esasiye kanunlarını, bizzat kendileri vazetmekten sarfınazar etmemişlerdir. Devlete yalnız adliye ve idare müesseseleri vasıtasisle bu kanunların tatbikini bırakmışlardır. Ve *Lok* kendi kendilerine vazettikleri kanunlara karşı vatandaşların gösterdikleri itaati cebir değil, fakat sadece siyasal hürriyetin ifadesi olarak telâkki etmekle, Stoik'lerin beşerriyet ülküsünü tecdîs etmiş oluyor. İnsan, kendi iradesinin ifadesi olan kanuna ihtiyarı ile itaat ettiği için serbesttir. Devlet, kendisine verilen salâhiyetleri suiistimal ederse, vatandaşlar bu salâhiyetleri hükümetten tekrar geri alabilirler, bu gün bizim için pek tabii bir esas olan « Hâkimiyet Milletindir » ifadesi yeni devrin başlangıcında *Lok*'un bu fikirlerinde ilk defa olarak vazih ve asla eskimiyen ifadesini bulur.

Şimdi, 1689 da neşrolunan (two treatises on government) isimli eserde toplanan bu fikirlerin modern Devletlerin teşekkülerine ne suretle tesir ettiklerini soracaksınız:

Bu tesir doğrudan doğruya gösterilebilir: 1688 de *Lok* Giyon d'Oranj ile beraber menfadan İngiltereye döndü, bu senede yedi İngiliz teşkilâti esasiye kanunu neşredildi. Bu teşkilâti esasiye kanunu açık bir şekilde *Lok*'un halk hâkimiyeti fikrini ve *Lok* için bu fikrin tabii bir neticesi olan Devlet kuvvetinin tegsii, icrai ve siyasi olarak üçe tefrika talebini ifade ediyordu.

Lok'un Devlet nazariyesinin Amerika birleşik Cumhuriyetleri teşkilâti esasiye kanunularına olan tesiri daha büyük ve daha vazıhtır. O zaman daha bir İngiliz müstemlekesi olan North—Carolina'nın 1669 da mer'iyyete giren teşkilâti esasiye kanununun müellifi *Lok*'tur. Bir asır sonra İngiliz müs-

temlekeleri istiklälleri için muharebe ettiler, ve İngiliz hâkimiyetini artık tanımadıkları zaman isyan ve ihanet etmediklerine kanı idiler. Onlar için ancak İnsanın fitri haklarının, yani — Lok'a göre — Devletten evvel mevcut olan fakat Devlete teslim edilmeyüp, onun tarafından kabul ve tasdik edilen fitri, şahsi hakların istimali mevzubahs idi.

Artık kendi istiklällerini elde etmeye muvaffak olan Devletlerin teşkilâti esasiye kanunları bir « declaration of rights » yani Hukuk beyannamesi ile başlıyor. Bu beyannameler bütün fitri hakları ihtiva etmektedir ki bu haklara hürmet ve onları müdafaa etmek Hukuk Devletinin birinci vezifesidir. Pek çok olan münferit teşkilâti esasiye kanunları yerine sadece birleşik Cumhuriyetlerin 4 Haziran 1776 tarihli müşterek istiklal beyannamelerini zikredeceğim: « Bugün biz şu aşağıdaki hakikatları tabii buluyoruz: Bütün İnsanlar müsavi olarak doğmuşlardır; yaratan onları muayyen ve değişmeyen haklar ile techiz etmiştir. Bu haklar arasında hayat, hürriyet ve saadete kavuşmak talebi mevcuttur. Bu hakları temin için İnsanlar arasında kudretlerini idare edilenlerin rızalarından alan hükümetler teşkil edilmiştir. Herhangi bir hükümet bu gayeden ayrılsa, onu değiştirmek, yahutta adil ve yeni bir hükümet teşkil etmek halkın hakkıdır. Ve halk yeni hükümeti o şekilde teşkil edecektir ki kendi emniyet ve saadetini en iyi bir tarzda temin etsin ».

VIII. — Bu izahat karşısında hiç kimse kendini söyle bir intibârı tesirinden kurtaramayacaktır: Bu cümlelerde, takriben 2000 sene evvel hakiki ve iyi bir Devlet teşkil etmek için aranılan fikirlerin bir teşkilâti esasiye kanunu olarak tesbitini görüyoruz. Protagoras — tan Lok'a kadar en olgun İnsanların müphem bir surette sezmiş oldukları Devlet mefkûresi hukuk beyannamesinin bu esaslarında kanunî ifadesini bulmuş oluyor.

Meşrutiyet fikrinin müteakip seksen sene içindeki seri tehamülünü tetkik edelim: 4 Temmuz 1776 tarihli müşterek istiklal beyannamesinden üç hafta evvel Virginia Devletinin meşhur Hukuk beyannamesi neşredilmiştir. Bunu 1776 ile 1783 seneleri arasında Pennsylvania, Maryland, North Carolina, Vermont, Massachusetts, ve New — Hampshire teşkilâti esasiye kanunları Lafayett'de 11 Temmuz 1789 da Fransız Constituant'ına bir hürriyet hakları beyannamesi neşri teklifinde bulunmak fikrini uyandırdı. Ve bundan altı hafta sonra, 26 Ağustos 1789 da, meşhur « Déclaration des

droits de l'homme et du citoyen» meydana geldi. Bu Hukuku beşer beyannamesi 1791 Fransız Constitution de l'Assemblé constituante nationale'na ithal ve müteakip iki teşkilâti esasiye kanununda, yani 1993 Yakobinler ve Napolyonun nüfuzu altında kalmağa başlayan 1799 teşkilâti esasiye kanununda tekrar edildi. Merkezi Avrupa Devletlerinde bilhassa yerini bulan İnsanların ımmumî hakları muhaline Fransızların haklarını vazeden 1814 Fransız teşkilâti esasiye kanunu olmuştur. Buna imtisalen diğer birçok Devletler vatandaşlarının haklarını teşkilâti esasiye kanunlarında tanıdır. Bilhassa, Belçika'lıların haklarını itina ile toplamış olan 1831 teşkilâti esasiye kanunu zikre şayanıdır. Bu beyanname bilhassa Prusyalıların 1850 teşkilâti esasiye kanunundaki esas haklara nümune olmuştur. — Türkiyada 1908 meşrutiyet kanunu esasisindeki hakların da bu zikretliğimiz kanunlara dayandığı hepinizin malûmudur.

IX. — Şimdiye kadar Montesquieu ve Ruso'dan niçin bahsetmediğimi soracaksınız.

Montesquieu'nun (1689 – 1755) Devlet teşkilâti esasiye tarihi için olan ehemmiyeti her şeyden önce « De l'esprit des lois » (1748) isimli eserine müstenittir. Montesquieu'nun burada talebettiği Devlet kudretinin üçe ayrılması esası, yani teşrii idarî ve adlı kuvvetlerin muhtelif Devlet uzuvlarına tevdii şüphesiz ki Avrupa Devletlerinin tekâmülüne kuvvetle tesir etmiştir. Hukuk Devleti idesine uygun olarak Devlet kudretinin üçe ayrılması bilhassa hâkimlerin istiklâli için zaruri bir şarttırki bu da halkın hâkimlere karşı olan qitimadının esasını teşkil eder. Fakat, şunu da unutmamalıdır ki Montesquieu'nun esas hizmeti bilhassa Lok'un siyasal fikirlerini bütün Avrupaya mal etmiş olmasındadır. Bu itibarla Montesquieu'ye Lok'un fikirlerinin naşrı denilebilir.

Rousseau'ya (1712-1778) gelince onun « Contrat social »ının zamanının ve hatta on dokuzuncu asırın inkilâpcı efkârına olan tesiri herkesce malûmdur. Fakat, şüphesiz Devlet teşkilâti esasiyelerinin tanzimine Lok derecesinde icrâ tesir ettiği iddia edilemez. Modern Devlet nazariyesi onun nafiz aklının muvaffak olduğu esaslı teşviklerden dolayı iki noktadan kendisine müteşekkirdir: Evvelâ fertlerin ve cemiyetin birbirinden ayrılan fakat bir araya getirilmesi zaruri olan menfaatlarının ebediyen birleştirme meselesi bakımından. « Contrat social » da bir feragat ifade eden şu satırları görüyo-

ruz: «En effet, chaque individu peut, comme homme, avoir une volonté particulière contraire ou dissemblable à la volonté générale, qu'il a comme citoyen». Volonté générale'i metafizik suretle izah etmek tehlikesine düşmemek için bu feragatı göz önünde bulundurmalıdır, fakat bu suretle Devlet kudretine ihtiyacı itaat ile ferdî iradenin yeni bir şekil alacağı aşikârdır. Fert, cemiyet meselelerinde onun menafisine tabi olmakla, kendi menafisi de Devlet kudreti tarafından himaye edilmiş olur. Ferdinand, Devlet içindeki cemiyet hayatına ithali onun için bir feragat, fakat aynı zamanda da bir kazanç demektir.

Cemiyete böyle kanunlama için Rousseau dahi cemiyet mukavelesi nazarîyesine müracaat ediyor. Şimdi ikinci noktaya geliyoruz: Rousseau her halde bu mukaveleyi tarihi bir hakikat olarak değil, yalnız bir fiktion olarak tasavvur etti. Bu tasavvura göre İnsanlar sanki bir mukavele aktetmişler gibi beraber yaşamalıdır. Cemiyetin kanunları da bir mukavele, yani anlaşma ve bir müsterek karardan vücuda gelmiş gibi teşkil edilmelidirler. Buna nazaran Rousseau'ya göre mukavele ancak bir «hypotes», yani faraziyedir.

X. — Cemiyet mukavelesini bir hypotes olarak telâkki etmekle, Rousseau en büyük tesirini en meşhur Alman mütefekkiri *Kant* (1724-1804) üzerinde icra etmiştir. Kant'ın tenkidi felsefesinin çerçeve ve sistemi içinde bu hypotes umumen mer'i bir norm, yani bütün İnsanları mükellef kılan bir emir oluyor. Ve bu emrin mer'iyeti de İnsanın onu kabul arzusunu değil, fakat İnsanı aklın tabiatına istinad eder. Kant'a göre İnsanı akl herkesten şunu talebeder: «O suretle hareket et ki iradenin hür olarak istimali umumî bir kanuna göre herkesin hürriyeti ile kabilî telîf olsun».

Bu talep, bizzat Hukukun esas kaidesidir. Mutlak kategorik emir olmak itibarile İnsanlardan bilâistisna ona riayet talebeder. Tabiat mahlûku olan İnsan nasıl ziyâsiz yaşıyamazsa, cemiyet mahlûku olarak da ilet ebet bu emre hürmet etmeksizin bakı kalamaz.

Bu teşbih ile on dokuzuncu asırın, hâli hazır ve bütün istikbalin Kant'ın fikri mesaisine medyunu şükran oldukları ebedî bilgiyi canlandırmak istedim. Şüphesiz, Protagoras'tan Rousseau'ya kadar birbirini takiben fikirler olmasa idi, Kant'ın bilgisi de imkânsız olurdu. Kant, bu fikirlere

yeni ve çok mühim olan şu fikrini ilâve etti: İnsan akıl sahibi bir mahlûk olmak itibarile, bir cebre tâbi olmalı, fakat bu haricî bir cebir değil, belki ahlâki aklının cebri olmalıdır. Ahlâki akı ona, Devlet içinde kalmakla beraber hür yaşamاسını emreder. Bunu ise yalnız kendisi içinde değil, ancak Devlet teşkilâtı içinde yaşarsa temin edebilir.

XI. — Türk teşkilâtı esasiye kanununun altmış sekizinci maddesinde olduğu gibi nünferit vatandaşların hürriyetini temin ve aynı zamanda diğerlerinin menfaatları icabı olarak tehdit eden esas prensiblerin dayandığı fikirler işte bunlardır. Netekim altmış sekizinci madde: « Her Türk hür doğar, hür yaşıar. Hürriyet, başkasına muzur olmıyacak her türlü tasarrufatta bulunmaktadır. Hukuku tabiiyeden olan hürrietin herkes için hududu başkalarının hududu hürriyetidir » deniyor.

Görüyorsunuz ki yukarıdaki ifadelerim ancak bu maddenin idesinin tarihinin izahıdır. Ve diğer cihetten de altmış sekizinci madde sadece yukarıdaki idenin tarihî bir neticesidir. İdeler tarihine atfetmiş olduğumuz bu kısa bakış bize gösteriyor ki altmış sekizinci maddeyi tamamile anlamak aynı zamanda Devlet için yaşamak yolunu açmak demektir. Filhakika, altmış sekizinci madde yalnız fertlerin hürriyetinden bahsediyor. Fakat, bu hürriyet ancak Devletin himayesi altında mümkündür. Hürriyet seven Devleti de sevmelidir. Hürriyyeti için yaşıyan Devleti için de yaşamalıdır. Çünkü, Deyletsiz hürriyet olamaz. Yukarıdaki teşbihime tekrar müracaat edeelim: Nasıl dünyevi kanun tabiat mahsülü olması itibarile İnsan için zarrî olan nura kefil ise; Devlet de aynı suretle cemiyet mahlûku olan İnsanın hürriyetine kefildir. Cicero'nun şu sözünü hatırlayalım: « Omniai societatum nulla est gravior, nulla carior, quam ea, quae cum re publica est unicuique nostrum », yani: Bütün cemiyet şekilleri içinde herbiriniz için Devletten daha kıymetli ve daha mukaddes olamı yoktur. [1]

[1] Bu konferans 12-12-1936 tarihinde Ankara Halkevi'nde verilmiştir.

Profesör Dr. Andreas Von Tuhr

700

Büyük Hukukçular:

Fon-Tür (Andreas Von Tuhr)

Yazar: Doktor Hüseyin Avni Göktürk

Siyasal Bilgiler okulu medenî hukuk muallimi [1]

Fon-Tür, son asır Hukuk alimlerinin, hiç şüphe yok, en büyüklerindendir. Onun ölümle bütün cihan Hukuk aleminde kuvvetli bir şule sönmüş oldu. Almanya'da yetişen ve orada en yüksek akademik derecelere yükselen *Fon-Tür*, okutma hayatının son beş yılını da Zürih üniversitesine hasretmişdi. Bu beş yıllık kısa tesis devresi Türk Hukuk ilmi bakımdan da çok ehemmiyeti haizdir. Zira *Fon-Tür* İsviçre Hukukunu benimsenmiş olmamızla kendiliğinden sistematik Hukuk ilmimizin korucuları, hemde misli az bulunan korucuları arasma katılmıştır. İşte bu sebepten *Fon-Tür* gibi derin ilmi önünde hürmetle eğildiğimiz, bir büyük alimi Hukukçularımıza tamitmağı vazife telâkki etti.

Fon-Tür'un Zürih üniversitesindeki tesis hayatı her ne kadar kısa olmussa da onun İsviçreli talebesi, İsviçre Hukuk ilmi ve Hukuk tatbikatı üzerine yaptığı tesirler asla gaip olacak mahiyette degildirler. *Fon-Tür* 1925 yılında öldü; öldüğünde altmış iki yaşında idi. Zürih profesörlerinden ve *Fon-Tür*'un yakın dostlarından olan Prof. Dr. Fritz Fleiner'in bize şifahen naklettigi bir hatırlaya göre, büyük alım son nefesine kadar çalışmıştır: Filhakika *Fon-Tür* biraz uzunca süren ve kendisini alıp götürüren hastalığa tutulduğu sırada İsviçre Borçlar Hukukuna dair yazdığı sistematik eserin ikinci yarımları bitirmek üzere imiştir. En son sahifelerini de bitirtikten osnra ölmüş, mühim bir kısmı o zaman henüz basılmıştır.

[1] *Fon-Tür* bu biyoğrafisi hakkında bize materiyal göndermek lütfünde bulunan Zürih profesörlerinden Fritz Fleiner'e derin şükranlarısunarız,

mamış olan o natamam eserin tab'ıma *Fteiner* gibi yakın dostları nazaret etmişlerdir. *Fon-Tür* İsviçrenin sıhhat şartları için erken denebilecek bir yaşıda göçmüştür. Hukuk ilmi kendisinden daha çok zaman ışık alabilirdi. Ölümü münasebetile yazılıan bütün yazılar merhumun fikren daima taze hayatıyeti, ve genç kaldığını ve binaenaleyh daha uzun zaman yaratıcı dehâsile Hukuk ilmini faydalandırabilecek halde bulunduğuunu deyid cylesiyledir.

Fon-Türun şahsında insaniyetle ilim, içtihatla müellifin tam ve mükemmel vahdet halinde eriyip kaynaşmıştır. Onun bu fevkâlâde şahsiyeti ve onda mevcut olan diğer güzel faziletler meselâ ondaki, büyük başlılıkla çocukluğun zarif halitesi şeklinde tecelli eyleyen ve belkide eski vatamı olan Rusyadan kalma tatlı bir miras payı gibi görünen hususi şahsiyet, kendisine yakın olmak saadetini bulanların hepsini de daimî cazibesi içinde tutmuştur. Aslan Rus olan *Fon-Tür* un eski Rusyaya ve onun halkına mevciyetinin en derin köklerile bağlı kaldığına biz yine İsviçreli dostlarının onun hayatına dair anlattıkları birçok menkabelerle vakıfız. Rusyadan, Ruslardan veya Rusyaya ait şeylerden bahsolunduğu zaman dahi Hukukçunun hayrihay gözleri parlar ve sesini nâmeli ve seherli bir titreklik alırmuş buda âlim *Fon-Tür* un yanı başında birde vatan sever ve milliyet sever yüksek kalpli, hassas *Fon-Türun* mevcudiyetini bize öğretmekte ve onun hakikaten felsefi manada *mükemmel adam* olduğunu göstermekdetir.

Fon-Tür 14 Şubat 1864 tarihinde Sen Petresburg da doğmuştur; o, Rus Çarının sarayında bidayette uzun zaman Rus Ortodoks meclis ruhaniîi nezdinde Çarm mümessilliğini (*Oberprokurotor*) yapan ve sonradan Rus áyan meclisine aza seçilen Hukukçu *Nikolous Von Tuhr* ün ikinci ve büyük oğludur. *Fon-Tür* Rus zadegân sınıfına mensuptur. O zaten babadan Hukuk ilmine büyük bir kabiliyet ve liyakat tevarüs etmişdi. Yine bir asılızade olan anası *Wilhelmine Von Schneider* de fazilet, cazibe ve zaraftile temayüz etmiş bir kadındır.

Fon-Tür ailesinde gayet ihtimamlı bir terbiye ve hazırlık devresi geçirdikten sonra orta tahsilini yapmak üzere Almanyaya yollandı. Lisenin orta ve son sınıflarını Almanyasının Baden — Beden ve Karlsruhe şehir-

lerinde okudu ve son şehirde 1881 tarihinde Lise Bakalorya imtihanını muvaffakiyetle geçti. Ondan sonra Hukuk tahsiline girdi, ve bunu sıra ile, Almanyada adet olduğu üzere, Strassburg ve Leipzig, *Hidelberg* şehirlerinde yaptı. Nihayet 1885 tarihinde bu son şehirde 21 yaşında iken Hukuk doktorasını (pekiyi = *Summacum lende*) derece ile başardı ve Hukuk doktoru gradını kazandı. Akademik karibere yani Üniversite talim mesleğine intisap etmek isteyen *Fon-Tür* bunun için icap eyleyen imtihanı geçmek ve eseri yazmak (*Habilitation* yapmak) üzere Hidelberg Üniversitesi'ne müracaat ettiğinden kendisi daha çok genç telâkki olunarak arzusu kabul olmadı ve Habilitationunu yapmak için 1888 tarihine kadar beklemeye mecbur edildi. Böylece görülüyor ki: *Fon-Tür* Hukuki yetişkinliğin esası Alman Üniversitelerine, ve bilhassa tarihini mektebin şaaal devirlerinin hitamından beri Almanyada Hukuk ilmini yeden ve sevk eden Alman pantekt Hukuku [1] ilmine medyundu.

Haydelberglı pandektimilerden ve savinyi nin son şakirtlerinden olan Immanuel Bekker ile *Fon-Târu* bir birine bağlayan ve aralarında yalnız şahıs değil aynı zamanda ilmi bir dostluk kuran tesadüf değil her ikisinde de mevcut olan ve pandekt Hukukundan gelmiş bulunan metot birligidir. Çünkü *Fon-Tür* Roma Hukukçularını tetkik etti ve onların yetişkiliğini, onların metodunu benimsedi. Günlük hayatın karışık ve çeşitli hadiselerimin şartlarını tesbit etmek ve en yüksek Hukuk prensiplerinden bu şartlara uygun hal tarzlarını istismacı eylemek metodu Roma Hukukçularının metodu idi. İşte *Fon-Tür da* bu ilmi metodu benimsedi. « O hiç şüphe yokki Romanın en yüksek Hukukçularının dehasına benzer bir dehaya malikdi »[2] Onun için Hukukî mesele vazetmek bir keyif, bir zevk vesilesi idi. Bir Hukuk prensibinin en sessiz formüllerinden o prensibe en uygun hal tarzını çıkarabilmek yani doğmatik (= sistematik) ilim

[1] Pendekt hukuku veya müşterek Alman hukukundan (Droit Commun =) onikinci asırdan beri Almanya yavaş, yavaş nufuzla başlayıp nihayet orada onbeşinci asırda tamamen yerleşen bir nevi yeni Roma hukukunu anlamak lâzımdır.

[2] Zürih Profesörlerinden Fleiner in Fon -Tür hakkındaki sözdür.

yapınak san'atında pek nadir modern Hukuk alımları Fon-Tür'e yetişebilmiştir. Fakat onu geçen asla mevcut değildir. Zaten ilmî hayatının son beş yıldan maadasını, kendisini yetiştiren Alman Hukuk İlmine haseden *Fon-Tür* hakkında Alman Ansiklopedisi *Brockhaus* şöyle der: «Strazburg Alman Üniversitesi'nin en son rektörü idi başlıca eserleri: Alman medeni kanununun umumi kismı üzerine yazdığı sistematik eser olup bu güne kadar Hukukun bu sahasında yazıtların en şumullüsü ve en esasıdır.» Filhakika merhum bu eserile ve bunun gibi daha niceelerile kendisinin ilim süd anası (*Alina meteri*) olan Almanyaya en büyük hizmeti etmiştir.

Rus zadegân sınıfından çıkışmış olan *Fon-Tür* servetçe de zengindi. Fakat Bolşevik ihtilâli ve eski Rusyanın yükselmesi, diğer birçok Ruslar gibi *Fon-Tür* da her şeyden mahrum etmiş ve bunun acısını *Fon-Tür* gizli gizli çekmiştir. Fakat *Fon-Tür* e hayatı her şeyden ziyade o zaman rektörü bulunduğu Strazburg Alman Üniversitesi'nin kapılarını hüzün ve nevmidi içinde kapayarak Zürihe gelmek zarureti acı gelmişdi. Böylece kendi elile yetişirdiği ve yillardanberi mevcudiyetini hasrettiği, Göte gibi büyük dehaların da yetişliğini bu muazzam ilim abidesinin yıkılışı *Fon-Tür* için çok ağır olmuştu. Hatta Strazburgdan kaçarken kütüphanesini bile getirmediği için Zürihde uzun zaman Profesör Fritz Fleiner'in kütüphanesinden istifade etmek suretile İsviçre borçlar kanununun umumi kismini yazmağa başlamıştır. [1]

* * *

Fon-Türün ilmî mesaisi baş döndürecek kadar azametlidir. Doğrudan doğruya Roma Hukukunu alâkadar eden eserleri onun en eski eserleridir. Zaten *Fon-Tür* hakkındaki bir muhaveremiz esnasında *Fleiner*'in söyleiği gibi *Fon-Tür*ün Hukuk ilmindeki bu erişilmez yükseliği ancak onun Roma Hukukundaki derin vukufu ile kabili izahdır. Bu husustaki eserler şunlardır: *Medenî Hukukda zaruret hali*, bu eser Fon-Türün Habilitation tezidir. Bundan sonra *Altio deinrem verto* 1895 adlı eserini yazmıştır.

[1] Fon-Tür bir tek kız evlâtta maada evlât bırakmamıştır. Hatta bu biyoğrafiye mülhak güzel portresi da halen kocasıyle Bal de yaşayan kızından. Profesör Fleiner'in delâletile bilmuhabere tedarik etti. Burada da her ikisine teşekkürlerimizi sunarız,

Fon-Târ kendisini, bizim bütün eserlerinde ve düsturlarında hayram olduğumuz tabirlerin ve ifadelerin sarahat ve mânîdarlığıni işte bu ilk iki eserile alıştırıldı; başka deyim ile bu ilk iki eserile *Fon-Târ* kendi kendisini yetiştirdi. O modern medenî Hukuk ile, 1891 tarihinde Bale Profesörü olarak çağrıldıktan ve bilhassa orada aynı zamanda istinaf mahkemesi azalağını [1] yapmağa başladıkktan sonra, istiskale başlamıştır. Fakat *Fon-Tâur* strazburg Üniversitesi profesör olduktan sonradır ki (1898) onun medenî Hukuk hakkında bilgisi sonsuz derecede inkişaf etmiştir. İşte burada onun zaten çok kuvvetli olan Roma Hukuku hakkındaki bilgisi modern Hukuka tohumluk hizmetini görmüş ve bu tohumdan bütün Hukuk alemini hayran eden modern Hukuk eserleri fişkirmiştir.

O zamanın en mühim Hukuki hadisesi 1. son kânun 1900 tarihinde meriyet mevkiiine giren Alman medeni kanununun ruhuna hâkim olmak ve onun ana fikirlerini tatbikata intikal ettirmek hususu idi. İşte *Fon-Târ* bu muazzam işi Almanya gibi Hukukçu âlimleri ve İntelektüelleri sayısız olan bir memlekette üstüne aldı, ve onu yüz aklığı ile ve ustaca başardı. *Fon-Târun* Alman medenî kanunu hakkında verdiği konferanslardan, derslerden ve monoğrafilerden nihayet, yıllar zarfında, mücellith (Alman medenî kanununun umumi hükümleri) adındaki şaheseri meydana geldi. (1910, 1914, 1918)

Fon-Târ bu eserind Alman medenî kanununun ana prensiplerini erişilemez bir hızla takdim etmek ve onları namütenahi teferruat içinde ve kanun korucunun fast gele serdettiği hükümler arasında hakiki maksat ve mânayı da asla gaybetmeden mütemeddit ve plastik bir takım mephumlar halinde sistemlendirmek liyakatını gösterdi. Bu eser Hukuk ilmi ve tatbikati üzerine en büyük tesirini yapmıştır. Bu esere bir suretle medyun olmayan ve ondan bir suretle istifade etmeyen hiç bir modern medenî Hukuk kitabı mevcut değildir. Alman içtihat muhakimi üzerine de *Fon-Târun* bu kitabının çok büyük tesiri olmuştur. Doğmatik Hukuk ilminin tesis ve yaşayışı için *Fon-Tâur* bütün fikri enerjisini sarfetmiştir.

Gihan harbinin patlaması *Fon-Târun* uzun yillardanberi vaki çalışma-ları sayesinde kendisine temin eyleiği zahirî hayat ve kariyerinde ve temin

[1] Bu mahkemein reisi de o zaman İsviçrenin maruf hukukçularından Andreia Hübler idi.

eylediği vicdan huzurunda dehşetli sarsıntılar yaptı. Strazburg Alman Üniversitesi'nin profesörler çerçevesinin en son mümessillerinden ve Üniversitenin en son rektörü olan Fon-Tür 1918 yılının noelinde içi kan ağlayarak Üniversitesi terketti ve Ren şehrini geçti *Fon-Tür*. bu manevi sullenin ölünceye kadar zebunu oldu. O Halle ve Kolonya Üniversitelerinde kısa bir müddet çalışıktan sonra nihayet Zürih Üniversitesi'nin davetine icabet ederek 1920 yılı baharında Zürih Hukuk fakültesine profesör tayin olundu. Zürih Üniversitesi *Fon-Türun* şahsında eşsiz bir unsur kazanmış oluyordu. *Fon-Tür* Zürih Üniversitesi'ndeki öğretim hayatı esnasında her zamanki fikir tazeligi ve her zamanki kudretile eski Bal profesörlüğü zamanındaki ip uclarını derhal ve tekrar yakaladı. Ve bir kaç yıl içinde verdiği derslerin, mütalâaların, Konferasların, yazdığı makalelerin yanı başında İsviçre Borçlar Hukukunun umumi kısmı üzerine yazdığı kıymetli eseri doğdu. *Fon-Tür* bu eserinin birinci yarımlı cildini 1924 yılında basıldıktan sonra başladığı büyük işi biranevvel bitirmek için dehşetli bir acele ve endişeye tutulmuştu. 1925 ilk kânununun başlangıcında eserin ikinci kısmı intiâr ettiği zaman bütün İsviçre Hukuk âleminin minnet ve şükranları kendisine yağmıştı, zira daha o zamanlarda hastalığının ve yaklaşılan ölümün gölgesinin büyük alimin üzerine çöktüğü artık biliniyordu. Onun, sistem bakımından çok parlak, dil ve istilah bakımından billûr gibi duru ve fikirlerin inkişafı bakımından gayet basit ve büyük olan bu son eseri yalnız İsviçre Hukukçuları arasında değil aynı zamanda Türk hukukçuları arasında da her halde merhumun bir vasiyetnamesi gibi yaşayacak ve tesir yapacaktır. Bu eser Faransızcaya tercüme olmuş ve bir yilda ikinci basımını idrâk etmiştir. Türkçe'ye tercümesi de başlamıştır.

Fon-Tür Tedrisat hayatı bakımından da İsviçreye çok büyük hizmet etmiştir. Bunun için İsviçreliler ona çok şeyler borçlulardır. Zaten hakiki Demokrasi ve onun Hukuk hayatı hakiki bir Hukuk ilmine ehemmiyetle muhtaçdır. Zira Devletin umumi ve hususi hayatında ve bilhassa ferdlerin münasebetlerinde; sathileşmekden ve bu rokrasiden (Routine) doğabilecek tehlikeleri ancak hakiki bir Hukuk ilmi bertaraf edebilir. Cihan şumul Roma İmperatorluğunun en büyük fikri hasılısı (idimi: Leistung) olan Roma Hukuku ve bu Hukuk sayesinde açılan geniş kapular sayesin-

dedir ki Hukuk tâhsil edenler modern Hukukun aydınlichkeitârlarına gibilerler. Roma Hukukundan kazâmlı bir disiplin sahibi olmadıkça müstakîl Hukuk tâhsili Hukukçular için su üstünde nâkiş kabilinden kalır. İşte bundan dolayıdır ki bu gün artık bizde de hiç olmazsa Hukuk fakültelerinde latince tâdrisi bir zaruret haline gelmiştir. Zaten *Fon-Târun* büyük verimi de, yukarıda söylediğimiz gibi Roma Hukukuna olan derin nufuzu sayesinde olmuştur. *Fon-Târ* gibi müstesna bir üstadın talebesi ve Hukukçular üzerinde yaptığı tesiri kelime ile ifade etmek hakikaten güçtür.

O tâdris hayatının daha başlangıcından itibaren akademik muhitte çok sevimli bir riyate ve hüsnü kabule mazhar oldu. Talebesinin kendisine gösterdiği derecesiz sempati, hayatının sonuna kadar onu daima mutahassis etmiştir. Zaten bir Hoca için bundan büyük mükâfat da tasavvur olunabilmî?

Fon-Târ dinleyicilerinin ve diğer insanların teveccühünü kazanmak bahasına ilmi fikirlerinden ve kanaatlarından asla fedakârlık (*Concession*) yapmış değildir. O daima hâkîkatî ve kendi müvacehesinde daima sadık kalmıştır. Kışkançlık ve perde ardi dedikoduları ona yabancı idi. Bütün meslekdaşlarına karşı daima ve her yerde gayet efece ve alicenapça hareket etmiştir. Merhum hadiselerden ve insanlardan lüzumu kadar uzak yaşıar ve bilhassa ihtilâftan ve kavgadan ictinap ederdi. Dünyada işte çâşmaktan başka pek az şeyi onu tatmin ederdi.

Fon-Târ en iyi huzuru kendisini sevgi ve fedakârlıkla çevreleyen karısının ve birinci kızının yanında ve evinde bulurdu.

O içini ancak yakımlarına tamamen açabilen kapalı ve masum tabiatlı bir insandı. Mutaassip mânada değil fakat hâkî mânada dindar idi. Her türlü dini rabiâtayı reddederdi. « Tetkikat ile irişilmiyecek olanı » sakın ve sakın olarak takdis etmek ruhunun en çok hoşlandığı bir şey idi. Kendisi, Protestan olmasına rağmen, Rus kilisesinin Ortodoks (Orthodox) dininin âyin ve münasik tarafını beğenirdi. Ve bu dinin, insanın ruhundaki gayrı kâbili ifade şeyleri basit sembollerle ifade etmek kudretini takdir ederdi. Onun bütün mevcudiyeti fikriyata ve maneviyata istinat ederdi, ve onum bu bakımlardan daima en esashıyı bulmak ve yakalamak hususunda alâkası şayâni hayretti. *Fon-Târe* göre: klasik kültür

bilhassa kadim Yunanı ve Romayı tanıma manasında her devrin «en kuvvetli en leziz manevi gıdasıdır. O kendi içine çekilmiş bir karakterde olduğundan ve tutamaklarını daima maneviyat ve fikriyat áleminde aradığından, talihin her türlü sillelerine daima kuvvetle mukavemet etmek imkânını bulmuştur.

Hayatının en prodektif (Productif) yıllarından yirmi danesini feda ettiği Strazburg Alman Üniversitesinin son Rektörlüğünü ve bu «sevgili» Üniversiteyi kaybetmek onun için ne kadar acı bir şey olmuştu; bundan başka o en kıymetli çocukluk hatırlarının gömülü bulunduğu ana vatanındaki baba yurdunu eski Rus devletinin çökmesile ebediyyen kaybetmiş bulunuyordu. *Fon-Târ* umumî harpte sonsuz ezalar duydu. Çünkü o ana vatanı olan Rusya ile seçme vatanı olan Almanya arasında kalmıştı. Yani o, iki vatanı bir birine girmiş tek vatandaş gibi inledi. Her halde Rusyanın göçüsü *Fon-Tûrun* hayatı üzerinde çok derin tesirler yepmiştir. Fakat *Fon-Tûrun* ağzından yakınları kendi talihinden sıkayı mutazammın bir söz işitmış degillerdir. Onun faziletli karısı da her felâketinde fedakârcaya yardımıcılık etmiştir. Fon-Tûru yakından tanıyanları onun hayatının son yılında derin bir mutavaatın zebunu olduğunun farkına varıyordu. Ölümünden bir yıl önceden itibaren o her dürrü zavahiri ve hatta ekseriyetin ehemmiyetli telâkki ettigi şeyleri bile artık mühimsememeğe başlamıştı. Demekki o zamandan ruhunda ölüm endīesi ve Realitesi uyanmış ve işte bundan dolayı onda bir çalışma telâşı başlamıştı. Artık *Fon-Târ*, ilmi çalışmalarının son olgun başaklarını da düşürmekden başka bir şey düşünmüyordu. Ölümünden evvelki son yaz tatili onu kâfi derecede dinlendirememiştir. Tatilin sonunda; kiş sömestrinin başlangıcında o yine tam zamanında Zürih Üniversitesi'ndeki Tedrisatına başlamıştı. Fakat bu başlamadan bir kaç gün sonra vahim hastalığının ilk alâmetleri belirmiş, karısının ve sevenlerinin sonsuz ihtimamlarla rağmen 16-ikinci kânun 1925 de sabahleyin saat 7,5 da son nefesini vermiştir.

Dostları, arkadaşları ve meslektaşları ve bütün talebeleri 19 ikinci kânun 1925 de Zürihde Fraymünsterkirche denilen kilisede *Fon-Târa* gayet muazzam bir dini ölüm merasimi yapmak için toplandılar, ve cenazesini biricik kızının yurd tutmuş olduğu Bâl şehrîne yollandı ve orada gömülüdü.

Andreas Von Tuhr'un Eserleri

1. Der Notstand im Zivilrecht. Habilitationsschrift, 1888.
2. Zur Schätzung des Schadens in der Lex Apuilla (Festschrift der juristischen Fakultät Basel zum 50 jährigen Doktorjubiläum von Rud. von Jhering, Basel 1892.)
3. Actio de in rem verso, zgleich ein Beitrag zur Lehre von der Geschäftsführung, 1895.
4. Mängel des vertragsabschlusses nach Schweiz. Obligationenrecht (Zeitschrift für Schweiz. Recht, n.F.Bd.15,16,17,1896 f.)
5. Rechts gutachten betr. die Veräußerung von Liegenschaften der Christoph merian'schen Stiftung, Basel 1897.
6. Eigene und fremdes Interesse bei Schadenersatz aus Verträgen (Grünhuts Zeitschrift für das privat- und öffentliche Recht der Gegenwart Bd.25,1898).
7. Eigentumserwerb an mobiliens nach BGB. Verglichen mit dem Rechte des Code Civil (Zeitschrift für franz. Zivilrecht Bd.30,1899.)
8. Zur Lehre von den abstrakten Schuldverträgen nach dem BGB. (Festschrift zu August Sigismund Schulzes 70. Geburtstag, gewidmet von der rechts- und staatswissenschaftlichen Fakultät der Universität Strassburg 1903)
9. Naturalherstellung und Geldersatz (Jherings Jahrbücher für die Dogmatik Bd. 46,1903)
10. Zur Lehre von der Anweisung (Jherings Jahrbücher für die Dogmatik, Bd. 48,1904).
11. Gutachten über den Straffall von Dr. W. Basel 1905.
12. Zur Lehre von der ungerechtfertigten Bereicherung (aus der Festschrift für E.J. Bekker 1907, "Aus römischem und bürgerlichem Recht,").
13. Die unwiderrufliche Vollmacht (aus der Festschrift Paul Laband gewidmet von der rechts- und staatswissenschaftlichen Fakultät Strassburg 1908).
14. Der Allgemeine Teil des Deutschen Bürgerlichen Rechts 3 Bände 1910, 1914, 1918 (Bindings, Handbuch der deutschen Rechtswissenschaft, X. Abteilung).
15. Grondlagen und Ausbau des bürgerlichen Gesetzbuches, Strassburger Rektoratsrede, 1.mai 1918.

16. Zum Begriff der verfüigung nach BGB. (Archiv für zivilistische praxis 1919, Bd.117)
17. Aufsätze und Rezensionen im Archiv für zivilistische praxis in der Deutschen Juristen--Zeitung in der Leipziger Zeitschrift für deutsches Recht im Bankarchiv im Recht).
18. Eigentumsübertragung nach schweizerischem Recht (Zeitschrift für Schweiz. Recht, N.F.Bd.40,1921).
19. Zur Haftung für fremdes verschulden nach OR. 101 (Schweiz Juri ten—Ztg. Bd.17,1920-21,S.225).
20. Bemerkungen zur Schenkungslehre des schweiz. OR. (SJZ.Bd.18,1921,22,S.201).
21. Rückgriff des versichertes nach OR.51 (ebenda Bd.18,S.233).
22. Streifzüge im eevidierten Obligationenrecht (ebenda Bd.18,S.365,383).
23. Die Bedeutung des Willens im Zivilrecht, Zürcher Antrittsvorlesung (Zeitschrift für schw.recht,n.F.Bd.41,1922).
24. Eigentumserwerb aus unsittlichem vertrage (Archiv f.zivilist Praxis 1922 Bd. 120).
25. Umrechnung von markschulden in Frankenwährung (SJZ.Bd.19,1922-23,S.17).
26. Bemerkungen zum Bürgschaftsrecht (ebenda Bd.19,S.225,245).
27. Zum Regress des Bürgen (Zeitschr.f.schweizerisches Recht,n.F.Bd. 42,1923)
28. Schadenersatz bei Dissens (Archiv f.zivilist .Praxis 1923 Bd.121).
29. Bürgerliches Recht,Allgemeiner Teil. Enzyklopädie der Rechts und Staatswissenschaft,herausgegeben von E.Kohlrausch und W.kaskel Bd.III,Heft VII.Berlin Julius Springer. 1923.
30. Die Einlösung eines gefälschten Checks (SJZ.Bd.21,1924-25 S. 333)
31. Herabsetzungsklage,Ausgleichung unter miterben (ebenda Bd.22,1925-26,S.23)
32. Das Staatsrecht des heutigen Russlands (ebenda Bd.22,S.83)
33. Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, 2 Bände 1924. 1925 .

Dr. H. Avni Göktürk.

ve mücerret izrar kastına müstenit ise bu suçun taalluk eylediği 516inci maddesindeki hapis ve para cezalarının tatbiki iktiza edeceklerinin bozma sebebi gösterilmesi lâzım geldiği halde yazılı şekilde bozulmasında kanunu isabeti mütalâa olunmadığından ceza umumi hey'etince zikri geçen bozma sebebelerinin haldirılması ve mahalli hükmünün yukarıda tesbit edilen şekilde bozulması hususunda ve müddetinde itiraz edilerek bu baptaki evrak 22-9-936 Tarihli itiraz name ile birinci başkanlık dairesine tevdi edilmekle umum ceza heyetinde okunup iş anlaşıldıdan sonra icabı görüşülp düşündü:

Sirkat ve tahripten evvelce verilen beraet kararına karşılık yalnız tahriften vakî temyiz üzerine beraet kararı bozulmuş ve son muhakemede suçlular yalnız tahriften mahkûm edilmiş olmalarına binaen artık sirkat cihetinin mevzuubahs edilmeyeceği cihetle hadisede sirkat kasrı cürmisinin mevcut olup olmadığını tetkiki noktasına matuf olan itirazname münderecatı gayri varit isede Ceza K. nun 10 uncu maddesinde hususî ceza kanunlarının bu kanuna muhalif olmayan mevadının muteber olacağı müşsarah bulunmasına ve Âsarı atika nizamnamesinin 8 inci maddesinde eski ceza K. nun atfedilen maddesine T.C.K.nun 516inci maddesi muağili bulunmamasına göre mezkûr nizamnamenin 8 inci maddesinin tatbiki muktazi ve hadise ceza K.nun 516inci maddesinin şümülünden hariç olmakla itirazname münderecatı bu itibarla varit görülmekle itiraz olunan kararın hadisede cezayı nakdî ve tazminat noktasından ceza K.nun 516inci maddesinin dahi tatbiki iktiza edecekine mütedair olan kısmının kaldırılmasına 19-12-936 Tarihinde Esasta İttifak sebebinde Ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi. Esas No: 139 karar No:131 İtirazname: 104

one 512. *Intertidal* benthic macrofauna of the English Channel
was examined along with intertidal sediments from the British Isles,
France, Belgium, and the Netherlands. The results are presented
in two tables, one with general descriptions of the species and their
habitats, and the other giving numerical data on abundance, size
and depth distribution, and some other characters. The data
are summarized in a series of figures showing the relative abundance
of the different groups of organisms, and the percentage of
the total benthic community which they represent. The
percentage variation of each group over the range of
coastal waters is given, and the mean abundance per unit
area is calculated. The data are also presented in
the form of maps showing the distribution of the
various groups of organisms, and the percentage
of the total benthic community which they represent.
The data are also presented in the form of maps
showing the distribution of the various groups
of organisms, and the percentage of the total
benthic community which they represent.

1917-1920. The results of the surveys will be published

CEZA
BİRİNCİ DAİRE KARARLARI

74. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Hükümde birlikte verilen tevkif kararlarına karşı da itiraz olunabilir.

Yalan şahadetten suçlu Tahirin mahkûmiyet kararı ile birlikte tevkifine dair Bursa Ağır ceza mahkemesinden vrilen kararın itirazen ref'ine ve saliverilmesine dair Mustafa Kemâlpaşa ağır ceca mahkemesince verilen ve kat'ileşen 5-8-935 tarihli kararın; (Esas hakkında karar verdikten sonra mahkeme bu işi elinden çıkarmış olmak itibarıyle hükmünün bozulması hâlinde işe yeniden el koyuncaya kadar o işe müteallik herhangi bir karar ittihazına salâhiyeti olmadığı gibi itiraz mercileri dahi aynı salâhiyetsiz vaziyettedirler. Aksi takdirde esasla birlikte temyiz yolu açık olan kararlar hakkında ikinci bir kanun yolu da açık bulundurulmuş olur. Aynı karar ayrı ayrı iki kanun yoluna tabi tutmak yekdigerine zıt kararlar verilmesini müteddi olacağı gibi mevzuatı kanuniyemizin umumi hükümlerine de aykırıdır. İtiraz ancak temyiz yolunun kapalı bulunduğu hâllerde istisnaî olarak kabul edilmiş bir kanun yoludur. Bu suretle temyiz yolu açık bulunan bir karar hakkında itiraz yolunun kapanmış olacağı düşünülmeksızın yazılı olduğu şekilde itirazın kabulüne ve tevkife müteallik kararın kaldırılmasına karar verilmesinde kanunu isabet görülemediğinden bahsile temyizden bittekik Ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince bozulması) Yüksek adliye vekilliğinin yazılı emrine atfen C. Başmüddei umumiliğinden ihbar ve dava dosyası temyiz mahkemesi birinci ceza daire-sine tevdî edilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konusuldu.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 298 inci maddesi sarahatına göre aleyhine itiraz yoluna müracaat edilemeyeceği gösterilen mahkeme kararlarında tevkif, Haciz ve üçüncü şahıslara taalluk eden kararlar istisna edil-

mış ve suçlu Tahir aleyhine aynı celsede esas hakkında mahkûmiyet kara-ri verilmekle beraber tevkif kararı da ittihaz kılınmış ve bir tətbiir mahi-yetinde olup aynı zamanda telâfi kabiliyeti olmayan tevkif kararının mah-kûmiyete ait esas kararın mafevk mahkemesince tetkik ve hâllinden evvel itiraz yoluyla düzeltilmesi kanunun umumî hükümlerine de uygun bulun-muş olmasına binaen yazılı emre matuf olan ihibarname münderecatı varit görülemediğinden reddine 2-1-936 tarihinde söz birliğiyle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas. No: 249-5681 karar No: 4 Tebliğname: 4252

75. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Ihtilâs suretile zimmetine para geçirmekten mahkûm edilen kimsenin mahkûmiyet ilâ-mında gösterilen mikdardan fazla olarak evvelki cürüm kasti altında ihtilâs ettiği para lardan dolayı da ayrıca para cezası tayini ve bunları ödemeğe mahkûm edilmesi lazımdır. Evvelki hükmüle tesbit edilen para cezası mikdari suçlu için müktesep bir hak teşkil etmez.

Bir kasti cürminin ef'ali icrayesinden olarak kanunun bir maddesi ahkâmını def'atla ihlâl etmek suretiyle 4151 lira 97 kuruş ihtilâsen zimme-tine geçirmekten suçlu Halil oğlu Çanakkale sabık İcra memuru İhsanın bilmuhakeme sabit olan fiil ve hareketi ceza kanununun 80 inci maddesi delâletiyle 203 üncü maddesine uygun ve bu madde mucibince hakkında ceza tertibi muktazi isede müktesep hakkı nazara alınmak suretiyle ceza kanununun 80,202,69,74 üncü maddelerine tevfikan beş ay yedi gün hap-

sine ve bir sene memuriyetten mahrumiyetine ve zimmetinde sabit olan 395 lira 65 kuruşun tahsiline 27-5-934 tarihinde karar verildiği ve bu hüküm kat'ileştiği ve bu ihtilâs suçu evvelce mevcutken o sırada meydana çıkmaması itibariyle takip edilmediği ve bu suçu o sırada meydana çıkan suçlar arasında teselsülen işlemiş olduğu anlaşılımasından dolayı bu def'a subutu kabul edilen bu ihtilâs suçu için ceza tertibi mümkün görülemediğine ve 4151 lira 97 kuruş zararın kendisine ödettirilmesine ve bu kısım hükmedilmiş olmasına nazaran ayrıca kendisinden bu paranın bir misli kadar 4151 Lira ağır para cezası alınmasına dair Çankale Ağır ceza mahkemesinden verilen 25-5-935 tarihli hükmün temyizden tetkiki Cumhuriyet Mütdeiumumiliğiyle suçlu tarafından istida kılınmasına ve suçlu canibinden yokluk kâğıdı ita edilmesine mebni dava evrakı C. Baş Mütdeiumumiliğinden tebliğname ile Temyiz mahkemesi Birinci Ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konusuldu:

4151 liranın ihtilâs keyfiyeti suçlu hakkında ilk yapılan duruşma mevzuundan ve ittihaz olunup kat'ileşen hükmün şumulünden haric bulunmasına ve bu itibarla 4151 liranın ihtilâsında suçlu için müktesep hak olamayacağına ve bu paranın hakikata uygun olmayan kayıt tesisi suretiyle zimmete geçirildiği anlaşıdigına göre suçlunun temyiz itirazları ve tebliğnameinin bir numrolu bendinde yazılı mütalâa yerinde değildir ancak;

1 — Yukarıda gösterilen sebebe göre hâdisede müktesep hak bulunmadığı düşünülmeksızın yazılı olduğu üzere karar verilmesi.

Yolsuz ve mahalli Mütdeiumumisinin bu noktaya matuf olan temyiz itirazları varit olduğu gibi hükmolunan tazminat için nisbî harc hükmolunmamasının yolsuzluğuna dair olan tebliğnamedeki mutalâada kanuna uygun bulunduğuandan temyiz olunan hükmün bu sebeplerden dolayı ceza mukâlemeleri usulü kanununun 321 inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 4-1-936 tarihinde sözbirliğiyle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi. Esas No: 643 Karar No: 9 Tebliğname: 3190

76. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1.C. D.

Evvelki Temyiz için yatırılmış olan Para deposu geri alınmadığı ve buna ait on liralık makbuz da dosya içinde bulunduğu halde temyiz şartının yerine getirilmediğinden bahisle temyiz istidasının reddine karar verilmesi yolsuzdur.

Muhtelif tarihlerde idarei inhisariyenin mamulât bedelinden 1602 Lira 40 kuruş 31 santimi adiyen zimmetine geçirmekten suçlu Ahmet oğlu Sarıkamış tütün idaresi inhisarı anbar memuru Mustafa Asafın ceza kanunu-nun son 202 ve 80 inci maddelerine tevfikan dört ay onbeşgün hapse konulmasına ve zimmetine geçirdiği paranın kendisine ödettirilip inhisar idaresine verilmesine ve altı ay memuriyetten mahrumiyetine ve evvel ve a-hir duruşma harcı olan 2010 kuruşun kendisinden alınmasına dair Kars Ağır ceza mahkemesinden bozma üzerine verilen 19-12-934 tarihli hüküm aley-hine verdiği temyiz istidasının evvelce verdiği ve bozulan hükmeye ait on iiralık depo makbuzunu tahvil etmediği ve binaenaleyh şartı yerine getirilmediği cihetle reddini mutazammin mahkeme mezkûreden sadır olan 30-1-935 tarihli kararın itirazen tetkiki suçlu tarafından talep edilmesine mebni dava evrakı C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okundu:

Evvelki temyiz için yatırılmış olan para deposu geri alınmadığı ve bu-na ait on liralık makbuz dosya içinde bulunduğu hâlde temyiz şartının ye-rine getirilmediğinden bahisle istidanın reddine karar verilmesi yolsuz ol-duğundan mezkûr karar kaldırılarak kanunî müddet içinde verilen temyiz istidası üzerine tetkikat icra ve icabı müzakere olundu:

Tahsil olunan paraların deftere geçirilmemek ve masraflar için vesika gösterilmemek suretiyle zimmetin vuku bulduğu anlaşılmasına göre daire-i

aidesini iğfâl ve zimmetin açığa çökmamasını temin için yapılan bu mua-
meler zîmnindaki suçun ihtilâs mahiyetinde olduğu düşünülmeksiz zim-
met olarak kabul ve tâvsifi yolsuzsada âmme namına temyiz edilmediğin-
den aleyhe olan bu cihet bozma sebebi sayılmamıştır ancak;

1 — Bozmaya uyularak yapılan duruşma sırasında ehli vukuf tarafın-
dan yapılan tetkikatı mübeyyin verilip dosya içinde bulunan 9 Kânunu
evvel 934 tarihli raporda gösterilen kalemlerden hangilerinin suçlunun zim-
meti olarak kabul edildiğinin hüküm yerinde birer birer gösterilmesi icap
ederken mezkûr raporun aynen yazılmasıyle iktifa ve raporun sonunda gös-
terilen mikdarın suçlunun zimmeti olduğunun kabul edilmesi.

2 — Mezkûr ehli vukuf raporunda suçlunun zimmeti olarak gösterilen
onaltı kalem yekûnu 1801 lira 83 kuruş 21 santim olup bu mikdardan ev-
velce tahsil edildiği raporun 23 No. lu bendinde yazılı 385 liranın tenzi-
li hâlinde geriye 1416 lira 83 kuruş 21 santim kalması iktiza ederken ye-
kûnun 1602 lira 4 kuruş 46 santim olduğunun ne veçhile anlaşıldığına
izahsız bırakılması.

3 — Veresiye olarak muayyen kimselere satıldığı beyan edilen 134
lira 43 kuruş 20 santimlik mamulât bedelinin suçlu tarafından bu kimseler-
den tahsil edildiği tahakkuk etmemiş ve bu yolda bir iddia da geçmemiş
bulunduğu halde bu paranın da zimmet sayılması veçh ve sebebinin izah
edilmemesi.

4 — Suçlu tarafından umum müdürlüğe gönderilen 1124 lira meya-
nında zuhur edip memur Şevketin suçluya geri gönderdiği fersude on lira-
nın ne suretle zimmet suçunu teşkil eylediği izah edilmeksiz bu paranın
da zimmet olarak gösterilmesi.

5 — Verilen ceza mikdarına göre 2010 kuruş harc hüküm edilmesi
sebebinin izahsız bırakılması.

Yolsuz ve itirazlarla mütalâa bu itibarla yerinde görüldüğünden hükü-
mün bu sebeplerden dolayı ceza muhakemeleri usulü kanununun 321inci
maddesi mucibince bozulmasına ve dosyanın yerine gönderilmesine ve 500
kuruş bozma harçının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına ve depo
edilen paranın geri verilmesine 4-1-936 tarihinde söz birliğiyle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi, Esas No: 637 karar No: 11 Tebliğname: 908

77. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Takdirî esbabı muhaffefenin mevcudiyeti kabul edildiği halde yaştan dolayı tenzilât icrası sırasında fiolin mahiyeti takdiren cezayı arttırmaya sebeb tutulmak suretile tezadı takdire düşülmesi yolsuzdur.

Cezayı azaltıcı takdirî esbabın vucudiyle beraber Bekiri kasten öldürmekten suçlu Seyit oğlu Durmuş ve işbu cürümde ilk tahkikat hâkimi huzurunda yalan yere şahadet etmekten suçlu Mehmet oğlu Riza ve Yusuf oğlu Hakkının ceza kanununun 448 ve 55-59-286-31 inci maddelerine tevkikan Durmuş'un altı sene ve Riza ile Hakkının üçer sene ağır hapse konulmalarına ve Hakkı ile Rizanın cezaları kadar hidemati âmmeden memnuiyetlerine dair Ankara Ağır ceza mahkemesinden verilen 2-2-935 tarihli hükmün Hakkı ve Rizaya ait kısmının C. Müddeiumumilgi ve kendisine müteallik cihetinin suçlu Durmuş taraflarından Temyizen tetkiki istida ve Durmuş canibinden yokluk kâğıdı ita edilerek dava dosyası C. Müddeiumiligiden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu:

1 — Bekirin öldürülmesi suçunda cezayı azaltıcı sebebin bulunduğu kabul ve takdir edildiği hâlde yaştan dolayı ceza tenzilinde fiolin mahiyeti takdiren cezayı artıtmaga esas tutulmuş ve bir birine uymayan bu takdirerin ne suretle telîf olunduğu kararda gösterilmemiş olması.

2 — Suçlulardan Riza ve Hakkı duruşmadaki soğularında ve muhakeme bitmeden evvelki müdafalarında sarahatan ilk tahkikattaki şahadetlerinden rucu ettiklerini söylemiş oılmalarına göre her iki suçlunun şahadet ettikleri işin lüzumu muhakeme ile neticelendikten sonra rucuları göz önünde tutularak hoklarında hükmolunan cezaların 289 uneu maddenin 2 inei fikrası mücibince indirilmesi lazımlı gelirken bu cihetten zuhûl edilmesi.

Yolsuz ve suçluların temyiz itirazları bu itibarla varit bulunduğuandan

Duumuş hakkında tasdiki mutazammin olan tebliğnamenin reddiyle temiz olunan hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 321 inci maddesi mucibince bozulmasına ve dosyanın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harenin ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 6-1-936 tarihinde söz birliğiyle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi. Esas No: 534 karar No: 19 Tebliğname: 665

---

78. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Duruşma hazırlığında şahitlerin istinabe yoluyla ifadelerine müracaat edilmesinde kanuna uymayan bir cihet yoktur.

Kocalı bulunan Rahimeyi zorla kaçırmağa tam derecede teşebbüsten suçu Mehmet oğulları Mustafa ve Ahmedin ceza kanununun 431-2, 62, 56, 31 inci maddelerine tevkikan Mustafanın üç sene dört ay ve Ahmedin iki sene on ay on gün ağır hapse konulmalarına ve Mustafanın cezası kadar hijemati âmmeden memnuiyetine ve 2800 kuruş masarifi muhakemenin tâsilîne dair Manisa ağır ceza mahkemesinden verilen 28-1-935 tarihli hükmün duruşma suretiyle temyizen tetkiki suçlular tarafından istidâ ve yokluk kâğıdı ita kılmamasına mebni dava evraki Cumhuriyet Başmüdüsseümiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmece ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 1935 senesi kânunuevvelinin 24 üncü salı duruşma günü tayin kilinmiş ve suçluların vekil göndermeleri için C. Başmüdüsseümiliğine müzakkere yazılmıştır.

O gün hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. C. Başmûddeium-umiliği muavinlerinden Nizamettin huzuriyle celse açıldı.

Mevkuf bulunan suçlu Mustafa ve Ahmede usulen tebliğat yapıldığı hâlde vekil göndermedikleri ve vekil tayin edip göndermek üzere duruşmanın talikini telgrafla istedikleri anlaşıldı.

Bittetkik suçlulara 26-11-935 tarihinde tebliğat yapılmasına ve ahiren vekil tayin ederek göndereceklerini 23-12-935 tarihinde çektileri telgrafla bildirmelerine ve aradan bir aya yakın zaman geçmesine göre bu müddet zarfında vekil tayin edip göndermelerine imkân bulunduğu hâlde vekil göndermedikleri enlaşıldı.

Muavin Nizamettin duruşmasız temyiz tetkikati yapılmasını istedi.

İcabi konuşuldu: Muavin Nizamettinin muvafık görülen mutalâası veç hile duruşmasız temyiz tetkikati yapılmasına söz birliğiyle karar verilerek anlatıldıktan ve muavin dışarıya çıktıktan sonra vaktin darlığına mebni işin müzakeresile karar ittihazının başka güne bırakılması ittifkla kararlaştırıldı.

Ahiren 936 senesi 2inci kânununun 11inci günü kâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı.

Bütün dava evrakı okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Şahitlerin duruşma hazırlığı esnasında istinabe yoluyla ifadelerinin alınması ceza muhakemeleri usulü kanununun 216inci maddesine uygun bulunduğu gibi gelen istinabe cevabı duruşmada Cumhuriyet Mûddeiumumisinin de hazır olduğu hâlde okunduğu ve suçların deyecekleri sorulduğu cihetle tebliğamenin 3 No. lu bendlnde yazılı mütalâa kanuna uygun görülmemiş ve harç tayinindeki isabetsizlik aleyhe bozma sebebi sayılmıştır ancak;

1 — Hükmedolunan harçın suçlulara paylaştırılmaması.

2 — Suçlardan Mustafanın suçu işlediği tarihte 21 yaşını ikmâl edip etmediği tetkik olunmaması.

Yolsuz ve temyiz itirazları ve bozmaya dair tebliğname bu itibarla varit bulunduğuandan temyiz olunan hükmün bu sebeplerden dolayı ceza

muhakemeleri usulü kanununun 321inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine gönderilmesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 11-1-1936 tarihinde söz birliğiyle karar verildi

Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi, Esas No: 1751 Karar No: 40 Tebliğname: 1270

---

79. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Muallim mektebinden aldığı tasdiknamede yazılı ders numaralarını tahrif etmekle baraber tasdiknamenin altındaki "iki sene bir sınıfta kaldığı ve son imtihana iştirâk etmediği", hakkındaki kayıttır bir güne tahrif yapılmamış olması itibarile umumi ve hususî bir zarar tevlit etmesine imkân olmayan bu tahrifat sebebile suçu hakkında Türk ceza kanununun 342inci maddesine göre ceza tayin olunması yolsuzdur.

Mektep tasdiknamesindeki asıl numaraları değiştirmek suretiyle resmi vesikada sahtekârlık yapmaktan suçlu Halil oğlu Adana Erkek Muallim Mektebi eski talebesinden Nuri Vuralın ceza kanununun 342 ve 56.inci maddeleri mucibince on ay ağır hapse konulmasına dair Seyhan Ağır ceza mahkesinden verilen 10-3-1935 tarihli hükmün temyizen tatkîki suçlu tarafından istida ve yokluk kâğıdı ita edilerek dava dosyası C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu:

1 — Sahteliği iddia kılmış tasdikname altında suçlunun iki sene bir sınıfta kaldığı ve son imtihana iştirâk etmediği yazılmış ve bu şerhte hiç bir tahrif yapılmamış olmasına göre yalnız bazı numaraların değiştirilmiş olması keyfiyetinin umumi ve hususî bir mazarrat tevlidine kâfi olup olmadığı düşünülmeli ve şu suretle suçun unsurlarının tamam olup olmadığına

tetkik edilmesi lazımlı gelirken bu cibetin nazara alınmaması ve Kültür bakanlığına sunulan mezkür tasdiknamdeki değişmiş numaraların ilk bakışta tahrif edilmiş olduğu açıkça görülmesine nazaran bu vesika ile bir şahıs veya makamı aldatmak imkânı olamayacağına ve netekim bakanlıkça tahrifin vukuundan bahsiyle takibat yapılması tasdiknameyi veren muallim mektebi Müdürlüğe yazılış olduğu halde bu kabil kolaylıkla sahteligi anlaşılacak bir dağıstırmenin tatbik olunan maddede yazılı sahtekârlık suçunu teşkil edip etmeyeceği düşünülmeksızın yazılı olduğu üzere karar verilmesi.

2 — İbraz edilen ve üzerinde tahrif yapılan bu vesikanın ceza kanununun 356 inci maddesinde gösterilen vesikalardan olmayupta 342. inci ve matufunaleyhi 339 uncu maddede yazılı resmî evraktan bulunduğuuna ait istidlâl veçhinin izah edimemesi.

3 — Suçluğun bakanlığa vaki muracaati liseye girmesine ve su suretle yarılm tahsilini ikmale masruf olmasına göre hâdisede cezayı azaltıcı herhangi bir sebebin bulunup bulunmadığının karar yerinde tetkik ve müna-kaşa edilmemesi.

Yolsuz ve itirazlarla tebliğnameyedeki mütalââ bu itibarla yerinde görülünden hükmün yukarıda yazılı sebeplerden dolayı ceza muhakemeleri usulü kanununun 321 inci maddesi mucibince bozulmasına ve dosyanın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 23-1-1936 tarihinde söz birligile karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi, Esas No: 426 karar No: 112 Tebliğname: 1390

80. T. TEMTİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Ötedenberi köyde ebelik yapan suçlunun; doğum sırasında müşkilâta uğrayan Haticenin hayatını kurtarmak maksadile çocuğun kol ve bacağını keserek ölümüne sebebiyet vermesi tahassûl etmiş olan delillere nazaran meslek ve sanatta acemilikle ölümüne sebebiyet vermek suçunu teşkil etmeyüp kasten adam öldürmek suretinde tavsif edilmesi yolsuzdur.

Cezayı azaltıcı takdirî sebebin vucudile beraber Haticenin gayrı tabii bir hâlde doğmakta olan çocuğunun kol ve ayağını kesmek suretile öldürmekten suçlu Şaban kızı Emine ve öldürmek kastile olmaksızın mezbure Haticeyi başı aşağı asmak suretile sui tedbir neticesi ölümüne sebebiyet vermekten suçlu İsmail kızı Şifanın ceza kanununun 448. 59. 56. 455inci maddelerile 2330 No. lu af kanununun 3 ve keza ceza kanunun 31. 33 üncü maddelerine tevfikan Eminenin beş sene dört ay ağır hapse konulmasına ve müebbeden hidemati âmmeden memuiyetine ve cezası kadar mahcûriyeti kanuniye hâlinde bulundurulmasına ve Şifa hakkında tâyin olunacak ceza beş seneden az olmasına ve fiilin tarihi vukuuna binaen mezkûr af kanunu hükmünce takibat ifasına mahâl olmadığına dair Şebin-karahisar Ağır ceza mahkemesinden bozma üzerine verilen 30-12-934 tarihî huküm ve kararın temyizen tetkiki C. Mütdeiumumiliğinden istida edilerek dava dosyası C. Başmütdeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konusuldu:

Toplanan delillere uygun olarak huküm yerinde izah olunan hâdisenin mahiyetine göre suçlardan Şifa Hatunun aleyhindeki temyiz itirazları yerinde görülmemişinden tebliğname veçhile reddine.

Diger Emineye gelince:

Ötedenberi köyde ebelik yapmakta olup Haticenin doğuramadığı co-

cüğü almak ve Haticenin hayatını kurtarmak maksadile çocuğun kol ve bacağını kesmiş ve bu suretle çocuğun ölümüne sebebiyet vermiş olmasına göre bunun fiili 455inci madde dairesinde meslek ve san'atta acemilik ve nizamata riayetsizlik ile ölüme sebebiyet vermek suretinde kabul olunmaya yup da kasten adam öldürmek maksadile tavsif ve o yalda ceza tatbik edilmiş olması.

Yolsuz ve temyiz itirazı bu sebeple yolundan olduğundan tasdika mütedair tebliğnamenin reddile Emineye ait hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 321inci maddesi mucibince bozulmasına ve dosyanın yerine iadesine 24-1-936 tarihinde söz birliği karar verildi

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 553 karar No: 114 Tebliğname: 890

81. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Suçlu tarafından yaşınn düzeltilmesi hususunda açılan davanın reddi hakkında hukuk mahkemesinden verilen hükmün nufus kanununa göre harca tâbi olmaksızın tebliğ ettirilerek kat'leşmesinden sonra mahkûmiyet kararı verilmek icap eder.

Dudu ile çocuğu Aliyi zehirlemek suretile öldürmekten suçlu Ali kızı Ayşenin ceza kanununun 450-4,5inci maddesine tevfikan ölüm cezasına çarptırılmasına ve 6000 kuruş muhakeme harcının tahsiline dair Seyhan ağır ceza mahkemesinden bozma üzerine verilen 5-3-935 tarihli hüküm reseñ temyize tabi bulunmasına mebni bu baptaki zabitname sair dava evrakile birlikte C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konusıldı:

1 — Yaş düzeltmesi davasının reddi hakkında hukuk mahkemesi hükümlünün nufus kanununa göre harca tabi tutulmaksızın tebliğ ettirilerek kat'ileştirilmesi lâzım gelirken hükmeye tesiri olan yaş hakkında kat'î neticenin bu suretle tesbit edilmemiş olması.

2 — Harç tarifesi kanununda ölüm cezaları için harç tayin editmediği hâlde mahkemece hükmolunması.

Yolsuz ve tebliğname'deki mütalâa yerinde olduğundan hükmün tebliğ-name veçhile yalnız bu sebeplerle ceza muhakemeleri usulü kanununun 321 inci maddesi mucibince bozulmasına ve dosyanın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 25-1-936 tarihinde söz birliği karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 225 Karar No: 135 Tebliğname: 1019

---

82. T. TEMYİY MAHKEMESİ 1. C. D.

Zabıta kuvvetlerine yardımcı olan Milis kuvvet mensupları ceza kanununun 279 uncu maddesine göre ceza tatbikatında memur olmakla beraber memurin muhakemat kanununa tâbi memurlardan degildir.

Adam öldürmekten suçlu Şerif ve arkadaşlarına ait evrakin idare heyetine verilmek üzere Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdiine dair pola müstantılığından verilip kat'ileşen 8-7-935 günü kararın (Suçluların zabıtaya muavin milis kuvvetlerinden olup olmadıkları ait olduğu mercielerden her ne kadar resmen tespit edilmemiş isede milis oldukları takdirde adlı vazifenin ifası sırasında işlenmiş olan bu suçtan dolayı ceza muhakemeleri

usulü kanununun 154 üncü maddesi mucibince umumi hükümlere köre takibat yapılması ve milis olmadıkları surette de yine umumi hükümlere tabi olmaları gerekli olduğu gibi karar verilmesinde isabeti kanuniye görülemediğinden bahsile temyizen bittetkik ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince bozulması) Yüksek adliye vekilliğinin yazılı emrine atfen C. Başmüddatıumumılığinden ihbar ve dava dosyası temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine tevdi edilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu.

Zabıta kuvvetlerine yardım eden milislerin ceza kanununun 279 uncu maddesi mucibince memur sayılmaları ve vazifelerini yaptıkları sırada işledikleri suçlardan dolayı memur gibi ceza görmeleri gerekli isede yalnız ceza tatbiki itibarile memur sayılan bu gibi kimselerin memurun muhakemati kanunu hükümlerine tabi olmayacağı düşünülmeyerek yazılı olduğu üzere karar verilmesi.

Yolsuz ve ihbarnamede nazlı mütlâa bu itibarla varit olduğundan ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince 8-7-935 tarihli kararın bozulmasına ve mezkûr maddenin son fikrasi mucibince muamele ifa edilmek üzere evrakin yerine gönderilmesine bozmada ittifak ve sebebinde ekseriyetle 25-1-936 tarihinde karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Egas No: 2608 Karar Mo: 137 Tebliğname: 50

83. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. C. D.

Roma Yüksek mimarı mektəbinden mezun olduğu hakkında aldığı sahte tasdiknameyi memleketimizde istimal eden suçlunun yabancı memleket makamlarının resmi ev.aki üzerinde yaptığı sahtekârlık fiili; diplomanın memleketimizde kullanılmış ve bu suretle âmmenin emniyeti ihlâl edilmiş olmak itibarile millî dairelerin resmi evrakı üzerinde sahtekârlık icrasının husule getirdiği zararlı neticeleri husule getirmiş olduğundan resmi evrakta sahtekârlık suçunu teşkil eder.

Sahte diploma tanzim ve istimâlden suçlu Birinci kolordu mimarı Ali Saki hakkında yapılan tahlükat neticesinde suçun nev'i ve mahiyeti ile ikâ tarihine nazaran 2330 sayılı kanunun birinci maddesi şümlüne girdiğinden bahsile hakkındaki takibatın ortadan kaldırılmasına dair Afyonkarahisar sorgu hâkimliğinden verilen ve kat'ileşen 11-2-933 tarihli kararın (Suçluya isnadolunan fiil roma yüksek mimarı mektebinden mezun bulunduğu hakkında mezkûr okuladan diploma mahiyetinde olmak üzere verilmişcesine 12-8-918 tarih ve 2450 sayılı bir tasdikname tanzim ve Erzurum noterliğine tasdik ettirdiği bir suretini maarif vekâletine ibraz suretile mimarlık rehsatnamesi almaktan ibaret bulunmasına göre Türk ceza kanunun 342inci maddesine uyan beş seneden yokarı ağır hapis cezasını müstelzim suçlardan bulunması hasebile 2330 sayılı af kanunu mucibince yazılı olduğu üzere temamile affa uğradığından bahsile davânın ortadan kaldırılmasına karar verilmesinde isabet bulunmadığından bahsile ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince temyizen bittetik bozulması) Yüksek adliye vekilliğinin yazılı emrine atfen C. Başmüdeiumumiliğinden ihbar ve dava dosyası temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine tevdi edilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuldu:

Suçluya isnadolunan fiil yazılı emirde gösterildiği üzere Roma Yüksek mimarı mektebinden mezun olduğu hakkında bu okuldan verilmişcesine

tasdikname tanzim ve bu varakanın Erzurum noterliğine tasdik^ettirdiği bir suretini maarif vekâletine ibraz etmek suretile mimarlık ruhsatnamesi almaktan ibaret bulunmasına ve Roma Yüksek mimari mektebinin tasdiknamesi kanunen resmî evraktan sayılamayacağına göre bu hareketin ceza kanununun 342inci maddesini istilzam edeceği hakkında ihbarnamede serdolunan mütalâa kanuna uygun görülmediği gibi sorgu hâkimi tarafından sahîeliği iddia olunan evrakin celp edilerek resmî makamların tasdikname üzerine yaptığı muamelelerde bir tağyır ve tahrif mevcut olup olmadığı tetkik ve ona göre suç mahiyeti tesbit olunmadığına ve bu sebeble 2330 No. lu kanunun tatbikile âmme davasının düşmesine karar verilmesinin yolsuzluğununa dair olan muhalefet reyi yazılı emrin mevzuundan haric görüldüğüne ve sahtekârlık suçunun kanunen resmî mahiyeti haiz diger kayıtlar üzerinde işlenmesi hâlinde bunun için ayrıca âmme davası açılmasına mani bulunmamasına göre ekseriyetle varit görülmemiştir. Bu itibarla yazılı emre matuf ihbarnamedeki mütalâanın ekseriyetle reddine 25-1-936 tarihinde karar verildi.

Temiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 2607 Karar No: 133 Tebliğname: 49

* *

Sahte diploma tanzim ve istimalinden suçlu birinci kol ordu mimarı Ali Saki hakkında yapılan tâhkîkat neticesinde: suçun nevi ve mahiyeti ile iki tarihine uazaran 2330 sayılı kanunun birinci maddesi şumulüne girdiğinden bahsile hakhîndaki takibatın ortadan kaldırılmasına dair Afyon sorğu hakimliğinden verilüp ka'tileşen 11-2-935 tarihli kararın bozulması adliye bakanlığının yazılı emrine atfen Baş M. Umumilikten ihbar edilmesine mebni temyiz birinci ceza dairesince tetkik olunarak Roma Yüksek mimari mektebinin tasdiknamesi kanunen resmî evraktan sayılamayacağına göre bu hareketi ceza kanununun 342inci maddesini istilzam edeceği yolundaki ihbarnamede serdolunan mütalâanın kanuna uygun görülemediğinden ve saireden bahsile reddine mütedair karar aleyhine de Baş M. Umumilikten Yüksek adliye bakanlığının yazılı emirlerinde bildirildiği üzere suçluya

isnad olunan fili Roma Yüksek mimari mektebinden mezun bulunduğu hakkında mezkür okuldan Diploma mahiyetinde olmak üzere verilmişcesine 12-8-918 tarihli bir tasdikname tanzim ve Erzurum noterliğine tasdik ettiğidi ve bir suretini maarif vekâletine ibraz suretile Mimarlık ruhsatnamesini almaktan ibaret olmasına göre bu hususta yine Yüksek Bakanlığın ilişkili 14-2-936 tarihli yazılarında tafsilen izah edildiği veçhile Türk ceza kanununun 343 üncü maddesindeki resmi evrakta sahtekârlık suçunun maddi ve manevî bütün unsurlarını cami ve 2330 sayılı af kanununun şumulünden hariç bulunduğu halde af kanununa atfen davanın ortadan kaldırılması hakkında karar yolsuz bulunmuşken temyizden aksine mülabis mütlâalarla yazılı emrin rededilmesinde kanunî isabet bulunmamış olduğundan mezkûr temyiz kararının ref'ile mahalli kararının bozulması hususun da ve müddetinde itiraz edilerek bu babdaki evrak 21-2-936 tarihli itirazname ile birinci başkanlık dairesine gönderilmekle umumî ceza heyetine okunub iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Türkceza kanununun 342 inci maddesinde resmi evrakta sahtekârlık suçunun maddi ve manevî bütün unsurlarını cami ve 2330 numaralı af kanunun şumulünden hariç bulunmasına nazaran itirazname münderecatı varit olmakla itiraz olunan kararın kaldırılmasına ve mezkûr kararın ceza M.U. kanununun 343 üncü maddesinin son fıkrasına tevfikan bozulmasına 20-4-936 tarihinde çogunlukla karar verildi.

[Esas No: 45 Karar No: 55 itiraz No: 4]

84. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

1609 sayılı Kanuna istinaden haklarında takibat yapılacak maznunların vazifeleri dolayısı ile tâbi oldukları mahkemelere ait salâhiyet hükümleri mahfuz tutulduğuna göre kaza idare şube reislerinden olan suçlu hakkında takibat icrası vilâyet adlı mercilerine aittir.

Tahsil ettiği paraları maliyeye yatırmayarak zimmetine geçirmekten suçlu Beypazarı kazası Orman muamelât memuru Hasan hakkında 1609 No. lu kanuna istinaden yapılan ilk tâhkîkat sonunda Türk ceza kanunu-nun 202, 203, 210 uncu maddelerine tevfikan son tâhkîkatın açılmasına ve duruşmasının Ankara ağır ceza mahkemesinde yapılmasına dair Beypazarı sorğu hâkimliğinden verilip kat'ileşen 18-11-935 tarihli kararın (1609 No. lu kanunun ikinci maddesinde bu kanuna istinaden haklarında takibat yapılacak maznunların vazifeleri dolayısı ile tâbi oldukları mahkemelere ait salâhiyet hükümleri mahfuz tutulmakla beraber soruya çekmek suretiyle hazırlık tâhkîkatının ikmâli ve hukuku âmme davasının açılması ve ilk tâhkîkatın ve karara hâkimliği vazifesinin yapılması bu salâhiyetli mahkemelerde bulunan Mûddeiumumilere ve müstantıklere aittir. denilmekte olmasına göre vilâyet idaresi kanununun 6 inci maddesi mucibince kaza idare şube reislerinden bulunan suçlu hakkında hukuku âmme davası açmak ve ilk tâhkîkatı yaparak son tâhkîkatın açılmasına karar vermek salâhiyeti memur-in muhakemâti hakkındaki kanunun 4 ve 7 inci maddelerine tevfikan Ankara C. Mûddeiumumiliğle Ankara sorğu hâkimliğine ait bulunduğu hâlde bu cihetler düşünülmeksızın Beypazarı C. Mûddeiumumiliği tarafından açılan davanın kabulile ilk tâhkîkat yapılarak yazılı olduğu üzere son tâhkîkatın açılmasına karar verilmesi yolsuz ve kanuna muhalif bulunduğuundan bahsile temyizden bittetkik ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince bozulması) yüksek Adliye Vekilliğinin yazılı emrine at-

fen C. Baş müddeiumumiliğinden ihbar ve dava evrakı temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine tevdi edilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu:

Yazılı emre matuf ihbarnamede bozulması istenilen Beypazarı sorğu hâkimliğinin 18-11-935 tarihli kararı, Ankara ağır ceza mahkemesinin 21-12-935 tarihli kararile ref'edilerek keenlemyekün addedilmiş ve bu karar muvacehesinde 18-11-935 tarihli kararın mevcudiyeti mevzuubahis bulunmamış olmasına göre mezkûr kararın bozulmasına dair ihbarnamedeki mütlâanın reddine 3-2-936 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 2853 karar No: 179 Tebliğname: 371

---

85. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Nahiyenin beşer liradan on lira iki odacı tahsisatının üçe bölünmek suretile 3 odacı istihdam edilmesinde Türk ceza kanununun 207inci maddesindeki cürüm unsurları mevcut olmadığı düşünülmeden mahkûmiyet kararı verilmesi yolsuzdur.

Vazifesinden ayrılan nahiye odacısı İbrahim'in infikâkını makamı aidesine resmen bildirmeyerek 33 aylık ücreti olan 118 lira 24 kuruşu alıp zimmetine geçirmekten suçlu Abdi oğlu Müstecep nahiyesi sabık müdürü Ahmet Hamdi ve memuriyet vazifesini ihmâl etmekten suçlu Hasan oğlu ballı köyü eski muhtarı Salimin ceza kanununun 207 ve 230 uncu maddelerine tevfikan Ahmet Hamdinin bir sene ağır hapse konulmasına ve 118 lira ağır cezayı nakdi alınmasına ve zimmetine geçirdiği 118 lira 24 kuruşun kendisinden alınarak Hazineye verilmesine ve Salimden otuz lira ağır cezayı nakdi alınmasına dair Tekirdağ ağır ceza mahkemesinden verilen

2-9-935 tarihli hükmün temyizen tetkiki suçlular tarafından istida kılınmasına ve bunlardan Salim yokluk kâğıdı ita ve Ahmet Hamdi para depo etmelerine ve Ahmet Hamdi duruşma dahi istemesine mebni dava dosyası C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza Dairesine gönderilmekle ceza muhukemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 1936 senesi Şubatının 4 üncü sahî duruşma günü tayin edilerek gayrı mevkuf bulunan suçlu Ahmet Hamdi ile vekiline tebliğat ifası için C. Başmüddeiumumiliğine müzekere yazılmıştı.

O gün hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. C. Başmüddeiumumiliği muavinlerinden Nizamettin Acar ve suçlu Ahmet Hamdi ile dosyada mevcut vekâletnameye müsteniden gelen vekili avukat İrfan Emin huzurlarile celse açıldı.

Temyiz arzuhalinin müddetinde verildiği ve kanunda gösterilen şartların ifa kılındığı ve duruşma talebinin yolunda olduğu anlaşılmakla muavin Nizamettin acar ve vekil İrfan Eminin muvafîki görülen talep ve mütalâaları veçhile Ahmet Hamdi hakkında duruşmalı ve Salim hakkında duruşmaz temyiz tetkikati yapılmasına ittifakla karar verilerek tefhim edildikten sonra işini zahîna dair olan raportör âza Âkil Aksöz imzalı rapor okundu:

Raportör âza Âkil Aksöz; Raporla ilâve edilecek başka bir cihet olmadığını söyledi.

Ahmet Hamdi ile vekili İrfan Emin; Dosyadaki temyiz lâyhası münde-recatını ayrı ayrı tavzihan müdafâatta bulunarak Ahmet Hamdiye ait hükmün bozulmasını istediler.

Muavin Nizamettin acar; 1 — Her suçluya ait şahitlerin kimler olduğunu ve şahadat medlîllerinin hüküm yerinde gösterilmemesi.

2 — Hasibenin şehadetine göre 118 lira ağır para cezasının temamen suçlu Hamdinin zimmetine geçtiğine dair delillerin biletref izah olunmaması.

3 — Salimin 29-7-935 tarihli celsede okunan yazılı müdafâasındaki tecil talebi hakkında bir karar verilmemesi yolsuz olduğundan hükmün bozulmasını istedi.

Son sözleri sorulan suçlu Ahmet Hamdi ile vekili İrfan Emin; Müdafâa ve izahlarından başka bir diyecikleri olmadığını söylediler.

Duruşmanın bittiği bildirilerek icabı konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

1 — Suçlu Hamdi nahiye odacısı ibrahim namına alınan odacılık ücretini ibrahim yerine nahiye odacılığında istihdam ettiği Hasibeye verdiği ni söylemiş ve Hasibe de gerek ziraat memuru tarafından yapılan tahkikat sırasındaki ifadesinde ve gerek duruşmada nahiye müdürenin bu ifadesini teyit eylemiş ve iki nahiye odacısı tahsisatı olan ayda beşer liranın on liranın üçe bölünmek suretile üç nahiyyede odacı istihdam edilmesi kaymakam tarafından da tensip edildiğini Malmüdürü Veysi ve Veznedar İbrahim ve Dahiliye mutemedi Nufus memuru Sırı mahkemedi yeminle bildirmiş olmalarına göre Hasibenin odacılıkta istihdamı makara bilirilmenden evvelki odaci İbrahim namına alınan paraların Hasibeye verilmesinde ceza kanununun 207inci maddesinde yazılı suç unsurlarının ne suretle kabul edildiğinin hâkümde izah olunmaması.

2 — Hâküm yerinde subut delili olarak kabul edilen müevvel ikrarın mahiyeti ve suçlular aleyhinde kimin ne suretle şahadet etmiş olduğunu açıkça yazılması lâzım gelirken hükmün esbabı mucibesiz yazılması.

3 — Salimin 29-7-935 günlü duruşmada okunan dilekçesinde işin 2330 No. lu kanuna göre affa tabi olduğunu iddia etmiş ve ceza kanununun 89uncu maddesi mucibince cezanın tecil olunmasını da istemişen hâkümde bu cihetlerin cevapsız bırakılmış olması.

Yolsuz ve temyiz itirazlarile muavin Nizamettin Acarın mütalâası bu sebeplerle yerinde olduğundan hükmün ceza muhakemeleri usulü kanunun 307.308.321inci maddelerine tevkîan bozulmasına ve dosyanın yerine ve depo parasının sahibine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 4-2-936 tarihinde söz birliğiyle krar ve rilerek usulen tefhim edildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 2326 karar No: 185 Tebliğname: 3589

86. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1.C.D.

Müruruzaman müddeti içinde daha ağır cezayı müstelzim bir suç işleyen kimseňin evvelce mahküm bulunupta 1441 Sayılı kanuna göre tecil edilmiş olan cezasının avdet etmesi bu kanunun 8 inci maddesi iktizasındandır:

Mahkümün karar halinde geçirdiği 48 günlük müddetin infazda hesaba katılmayacağı tabii iken bu müddetin mahkûma çektilirilecek cezaya zam ve ilâvesi de yolsuzdur.

Müstakil faili belli olmayarak adam öldürmekten suçlu Mehmet oğlu Hasan hakkında ceza kanununun 448. 463 üncü maddelerine tevkîan tayin edilen yedi sene altı ay ağır hapsin üçte ikisi olan beş senesinin evvelce kat'i surette mahkûm bulunduğu 9 sene 8 ay 19 gün ağır hapis cezasına 77inci madde mucibince zammı ile 14 sene 8 ay 19 gün müddetle mahkûmiyetine dair Bursa ağır ceza mahkemesinden verilen 15-6-930 günlü kararla mahkûm hakkında gasptan ötürü tertip edilen cezaya Türk ceza kanununun mer'iyyetinden evvel işlediği katilden dolayı zamedilen 7 sene 6 ay ile Şaban kapitanı katilden ilâve olunan 5 sene ağır hapis cezalarının 2330 sayılı kanuna tevkîan üçersenisi indirilerek netice itibariyle mahkûm Hasanın 13 sene 6 ay ağır hapsine dair olan 31-5-934 günlü ve firar hâlinde geçen 48 günlük müddeti mahkûmiyetine zammile 13 sene 7 ay 18 gün ağır hapis cezasını mahkûmun ilk tevkif edildiği 18-11-340 tarihinden itibaren hapis edilmesine dair ceza muhâkemeleri usulü kanununun 402inci maddesine göre adı geçen Ağır ceza mahkemesinden verilen 4-7-934 günlü karar (1441 sayılı kanuna göre tecil edildiği Eskişehir Cumhuriyet Müddejumumiliğince ilâmna işaret edilmiş olan haphisaneden firar suçundan ötürü verilen altı sene sekiz aylık cezanın suçlunun sonradan daha ağır suç işlemiş ve mahkûm da olmuş bulunmasına göre bu kanunun 8 inci maddesi mucibince avdet edeceği nazara alınmadan yazılı olduğu şekilde karar verilmesindeki

ve cezanın 26-10-927 gününden itibaren çekirileceğinin gösterilmesindeki isabetsizlikten dolayı 15-6-930 günü kararın ve 2330 sayılı kanun hükümlerine göre mahkûma ait cezalardan ayrı ayrı tenzilât yapıldıktan sonra içtima kaidesinin tatbiki icab ederken eski cezaya içtimâen zam olunan mîdarla üzerinden indirme yapılımyla iktifa edilmesinin yolsuzluğundan ötürü 31-5-934 günü kararın ve mahkûmun firar hâlinde geçirdiği 48 günün infazda hesaba katılmayacağı aşikâr iken bu müddetin mahkûmun cezasına zam ve ilâve edilmesindeki kanuni isabetsizlikten dolayı da 4-7-934 günü kararın ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince temyizen bittetkik bozulması) Yüksek Adliye Vekilliğinin yazılı emrine atfen C. Başmüddeiumumilginden ihbar ve dava dosyası temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine tevdi edilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı kunuşuldu:

Bursa Ağır ceza mahkemesinin 15-6-930 günü hükmünde suçlu Hasanın ilk tevkif altına alındığı günün 26-10-927 olarak gösterilmesi yanlış isede bu yanlışlık usulün 402inci maddesine dayanarak 4-7-934 günü ve 70 sayılı kararda 18-10-340 olmak üzere düzeltilmiş olmasına göre yazılı emre dayanan ibbarnamenin buna ilişkin ciheti yerinde garülmemiştir. Yine yukarıda gösterilen 15-6-930 günü hükmde Hasanın cezaları birleştirilirken evvelce kat'ileşmiş olan cezasından Eskişehir Müdeiumumiliğince 16-5-929 günü ve 1441 sayılı kanun mucibince indirilmiş olan haphisaneden kaçma suçuna ait cezanın bu kanunun sekizinci maddesi hükmüne göre hesaba katılması lâzım galirken nazara alınmaması doğru degilsede bu cihet suçlu lehine müktesep bir hak haline girmişi olduğunda usulün 343 üncü maddesi mucibince bu kısmın aleyhe tesir etmemek üzere bozulmasına.

Ve yine yazılı emre dayanan ibbarnamede gösterildiği üzere 2330 sayılı kanun hükümlerine göre İsmaili öldürmekten verilen kürek yerine onbeş sene hapis cezasından beş senesi ve Şabanı öldürmekten yedi sene altı ay Ağır hapis cezasından da üç senesi indirildikten sonra geri kalan cezalar üzerinden içtima hükümlerinin tatbiki lâzım gelirken Bursa Ağır ceza mahkemesinin 31-5-934 günü tefsir kararında böyle yapılmayarak yazılı olduğu üzere karar verilmesi ve yine o mahkemenin 4-7-934 günü tefsir kararında mahkûm Hasanın firar hâlinde geçirdiği 48 günün infazda hesaba katılmayacağı düşünülmeyerek bu müddetin de mahkûm ol-

duğu ceza müddetine ilâve edilmesi kanuna uymamış ve yazılı emre dayanan ihbarnamedeki mütalâa yerinde görülmüş olduğundan ceza muhakemeleri usulü kanununun 343 üncü maddesi mucibince bu iki kararın bozulmasına söz birliğile ve bu kanunun 402 inci maddesine dayanarak verilen kararlarda davanın esası tetkik edilmediği için 343 üncü maddenin son fıkrasına göre yeniden karar verilmek üzere dosyanın yerine gönderilmesine 6-2-936 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 2821 Karar No: 189 Tebliğname: 312

87. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Başkaları namına yatırıldığı para için vezneden aldığı makbuz üzerinde tahrifat yapan suçlunun para varenleri dolandırmak kaftile hareket etmiş olmasına göre 339 üncü maddede göre mahkûmiyetine karar verilmesi kanuna uygun değildir.

Cezayı azaltıcı takdîri esbabın vücutidle beraber sahtekârlıktan suçlu Mustafa oğlu Tapu dairesi iskân işlerinde çalışan İlyasın ceza kanununun 339. 59 uncu maddelirine tevfikan iki sene ağır hapse konulmasına ve 2200 kuruş muhakeme harcı alınmasına dair Bursa Ağır ceza mahkemesinden verilen 3-12-934 tarihli hükmün temyizen tetkiki suçlu tarafından istida ve yokluk kâğıdı ita edilerek dava dosyası C. Başmüdüsseümumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu:

Tebliğnamede gösterildiği üzere duruşma harçının noksan tayin edilmesi âmme namına temyiz edilmediğinden bozma sebebi sayılmamıştır.

Toplanan ve hukum yerinde de gösterilen ve mahkemece takdir edilen delillere karşı subuta ilişen temyiz itirazlar ile tebliğname № 2 No. lu bendindeki mütalâa yerinde görülememiştir.

Ancak:

1 — Suçlunun para alıp makbuz duldurmağa memur olmamasına göre başkaları namına yatırıldığı para için vezneden aldığı makbuz üzerinde tahrif yapması kendisine para verenleri dolandırmak kastile işlenmiş bir suç olmayupta 339 uncu maddedeki suç unsurunun kabul edilmiş olması.

Yolsuz ve temyiz itirazları ve bozma talebi bu sebeple yerinde olduğundan hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 321 inci maddesi mucibince bozulmasına ve dosyanın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 6-2-936 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 558 Karar No: 190 Tebliğname: 805

88. T. TEMYIZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Mütevali ve müteselsil sebeplerin bir neticesi olarak tahakkuk etmiş olan hileli iflâs suçunun son hilenin vukuu ile tamam olduğu düşünülmeden sebeplerden bazılarının 2330 sayılı kanundan evvel vukua geldiğinden bahsile suçluların mezkûr kanun hükümlerinden istifade ettirilmesi yolsuzdur.

Hileli iflâstan suçu Bursa Kollektif şirketi mümessillerinden Ali oğlu Salih Zeki ve Osman oğlu Kadri ve bu suça yalan yere şahadette bulunmaktan suçu Salim oğlu Tahirin bilmühakeme fiillerinin subutana ve Salih

Zeki ve Kadri'nin suçlarında şiddet sebebinin vücutduna ve bir türkisim suçlarının 28-7-933 tarihinden evvel yapılmış olmasına binaen ceza kanununun 506 ve 2330 No. lu af kanununun 3 ve ceza kanununun 286-2 ve 31 inci maddelerine tevkikan her üçünün üçer sene ağır hapse konulmalarına ve cezalarına müsavi hidemati âmmeden memnuiyetlerine ve 3800 kuruş masarifi muhakemenin cezaları nisbetinde paylaştırılarak her birisinden 12 lira 66 kuruş 25 şer para alınmasına dair Bursa Ağır ceza mahkemesinden verilen 25-7-935 tarihli hükmün temyizten tetkiki mahalli Cumhuriyet Müddehumiliği ile suçlular tarafından istida kılınmasına ve Salih Zeki ile Kadri yokluk kâğıdı ita ve Tahir para depo etmelerine ve suçlular duruşma dahi istemiş olmalarına mebni dava evrakı C. Başmüddehumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 936 senesi kânunusunisinin 21 inci salı duruşma günü tayin edilerek suçlular ile vekillerine tebliğat ifası için C. Başmüddehumumiliğine müzakkere yazılmıştı.

O gün hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. C. Başmüddehumumiliği muavinlerinden Nazif ve suçlu Salih Zeki ile Kadri'nin vekili avukat Cemil Ali ve diğer suçlu Tahir vekili avukat Ferit Davut huzurlarıyle celse açıldı.

Temyiz istidalarının müddetinde verildiği ve kanunda gösterilen şartların yapıldığı ve duruşma talebinin yolunda olduğu anlaşılımaka muavin ve vekillerin muvafik görülen talep ve mütalâaları veçhile duruşmalı temyiz tetkikati yapılmasına ittifakla verilen karar anlatıldıktan sonra işin izahına dair olan raportör âza S. Hilmi Koçlu imzalı rapor okundu.

Raportör âza S. Hilmi Koçlu; Raporla ilâve edilecek başka bir cihet olmadığını beyan eyledi.

Vekil Cemil Ali ve Ferit Davut; Dosyada mevcut temyiz lâyihaları münderecatını tavzihan ayrı ayrı müdafatta bulunarak hükmün bozulmasını istediler. Bunlardan Cemil Ali tarafından ibraz edilen iki vesikanın kaydiyeleri alınarak dosyaya konulduktan sonra Muavin Nazif;

- 1 — Suçluların yerinde görülmeyen itirazlarının reddini.
- 2 — Suçun mahiyetine ve son fiilin tarihine göre Salih Zeki ve Kadri haklarında af kanununun tatbikini.

3.— Tahir hakkında ayrı harç hükmolunmaması, yolsuz olduğundan hükmün bozulmasını istedi.

Son sözleri sorulan vekiller müdafaa ve izahlarından başka bir diyecekleri olmadığını söylemelerile duruşmanın bittiği ve vaktin darlığına mehni işin müzakeresile karar ittihaz ve tefhimi keyfiyetinin 28-1-936 tarihine bırakılmasına ittifakla karar verildiği anlatıldı.

O gün evvelki hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. Cumhuriyet Başmüddeiumumiliği muavinlerinden Nazif huzuriyle celse açıldı, tetkikat ikmâl edilemediğinden karar ittihazının 1-2-936 cumartesi gününe bırakılmasına söz birlikle karar verilerek anlatıldı.

O gün evvelki hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. C. Baş Müddeiumumiliği muavinlerinden Nazif huzurile celse açıldı. Müzakere ikmâl edilmediğinden karar ittihazının 6-2-936 tarihine bırakıldığı ittifakla kararlaştırılarak anlatıldı.

O gün evvelki hâkimler hey'eti dairei mahsusada taplandı bütün dava evrakı tetkik edilip iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

931 senesinde mer'iyet mevkiine konulan ödünç para veren müesseseler hakkındaki kanun mucibince bu nevi müesseselerin teşekkürül ve icrayı faaliyet edebilmeleri için asgarî beş bin lira sermaye kanulması meşrut olup sermayenin meblâg olduğu da ayrıca tasrih edilmiş bulunduğu hâlde dosya içinde bulunan ehli vukuf raporu mündericatına göre suçluların teşkil eyledikleri şirkete ilk def'a koydukları 481 lirayı bilâhara çekerek hiç bir sermayeleri bulunmamış iken mevduat sahiplerinin verdikleri parayı şirketin sermayesi olarak göstermek suretile hakikati hâle uymayan beyanname vererek iktisat vekâletinden müsaade almaları kanunen muktazi şartları ihtiva etmeyen müessesenin faaliyetini temin maksadına müstenit olup bu keyfiyet mahkeme kararında mucip sebeplerile beyan ve izah edildiği veçhile bir suç teşkil etmiş ve mevduatın bilâ kaydüşart ikraz edilmiş bulunduğu için bunun şirket sermayesi olarak gösterilmesini mani kanuni bir vecih bulunmadığına müteallik itirazlarla müdafâin duruşmadaki sözleri sarhatı kanuniye müvacehesinde kabule şayan olmadığı gibi

1928 ve 1929 senelerinde kâr olduğu beyan ile suçluların şirket kasa-

sindan çektileri 6728 lira 55 kuruş, berayı tahsil icra dairesine verilip takip edilmekte olan ve akibetleri meşkûk bulunan bir çok senetler varken hiç bir ihtirazî kayda tabi tutulmaksızın pürzüsüz bir kâr olarak alınmasının icra ve iflâs kanununun 311inci maddesinde sayılan taksir suçu mahiyetinde olduğu hakkındaki mahkemenin kabul tarzına karşı suçluların buna taalluk eden itirazları ve Hürmüz hanıma ait olup 258 No: lu hesabı câriden tahsil edilen 350 lira ile icranın 635 No. sunda kaytlı dosyadan Kadri imzasile tahsil olunan 18 lira 30 kuruş ve yine icranın 1467 No. sunda kaytlı dosyaya ait olarak 16 ağustos 933 de tahsil olunan beş liranın alındıkları ikrar edilmesine rağmen deftere yazılmayarak suçluların yedi ketminde kaldığı tahakkuk etmiş olduğundan mahkemece bu muamelelerin hile mahiyetinde telâkkisine karşı ileri sürülen sebepler ve müdafîin duruşmadaki sözleri varit görülememiştir.

Ancak;

1 — Mali tazminata ve para cezalarına taalluk eden bazı hükümler müstesna olmak üzere şirketlerin ceza mes'uliyetleri mevzuubahis olamayacağına ve bir şerikin yaptığı işten diger şerikin cezaen mes'ul tutulması, fertlerin yalnız kendi fil ve hareketlerinden mes'uliyetleri esasını kuran ceza kanununun umumi hükümlerine uymayacağına ve bu itibarla hükmî bir şahîs olan şirketin hilesi kanunen mutasavver olmayup hilekârlık ancak hakikî şahısların fiillerinde tecelli edeceğine ve hâdisede yalnız şirketin iflâsına karar verilmiş olup şürekânın şahsan ve şirketle birlikte iflâşlarına karar verilmeleri hakkindaki davalar, temyizin de bozma ilâmâsına uygun bir surette reddedilmiş olduğuna ve ticaret kanununun 178inci maddesinde kollektif şirketlerin iflâsı (mahkeme kararında sarahat olmayan ahvalde) şürekânın iflâsını mucip olmayacağı ve şirket iflâs ettikten sonra dahi alacaklıların şerikleri şahsan takip edemeyüp ancak masadan matluplarını alamadıkları takdirde şerikler hakkında takibatta bulunabilecekleri ve onların şahıslarının iflâsını isteyecekleri açıkça gösterilmesine ve bu suretle henüz mali mes'uliyetleri dahi mevzuubahis olmadığı ve şahsan iflâşlarına karar verilmesi hakkindaki davaların reddedildiği bir sırada şerikler hakkında takibat icrası ceza kanununun umumi hükümlerile ticaret kanununun hükümlerini ihlâl edeceğine ve hileli iflâs suçu hakkında âmme davasının açılması kanunî merciden iflâs kararı verilmesine mütevakkif bulunduğuuna

ve bundan evvel her hangi bir şerik hakkında ceza takibatı yapılabılırse de takibat yapılması bu şerikin şahsan işlediği ceza kanunu hükümlerine muhalif ve hileli iflâstan mâda diger bir fiil ve hareketinin tahakkukuna bağlı bulunduğuna ve icra ve iflâs kanununun 345inci maddesinde de bu noktaya işaret edildiğine ve iflâs kararı verilmeden hileli iflâs suçundan dolayı şerikler hakkında takibat icrası bu şerikin şahsan iflâsını tanımayan ve onu şahsi işlerinde tamamen serbest ve ticarete de mezun bırakın ticaret kanununun hükümlerile açık bir taaruz teşkil edeceğini nazaran kanunun bu açık hükümleri düşünülmeksızın şahsan iflâslarına karar verilmeyen şerikler hakkında takibat ve duruşma icrasile yazılı olduğu üzere karar verilmesi.

2 → Evliyazadelere ait 5307 liralık senedin şirkete devri sırasında kabiliyeti tâhsîyesini kaybettiği ve şirket işe başladığı zamanda bu senedin ikraz hesabına ve mevhüm paranın irat mîsrâf yapılarak şirketin görülen bir zarara sevkedildiği ehli vukuf raporunda yazılmış bulunmasına karşı fikri hükümiyede tâhsili kabil olmayan ve sîrf zarardan ibaret bulunan mezkûr senedin nakid gibi kabul edildiği ve buna mukabilde alacaklıların rehni makamında bulunan şirket parası ile batak senedin bedeli ödendiği ve bunun bir hile teşkil ettiği kabûl olunmuştur. suçlular tarafından verilen 24-Teşrinisani 934 tarihli istidanın birinci maddesinde ise bu senedin evliya zadelere satılan tütün bedeline mukabil verildiği ve evliyazaderelerin hâli aciz ve iflâsa düşmeleri yüzünden tâhsîsiz kaldığı iddia olunmasına göre 5307 liralık senedin ehli vukuf raporunda gösterildiği veçhile taavün sandığından devren alınan on sekiz bin liralık senetler arasında bulunup bulunmadığının ve şirkete bu suretle devredildiği takdirde devir keyfiyetinin temlik ve ya ciro suretlerinden hangisile vukua geldiginin ve şirkete intikal ettiği günde tâhsil kabiliyetini gaybetmiş olması sebebinin ve ikraz hesabına ne veçhile kaydedilip elden çıkarılmış olduğunun ve ehli vukuf raporundaki irat masraf tabirinden kasdolunan muamele şeklinin neden ibaret bulunduğuunun ve yukarıda geçen müdafâaya nazaran bunu müsbit delillerin ve senet bedelini teşkil eden muamele mahiyetinin indelhâce masada bulunan evrakin dahi celbiyle tetkik ve müphem görülen raporun ehli vukufa tavzih ettirildikten sonra hasıl olacak netice nazara alınmak suretile bunun icra ve iflâs kanununda yazılı hileden sayılıp sayılamayacağıının tesbiti lâzım gelirken hakiki mahiyeti müphem kalan ve devir tarzi

ve devir ânında tahsil kabiliyetini niçin gaip ettiği ve alâcaklılar hesabından kime ödendiği anlaşılmayan mezkûr senedin alcaklılar hesabından irat masraf yapılmak suretiyle ödendiğinin beyanile hile olarak kabuledilmesi.

3 — Ehli vukuf raporunda masa mümessilleri tarafından ibraz edilen puslaya nazaran Salih Zeki tarafından Eyyube gönderilerek kayıt harici kaldığı gösterilen 1000 lira hakkında masa mümessillerinin 10 Temmuz 935 tarihli istidasının 12inci bendinde Salih Zekinin Eyyup Sabri namına İş Bankası vasıtasisle 24 Kânunuevvel 928 Tarih ve 632 Numaralı banka havalenamesile bin lira gönderildiği ve bunun kayda geçirilmediği yazılımış bulunduğuna göre mübrez makbuzun muhtevi olduğu 1000 liranın İş Bankası vasıtasisle gönderilen bin lira olup olmadığınn ve iki muâmelenin de bu bin liraya ait olduğu takdirde mezkûr paranın şirket emvalinden verilip verilmemiş olduğunun tetkiki ve suçluların iddiası nazara alınarak kasa defterinin dahi tetkikile şirket kasasından mukabilsiz çıkmış ve bir daha alımmamış para olup olmadığınn tespit ettirilmesi icap ederken müdafaaın tetkiksiz bırakılması.

4 — Ehli vukuf raporuna istinaden hüküm fikrasında açıktan ve teberru kabilinden telgrafçılara verildiği kabul olunan 2062 liranın ticarethane-ler arasında müteamil olduğu üzere peştemallık olarak verildiği suçlular tarafından müdafaaen beyan olunmasına göre bu paranın hâlide ne mukabili olduğunun suçlulardan ve parayı alanlardan istizahî ve taayyün edecek şekline nazaran mahiyetinin tayini lüzumundan zuhûl edilerek müdafaa noktası tetkik edilmeksızın mevduat sahiplerini izrar mahiyetinde ceryan etmiş bir muameleden ibaret olduğunun kabulü.

5 — İki snedenberi şirketin zarar ettiğini bildikleri hâlide eshabi matluba acizlerini bildirmeyerek muameleye devam etmek keyfiyeti icra ve lîflâs kanununun 178 ve 311inci maddeleri mucibince taksirattan madud olmayupda hileye delâlet ettiğinin istidlâl veçhinin gösterilmemesi.

6 — Fıkrai hükümiyede birinci kısmın 7 No. lu bendinde gösterilen 5792 lira 21 kuruşluk zimmet bakiyesi suçlu şeriklerin şirketten aldıkları 20690 lira 27 kuruştan ödenmeyen mikdar olduğ ehli vukuf raporunda gösterilmiş ve ödenen 14000 küsür liranın tediye tarzi raporda müfredat veçhile irae edilmiş ve bu tediyat meyanına dahil olan 2000 liranın şahsi

mallarından ödendiği iddia kılınmış bulunmasına göre bunun aksını müsbît deliller gösterilmeksızın ve 5703 liralık Evliyazadelere ait senedin evvelce kâr heasbindan kapatılmış duluumasına ve şu suretle senet bedeli iffa ve sermaye mevzuundan ihraq edilmiş bulunduğuna rağmen tekrar mezkûr senedin ehli vukuf hesabında gösterildiği veçhile şerikler tarafından şirkete nakid gibi mal edilmesi mümkün ve bunun usulü defteri ve muameleyi ticariyeye uygun bulunup bulunmadığı hakkında rapor yazan ehli vukuf'tan ve icabında mütehassislerinden istizahî ve esas borç olan yirmi bin altı yüz doksan liranın şahsî maişetleri için alındığı suçlular tarafından iddia edilmesine göre bu mikdarın fahiş bulunup bulunmadığının tahlkikile neticeye göre hile veya taksir mahiyetinde olduğunun tespitinden zuhûl edilmesi.

7 — Vadeden evvel tediyyatta bulunulmasından dolayı şürekâdan Kad'riye iade olunup nema gösterilen 2690 kuruşa ait vesaiğin eğlence masrafı olarak zuhur etmesi ve icra için mühür alındığı gösterilen dört liranın üzeri çizilerek evrakı tab'iye olarak tashih edilmesi ve Mudanya tenezzühüne sarfedilen dört liranın yine çizilerek otomobilin dellâliyesi deye düzeltilmesi keyfiyetlerinin icra ve iflâs kanununun 311inci maddesinde gösterilen suç unsurlarından hangisine tavafuk ettiği ve bu muamelelerin ne suretle hileyelâlet eylediği tavzih edilmesiz hile olarak kabûl edilmesi.

8 — Dosya içinde bulunan ehli vukuf raporu münderecatına ve temyiz eden suçlular vekilinin duruşmada ibraz ettikleri kasa deterinin masraf kısmının ifade ettiği mahiyete göre Kadri ve Salih ile Tahir arasınd yirmi üç bin liralık hesap cereyan ettiği görülmüş ve ticaret kanununun sarî hükümlerine nazaran hesabı cariler yekûn itibarile bir manayı müfit bulunmuş iken bu hesabın hey'eti umumiyesi bir tarafa bırakılarak münhasırın onbeş bin liranın ödenmesi tarzına hasren tefkikat icra edildiği sırada hesabı tamamının kapatıldığı müdafaaften dermeyan ve Tahir tarafından bir de ibraname ibraz kılınmış ve iş bankasından mevrut cevaba karşı mezkûr banka vasıtâsilé kîsimen vaki tediyelerin doğrudan doğruya bankadan alınmayıp Tahirin iş bankasından müteferrîk surette aldığı paraların aynı tarihe tevafuk eden günlerde şirkete verildiği beyan kîlmârak kalemlerin bazlarında bu veçhile muvafakat bulunduğu da izah edilerek mübrez hesabı cari suretile tespit kılınmış iken onbeş bin liranın ödenmemiş olduğu hâlde müvazzaten

ödenmiş olduğu beyan edildiğine müteallik deliller ve sebepler izah kılın-
maksızın bu muamelenin de mahiyeten hile olarak kabulü ve mezkûr hesabı
cariden münferiden 15000 liraya hasren tetkikat yapılması sebebinin izahsız
bırakılması.

9 — 13 Eylül 933 de suçlulardan Salih Zeki ve Kadrinin eshabı mat-
lup ile yaptıkları içtimada yeniden bir şirket kurulmasını temin sadedinde
hususî muhasebede on bin lira alacakları olduğundan bahsile söyledikleri
sözlerin sihhati münderecatı resmen teyit edilmemiş olmakla beraber Ta-
hirle bu suçlular arasında yol inşaatından dolayı cereyan eden muameleler
doğayısıyle şirketin on bin lira alacağı olduğunu tahakkuk eylediğinden
ve bu paranın suçlular tarafından kaçırılmış olduğundan bahsile hilekârane
mahiyette telâkki olunan bu muameleının de icra ve iflâs kanunu hükümlerine
mutabakatı hüküm fikrasında kabul edilmekte isede Kadri ve Salih Ze-
ki ile Tahir arasında 12 Ağustos 932 tarihinde yapılan anlaşmayı mübey-
yin olup dosya içinde bulunan mukavelenamede Tahirin taahhüt edeceğî
yollar için şirketin kendisine azamî onbeş bin liralık bir hesabı cari aça-
cağı ve buna muayyen faiz yürütülmekle beraber ayrıca ücreti sayı verile-
ceği ve şirketin zarara iştirâk etmeyeceği de kabûl ve tasrih edilmiş ve
mezkûr anlaşmanın ihtiyaç eyleiği hükümler ve taahhütler itibarile mef-
hum ve mueddası Tahirle yol işlerinde iştirâki mutazammin olmayıp ancak
açılacak hesabı cari makabilinde faiz ve bir mikdâr ücret almayı istihdâf-
tan ibaret bulunmuş ve bu anlaşma üzerine açıldığı tahakkuk eden hesabı
carının yirmi üç bin liralık bir yekûn ile kapatıldığındâ mbrez kasa defte-
rinin bu işe ait musaddak sureti muhteviyatından anlaşılmış ve bu hesabıın
muvazaalı bir şekilde cereyan edip şirketin binnetice Tahir zimmetinde on-
beş bin lira alacağı kaldığı hakkında da delil elde edilememişken vechi
anlaşlamayan bazı istidlâllere cereyan verilmek suretile ve toplanma sıra-
sında mesnetsiz söylenilen bir söz vesilesile on bin liranın kaçırıldığının
kabulü ve bunu müsbit maddî delillerin gösterilmemiş olması.

10 — Hileye delil olduğu hükmü fikrasında gösterilen otomobilin 12-
Ağustos 932 tarihli anlaşma ile Salih Zeki ve Kadriye teveccüh eden va-
zifelerin ifasını kolaylaştırmak maksadile Tahir tarafından evvelâ Kadri
üzerine kaydettirilerek andan sonra bu anlaşma mevzuunun bitmesi üzeri-
ne asıl sahibi olan Tahire mal edildiği suçlular tarafından ifade ve iddia

edilmiş ve belediyeden vuku bulan istilâma gelen cevapta da anlaşma tarihinde otomobilin Kadri üzerine yazdırıldığı, tarihlerin bir birine uygun bulunmasile anlaşılmış ve otomobilin Salih Zeki ve Kadriden terekküp eden emniyet Kollektif şirketi parasile tedarik edildiği hakkında bir güne delil ve kayıt bulunmamışken subut sebepleri gösterilmeksizin bazı mütalâalar ve ihtimâller ileri sürülmek suretile otomobilin şirkete aidiyetinin kabul ve carî şekildeki muamelenin hileye delâlet eylediğinin gösterilmesi.

II— Mübrez ve dosya içinde mevcut 12 Ağustos 932 tarihli mukavele-name ile şirket ve Tahir arasında mevcudiyeti tesbit edilen anlaşmada taraflara tahmil edilen vecibeler sayılıp bu meyanda şirketin açacağı onbeş bin liralık krediye karşı Tahirin faiz ve ücret vermege ve şirket şürekâsının dâ yol inşaatını kolaylaştırma maksadını güden bazı hizmet ve vazife-leler yapmağa muvafakat eyledikleri kabul ve taahhüt edilmiş ve mezâkûr anlaşmanın bu mevzudan başka bir maksada hamlini göstern ve nefselem-irdde şirketle Tahir arasında yol yapmak üzere hususî bir şirketin mevcu-diyetini mevduat ve matlubat sahiplerinden gizlemeği istihdâf eden delil-lerin nelerden ibaret bulunduğu izah edilmemekle beraber hakikati hâlde açtığı hesabı cariye mukabil bir menfaat istihsali ve ücret almayı temin emelini takip ettiği suçlular tarafından iddia kılinan şirketin iddia şeâlin-den başka bir tarzda Tahirle hususî şirket teşkil ettikleri kabûl olunduğu takdirde taahhüt edilen yol işinden zarar vukuunda bunun yalnız bir şerike tâhlili şirket esasına mutabık olup olmayacağı ve mütehakkik bir zarar müvacehesinde Tahirin vaziyeti düşünülerek ana göre mütalâa der-meyan edilmesi icap ederken bu anlaşmanın şirket demek olduğunun kabul edilmesi ve mezâkûr anlaşmanın üçüncü bendine tevfikan verilen vekâlet-namede müstamel şerik kelimesi medlîlünün bu anlaşma hükümlerile teli-finden bizzuhûl yalnız şerik kelimesine kıymet verilerek vaziyetin umumî noktai nazardan mütalâa edilmemesi.

12 — 19 Eylül 933 tarihinde icra katibi Mehmede temlik edilen 562 lira 87 kuruş için suçlular, Mehmedin vaziyeti iyice kavramış olmasından ve 14 Ağustos 933 de Remziyeye ve 27 Ağustos 933 de Salime temlik edilen paralar içinde esasen şirketin bu matluplarla alâkası olmadığı ileri sürülmüş bulunmasına göre suçlulara müdafaaları tavzih ve indelhace ehli vukufa hesabat tetkik ettirilmek lâzım gelirken tetkik edilmeksizin sebebi

temlikin taayyün etmemiş olmasından bahsile hilenin mevcudiyetine hüküm verilmesi ve yaçi Salime ferağ edilmek istenilen gayrı menkullerin bilihiyar ferağlarından vaz geçilmiş olmasına göre de bu muamelenin hileye ne veçhile delâlet eylediğinin gösterilmemesi.

13 — 25 Eylül 933 tarihinde tahsil edilen 1103 liradan 835 lira 15 kuruşun ne suretle ve nerelere sarfedildiği ehli vukuf rapurunda gösterilmiş bulunmasına göre bunun hileye delâlet etmesinin kanuni vechi izah edilmemiş olduğu gibi suçluların inkârına rağmen hiç bir vesikaya istinad etmeyen makinist Ahmet hesabına ait yüz liranın alındığının ne suretle sabit olduğunun ve bunun hileye mahmul olması sebebinin gösterilmemiş bulunması.

14 — 7,8,9,10 numaralar altında yazılı bozma sebepleri muhteviyatına göre suçlu Tahirin yalan şahadette bulunduğuna ait kanuni delillerin izah edilmemiş olması.

15 — Tahirin mahkûmiyetini istîlzam eden suçun mahiyetine göre bunun hakkında ayrıca harç hükmedilmeyerek diğer suçlularla harem aralârında paylaştırılmasına karar verilmesi.

16 — Suçu Kadri ve Salih Zekinin mahkûmiyetini icap ettiren hileli iflâs keyfiyeti mütevali ve müteselsil sebeplerin bir neticesi olarak tahakkuk etmiş bulunduğu ve hileli iflâs suçu son hilenin vukuu ile tamam olduğu hâlde sebeplerden bazlarının 2330 No. lu kanunun mer'iyet mevkîine konulmasından evvel vukua geldiğinden bahsile suçluların mezkûr kanun hükümlerinden istifade ettirilmiş olması.

Yolsuz ve itirazlarla tebliğnamedeki mütalââ bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 321inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde haksız çîcak taraftan alınmasına ve depo edilen paranın geri verilmesine 6-2-936 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

İşbu kararın ittihaz ve imzasından sonra âzadan Salih Hilminin rahatsızlanması ve rahatsızlığının devam etmesi sebebiyle bu gün âzadan Ramazan Saimin huzurile hey'et ikmâl olunarak mezkûr karar Cumhuriyet Başmüddeiumumiliği muavinlerinden Nizamettin müvacehesinde saçlılar vekillerinin ademi huzurile alenen tefhim edildi.

89. T. TEMYİZ MAHKESİ 1. C. D.

ihtilâs edilen Paranın; ödeninceye kadar işleyecek faizlerile birlikte mahkûmdan tahsiline karar verilmesi; suçtan doğmuş olan borçların ayrıca faizlerinin de tahsili cihetine gidişmesi borelar kanunu hükümlerine aykırı bulunmak itibarile yolsuzdur.

Bir kasti cürminin el'ali icrayesinden olarak kanunun bir maddesi ahkâmını def'atle ihlâl ederek 1142 lira 80 kuruşu ihtilâsen zimmetine geçirmekten suçlu Ali oğlu Bafra Hususi muhasebe eski tahsildarı Bekirin ceza kanununun 203. 80. 31. 33 üncü maddelerine tevkîan beş sene on ay ağır hapsine ve üç sene altı ay memuriyetten mahrumiyetine ve 1142 lira 80 kuruşun ödeninceye kadar faizile kendisinden tahsilile idarei hususiyeye verilmesine ve 1142 lira ağır para cezası alınmasına ve keza 60 lira vekâlet ücreti alınarak idarei hususiyeye verilmesine ve müebbeden hidemati âmmeden memnuiyetine ve mahkûm olduğu müddet zarfında maheuriyeti kanuniye hâlinde bulundurulmasına ve 3800 kuruş duruşma harcile beser-yüzden bin kuruş bozma harçının tahsiline dair Samsun ağır ceza mahke e-sinden bozma üzerine verilen 27-2-935 tarihli hükmün temyizen tetkiki suçlu tarafından istida ve yokluk kağıdı ita edilmesine mebni dava dosyası C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konusuldu ve aşağıdaki karar tespit edildi.

1 — Tahsiline karar verilen paranın suçtan doğmuş bulunmasına göre ayrıca faizinin de tahsiline karar verilmesi borçlar kanunu hükümlerine aykırı bulunduğu hâlde bu cihetin düşünülmemesi.

2 — Suçludan yalnız son bozma harçının alınmasına karar verilmek lâzım gelirken 1000 kuruş bozma harcına hükmedilmesi.

Yolsuz olduğundan hükmün yalnız bu sebeplerden ceza muhake-

meleri usulü kanununun 321inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 20-2-936 tarihinde söz birliğiyle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 265 Karar No: 264 Tebliğname: 1056

90. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Hükümde tasrih edilmese bile tayin olunan ceza Türk ceza kanununun 31inci madde hükmünün de tatbikini müstelzim ise bozmadan sonra müktesep hak suretiyle bu maddenin tatbikine mahal bulunmadığına karar verilmesi yolsuzdur.

Fatmayı kasten öldürmekten suçlu Hasan oğlu Abdurrahmanın bilmehakeme fiilinin subutuna ve evvelce müstakil faili gayı muayyen surette mahkûmiyetine dair sadır olan hüküm aleyhine temyiz edilmemiş ve 31 madde tatbik olunmamış bulunması sebebiyle müktesep hakkına binaen ceza kanununun 448,463,56, ve 2330 No. lu af kanununun 3 üncü maddelerine tevfikan üç sene üç ay ağır hapse konulmasına ve muaddel 13. üncü maddenin tatbikine dair Çorum ağır ceza mahkemesinden bozma üzerine verilen 11-3-935 tarihli hükmün temyizen tatkiki suçlu tarafından istida ve para depo edilmesine mebni bu baptaki dava dosyası C. Baş Müddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza daire-sine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuldu:

Hükümde tasrih edilmese dahi asıl ceza 31inci madde hükmünü de müstelzim olmasına göre bozmadan sonra müktesep hak suretiyle bu maddenin tatbikine mahâl olmadığı yolunda karar verilmesi doğru degilsede amme namına temyiz edilmediğinden tebliğname veçhile bu cihet bozma sebebi sayılmamıştır.

Hüküm yerinde izah olunan delillere ve sebeplere ve mahkemenin takdır hakkına karşı suçlunun itirazları yerinde olmadığından reddiyle usul ve kanuna uygun olan suçlu Abdurrahman hakkındaki hükmün tebliğname veçhile tasdikine ve 3800 kuruş tasdik harcının kendisinden alınmasına ve depo parasının irat kaydına 21-2-936 tarihinde söz birligile karar verildi.
Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 1014 Karar No: 272 Tebliğname: 2359

91. TEMYIZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Aslı cezaların içtimaiından hasıl olacak müddete bakılmayarak içtimaa dahil her suç için ayrı ayrı fer'i ceza tayini icap eder.

Emineyi tasavvur ve tasnim ile öldürmekten suçlu Mehmet oğlu Ahmet ve Salih oğlu Halil ve Hayrettin oğlu Ali Rıza ve Ali oğlu nazif ve ayrıca Zekeriyyayı bıçakla adiyen yaralamaktan suçlu bunlardan Ahmedin ceza kanununun 64,450-4,456-2,457,55,54-1,70 inci maddelerine tevkikan Ahmedin on sene iki ay on gün ve Halilin on sene ve Ali Rıza ile Nazifin altışar sene ağır hapse konulmalarına ve 13 üncü madde veçhile mahkûm oldukları ağır hapis cezasını bu cezaya mahsus müesseselerde çalışmak suretile çekdirilmesine 33 üncü madde hükmunce cümlesinin mahkûm oldukları müddet kadar emvalleri hakkında maheurlar hakkındaki kanunu medenî ahkâmının tatbikine dair Bergama ağır ceza mahkemesinden verilen 12-3-935 tarihli hükmün temyizen tetkiki suçlular tarafından istida ve yokluk kâğıdı ita edilerek dava evrakı C. Başmüdüriumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu:

Suçluların hazırlık ve ilk tahkikattaki ifade ve ikrarlarına ve davacı Zekeriyanın hastahanede alınan ifadesi mahiyetine göre duruşmada anası Emineyi balta ile yaralayanın Halil olduğunu söylemesi ve huküm yerinde bu ifade nakledilirken ismin Ahmet deye gösterilmesi esasa müessir olmadığından bozma sebebi sayılmamıştır ancak;

1 — Tavsif ve kabule ve suçluların geçen ikrarlarındaki sarih beyanlara göre Eminenin öldürülmesi keyfiyetinde suçlu Aahmetten maada diğer suçluların iştirâklerini tesbit eden deliller izah edilmeksizin hepsinin bu suçta hemfiil olarak cezalandırılmış olması.

2 — Hükme esas ve mesned teşkil eden suçluların hazırlık ve ilk tahkikattaki ikrarlarında Zekeriyayı dövmegi aralarında kararlaştırip çiftlige gitmeklerini ve Zekeriyayı düverken yukarıdan aşağıya inen Eminenin kafasına da Ahmet tarafından bir balta vurulduğunu açıkça söylemiş olup Eminenin öldürülmesi hususunun evvelce takarrur etmiş olduğu hakkında bir söz geçmemiş iken öldürme suçunun taammüden yapıldığının ne veç hile ve hangi delillerle sabit olduğu gösterilmeden yazılı olduğu üzere karar verilmesi.

3 — Suçlu Ahmedin yaşınnın düzeltilmesine dair olan kararın kat'ileşip kat'ileşmediğinin araştırılmamış olması.

4 — Suçlu Ahmet hakkında 33 üncü maddenin tetbikinda 74 üncü maddenin nazara alınmaması.

Yolsuz ve itirazlarla tebliğnamedeki mütalâalar bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 321inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 27-2- 936 tarihinde söz birliği karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 295 Karar No: 339 Tebliğname: 1143

92. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Kaputaj kanununa muhalif olarak Türk kara sularında balık avlayan yabancıların takibi sırasında Gümrük motörünün hasara uğraması suretile husule gelen her türlü zarar ve ziyanların suçlulara ödettirilmesi icap eder.

Suçluları hamil bulunan yabancı motör sahibi de bu zarar ve ziyandan borçlar kanununun 55inci maddesi hükmüne göre mes'ul'dur

Türk kara sularında motörle balık avlamaktan suçu Yunanlı Lefter diger adı Manoel oğlu Altındış Niko ve Yani oğlu Todri ve Tryandaflaş oğlu Apustol ve Andon oğlu Yani ve Nikola oğlu Patromiyani ve Vangel oğlu Mihâl ve Yani oğlu motör kaptanı Aristidi ve Nikola oğlu İstirati ile vazife esnasında devlet memurlarına karşı silâhla cebrûsiddet ve mukavemet göstermekten ayrıca suçu bunlardan Altındış Nikonun bilmuhakeme suçluların türk kara sularında balık avladıkları anlaşlamadığından bu cihetten beraetlerine ve ancak bunlardan Altındış Nikonun vazife sırasında memurlara karşı silâhla cebrûsiddet gösterdiğinin ve Türk motörüne zarar verdiğiin subutuna mebni ceza kanununun 258-2inci maddesine tevfikan bir sene hapse konulmasına ve Türk motörüne yapılan 550 lira zararın merkum Altındış Niko ve motör kaptanı Aristidi ile mes'ulünbilmâl olmak üzere motör sahibi Mihâl Çakomakisten müteselsilen tahsiline ve 1700 kuruş duruşma harçının Nikodan alınmasına ve hazinenin fazla tazminat hakkındaki iddiasının reddine dair Muğla ağır ceza mahkemesinden verilen 23-12-935 tarihli hüküm ve kararın şahsi hak noktasından davacı hazine vekili ve kendilerine müteallik kısmının suçu Niko ve Aristidi ile mes'ulünbilmâl Çakomakis taraflarından temyizten tetkiki istida ve para depo edilerek dava evrakı C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okundu;

Hazine vekili tarafından müddetinde temyiz istidası verilmiş ve kanunu şart olan on lira depo edilmiş olduğu gibi vuku bulan istilâm üzerine mahâllinden gönderilen itirazları muhtevi temyiz lâyihasında yine kanuni müddeti içinde verilmiş olduğu anlaşılmakla suçlu Niko ve Aristidi ile mes'ulünbilmâl Çakomakis taraflarından kanunî şartları yerine getirilerek müddetinde verilen temyiz istidalarile birlikte tetkik olunarak gereği düşünüldü:

1 — Ödenecek para için harç kanununun 67inci maddesinin gözetilmesi ve asıl ilâm harcının eksik hükmedilmesi aleyhe bozma sebebi sayılmamış ve Nikonun 11 Eylül 935 de yakalanıp bırakılmamış olmasına göre son tahkîkatın açılması kararında tevkif tarihinin 14 Eylül 935 olarak gösterilmesi ve hükümde asıl tevkif tarihinin gösterilmemiş bulunması sebebile husule gelen muhalefetin infaz sırasında düzeltilmesi mümkün olduğundan esas müessim görülmemiş ve mes'ulünbilmâl sıfatile dahili muhakeme olan Mihâl Çakomakisin tasaarufu altında bnlunup kaptanlığı diğer suçlu Aristidi tarafından yapılan motörde Niko ile diğer suçluların birer hizmet ve vazife ile mükellef bulundukları kendi ifade ve iddiaları ile anlaşılıp başkalarını istihdam eden kimsenin maiyetinde kullandığı kimselerin hizmet ve vazifelerini ifa sırasında yaptıkları zarardan mes'uliyetleri borçlar kanununun 55inci maddesi sahih hükmü icabından bulunmuş olduğu cihetle temyiz edenlerden Çakomakisin itirazları da varit bulunmamıştır ancak;

2 — Dinlenen âmme şahitlerinin ifadeleri mahiyetine ve dava evrakı ve zabıtname inünderacatına göre Niko ile diğer suçluların bulundukları motörle kaputaj kanununa muhalif olarak Türk kara sularında balık avladıkları sırada gümrük idaresine ait silâhlı motör tarafından görülerek takip edildiği ve bu esnada denize attıkları ağları toplayarak kaçtıkları ve yapılan muayenede motör içinde tutulmuş taze balık bulunduğu ve Nikonun kaçma ve takip sırasında Gümrük motörünün takibini men etmek için silâh atarak mukavemet eylediği tahakkuk etmiş iken bütün suçluların kaputaj kanununa muhalif hareketlerinden dolayı haklarında beraet kararı verilmesi.

3 — Açık deniz koruma motörü olup İhsan kaptanın kumandası altında bulunan motörün Türk kara sularında kaputaj kanununa muhalif olarak

balık avlayanları men ve tevkif etmek ve her hangi bir şekilde şüpheli gördüğü bu kabil vesaitte arama yapmak için durmak emrinin vermeğe salâhiyeti dergâr olmasına ve gümruk motöründe gerek bindeşme suretilem ve gerek suçlu Niko tarafından atılan kurşunlarla hasara uğramasından dolayı husule gelen bütün zararların hükmü altına alınması icap etmişken motörde mevcudiyeti anlaşılan hasar ve zarardan yalnız kurşunla vukua gelen zararın tazminine karar verilip diğer kısmın nazara alınmaması ve duruşma sırasında yapılan keşif ve muayeneyi muhtevi verilen raporda gösterilen hasarın hâdise mahalli olan Bodrumda tamiri mümkün olup olmadığı tetkik ve tesbit edilmeksizin yalnız değişmesi icap eden yirmi tahta ile amele ve üstadiye ücretlerinin hükmü altına alınması.

4 — Suçlu Nikonun fiiline tatbik olunan 258inci madde hükümleri nazara alınarak sureti kabule göre nezkûr maddenin üçüncü fikrasının tatbiki kabil olup olamayacağının düşünülmemesi,

5 — Suçlu Artistidinin beraetine karar verilmiş olmasına göre tazminatla mahkûm edilmesi.

Yolsuz ve itirazlarla tebliğnamedeki mütalââ ancak bu sebeplerle yerinde görüldüğünden hükmün müdahilin temyizine binaen şahsi hak cihetinden ve Nikonun temyizi sebebile de âmme noktasından ceza muhakemeli usulü kanununun 321inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde hahsız çıkacak tarafından alınmasına ve depo edilen paraların geri verilmesine bozmada ittifak ve başka sebeb ilâvesine mahâl olmadığında ve şahsi hakka hasırna ekse-riyetle 28-2-936 tarihinde karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 2650 Karar No: 349 Tebliğname: 63

93. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Hasılatı dört mahallenin çeşme sularına tahsis edilmiş olan vakıf hamam kirasının mütevelli tarafından şahsi işleri için sarfedilmiş olması mütevelinin devlet memurlarından madud olmaması itibarile zimmet suçunu teşkil etmez.

Vakıf hamamın bedeli içarından 275 lirayı adiyen zimmetlerine geçir mekten suçu Mehmet oğlu sabık Muhtar Adil ve Mehmet oğlu Mustafanı ceza kanununun 202 inci maddesine tevkikan üçer ay hapse konulmalarına ve altışar ay memuriyetten mahrumiyetlerine ve zimmetlerine geçirdikleri 275 liranın her ikisinden tahsiline dair Akşehir ceza mahkemesinden verilen 28-1-1935 tarihli hükmün temyizten tetkiki suçlular tarafından istida ve yokluk kâğıdı ita edilmesine mebni dava dosyası C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuldu:

1 — Hasılatı dört mahâllenin çeşme sularına mesrut olan vakıf hamam kirasını mütevellilerin şahısları için sarfetmelerinin ne snretle zimmet suçunu teşkil ettiği müstenidat ile ve etrafile izah edilmemesi ve suçluların geri kalan kiradan 275 lirayı tahsil ettikleri hakkındaki subut delillerin neden ibaret olduğu kararda gösterilmemesi.

2 — 24-1-1935 tarihli celsede suçlular vekili tarafından verilen yazılı müdafaa hulâsasının zapta geçirilmediği gibi mezkûr celse zabtında müdafaa vekili tarafından şifahen verildiği yazılı bulunan izahatın neden ibaret bulunduğu gösterilmemiş olması.

3 — Hüküm yerinde leh ve aleyhte toplanan delillerin ve iddia ve müdafâaların medlül ve mahiyetleri açıkça ve etrafile gösterildikten sonra delillerin ve müdafâaların tetkik ve tahlili yapılmak ve bunların red veya

tercih sebepleri açıkça iræ edilmek lâzım gelirken umumi mahiyette delillerin mevcudiyetinden bahsile yazılı olduğu üzere karar verilmesi.

Yolsuz ve temyiz itirazları bu itibarla varit bulunduğuundan tasdiki mutazammin olan tebliğnamenin reddile temyiz olunan hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 321 inci maddesi mucibince bozuimasına ve dosyanın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harçının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 3-3-936 tarihinde söz birliği karar verilei.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 391 Karar No: 366 Tebliğname: 1337

94. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Memnu hakların iadesine dair olan talebi reddedilen kimse ceza muhakemeleri usulü kanununun 419 uncu maddesi mucibince Türk ceza kanununun 122 ve 123 üncü maddeleinde yazılı müddetler yeniden geçmedikçe tekrar memnu hakların iadesini isteyemez.

Devlet emniyeti dahiliyesini ihläl etmekten dolayı Ankara istiklal mahkemesince on sene kürek cezasına mahkûmen mahpus iken 14-5-929 tarih ve 1441 No: lu kanunun beşinci madeesi mucibince cezasının bakiyesi tecil olunarak 8-7-929 tarihinde tahliye edilen Hasankale posta ve telgraf müdürü sabıkı Halidin memnu haklarının iadesine dair vaki talebi üzerine yapılan duruşmada mumâileyh hakkındaki hükmün tamamile infaz olmuş ve af ile sukat etmiş olmayup 1441 No: lu kanunun 5 inci maddesi mucibince cezası tecil edilmiş olmasına ve mezkûr kanunun 8 inci maddesi mucibince hakkındaki hükmün tabi olduğu müruru zaman müddetinin yarısı geçtikten sonra sebebi mahkûmiyeti olan cürmü işlememiş addolunacağına göre mumâileyh kuyut ve şeraiti kanuniye dairesinde tahliye edilmiş elduğu

vecezası tamamen infaz ve ya af ile ıskat edilmemiş bulunduğu cihetle hukuku memnuasının iadesi hakkındaki telebi Türk ceza kanununun 122inci maddesi hükmüne muhalif bulunmuş olduğundan bu baptaki taleb ve istidasının ceza muhakemeleri usulü kanununun 418inci maddesi mucibince reddine mütedair Gümüşhane ağır ceza mahkemesinden verilen 3-9-932 tarihli karar C. Müddeiumumluğu ile suçunun temyizine mebni bittetkik: Memnu hakların iadesi talep ve istidasının redidine dair olan ağır ceza mahkemesi kararının müstenit olduğu sebeplere nazaran C. Müddeiumumluğu ile mahkûmun itirazları varit görülememiş olduğundan reddine 26-2-933 tarihinde karar verildikten sonra mumaileyh Halidin memnu hakların iadesi için icap eden müddeti bitirdiğinden basile yeniden vaki talebi üzerine yapılan tetkikat neticesinde: mumaileyhin sebebi mahkûmiyeti olan suç devletin emniyeti dahiliyesini ihlâl mahiyetinde olup hiyaneti vatanîye cărmünden bulunmasına ve 2330 No. lu af kanununun mutlak sarahatile bu gibi eşhasın aftan istifadeleri icap eylemesine binaen ceza kanununun 97inci maddesinde yazılı olduğu üzere umumi affa dahil olan hukuku âmme davası ve hükmolunan cezalar bütün neticelerile birlikte ortadan kalkacağından affa dahil olan fiil ve cezasının neticesinden olan müebbeden rütbeye menuriyetten mahrumiyet cezasının da asıl cezaya tebean ortadan kalkması tabii bulunduğundan müsedinin memnu hakkının iadesine dair Gümüşhane ağır ceza mahkemesinden verilen 13-4-935 tarihli kararın temyizen tetkiki C. Başmûddeiumumlığından istida edilerek dava dosyası C. Başmûddeiumumlığından tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuldu:

Müstedi Halidin mahkûmiyetini tazammun eden istiklâl mahkemesi ilâmında isnadolunan suçun kabul edilen vasif ve mahiyetine ve kendisinin 1441 No. lu kanun hükmünden istifade ettirilerek tahliye edilmiş bulunması sebebile evvelki talebinin ceza kanununun 122inci maddesinde gösterilen müddetin bitirilmemiş olmasından reddedilmiş olmasına ve ceza muhakemeleri usulü kanununun 419uncu maddesinin son fikrasında gösterilen eksiklikler istidanın tanzim şekline ve buna ilişirilmesi muktazi evraka ait olup esasın tetkikine taalluk eden hususların bu kabil şekil noksına şumulu olamayacağına göre 418inci maddenin açık hükümleri itibarile red

kararının kat illesiğinden sonra geçen müddetin kanunda muayyeri müddete baliğ olmadığı ve 2330 No.lu kanunun 8 inci maddesinde de hiyaneti vataniye kanun ve zeyillerine göre mahkûm edilen mefsuh terakki perver firkası mensuplarile distolcular ve İzmir sui kastçılarının af edildiği açıkça gösterildiği nazara alınarak anagöre bir karar verilmek icab ederken bazı mütalâa yürütülmek suretile yazılı olduğu üzere karar verilmesi yolsuz ve mahalli Müddeiumumluğının itirazlarile tebliğnamedeki mütalâa bu itibarla yerinde görüldüğünden kararın ceza muhakemeleri usulü kanunun 321 inci maddesi mucibince bozulmasına ve evrakin yerine iadesine 3-3-936 tarihinde sözbirliğiyle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi, Esas No: 734 Karar No: 371 Tebliğname: 1780

95. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. C. D.

Fili müessir öldürmek kasti olmaksızın ika edilen müessir fiillerden doğan ölümde 452 inci maddenin maťufu aleyhi olan maddelere göre suçlu hakkında ceza takibi icap edeceğine göre hadisede vazifesini yaptığı sırada ika edilen müessir bir fiilden ölüm husule geldiği düşünülmeden 2330 sayılı kanunun 11 inci maddeinin D fıkrasına muhalif olarak cezadan bu kanuna göre tenzilât yapılması yolsuzdur.

Jandarma karakol komandanı Bahaddini katil kastile olmaksızın ifayı vazife hâlinde tabanca ile yaralayarak ölümüne sebebiyet vermekten suçlu Mehmet oğlu Ahmedin ceza kanununun 452.449.56 ve 2330 No.lu af kanununun 3 üncü maddelerine tevfikan iki sene on ay ağır hapse konulmasına dair Ödemmiş ağır ceza mahkemesinden bozma üzerine verilen 31-3-935 tarihli hükmün temyizen tetkiki C. Müddeiumumiliginden istida edilerek dava dosyası C. Başmüzdeiumumiliginden tebliğname ile temyiz mahkemesi

62. T. TEMYİZ MAHKEMESİ İ.H.D.

M. — *Mehmed*

M. A. — *Bedri*

[Mahkemesi: Kars Suh Hukuk Hâkimliği, karar Tarihi: 1-7-934, karar No: 00]

Karsın su kapı mahallesinden Hamamcı Süleyman oğlu Mehmedin Ticaret odası başkâtibi Bedri zimmetinde yemek bedelinden alacağı olan kırk lira 77 kuruşun tahsiline dair Kars suh hukuk hâkimliğinden sadir olan 1-7-934 tarihli İlâmin temyizen tatkîki müddeâaleyh tarafından müddeti zarfında istenilmiş olmakla tatkîk ve icabi müzekere olundu:

Davacı tarafından şahitler gösterildiği ve bunların dinlenmesine karar verildiği halde dinlemeksizin ve hükümlün medarı istihsal edilmeksizin muamelesiz gıyab kararına dayanılarak hüküm verilmesi muhalifi kanun bulunmuş ve nakız talebi bu sebeplerle varit görülmüş olduğundan H. U. M. kanununun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükümlün işbu sebeplerden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 600 kuruş temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak tarafдан alınmasına 6 Kânu-nu sani 936 tarihinde ittifakla kara verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esasas No: 4124. Karar No: 63.

63. T. TEMYİZ MAHKEMESİ İ. H. D.

Samsunun salâhiye mahallesinden Trabzonlu Mehmet cedi karısı Nafiye vekili avukat Sırı ile bu mahallede oturan Oflu bakkal Salih ve biraderi Mehmet yetimleri varisi ve eniştesi kara Hüseyin oğlu İsmail aralarında çıkan tapunun feshi ve zarar ve ziyan davasından dolayı Samsun asliye mahkemesi hukuk dairesinden verilen 17-7-934 tarih ve 340 numaralı İlâmin indettemiz nakzını havi daireden verilen 17-7-934 tarih ve 3856 — 3402 numaralı İlâmin tashihan tetkiki müteveffa Mehmet yetimleri vasisi ve amcası Salih tarafından müddeti içinde arzuhalle istenilmiş olmakla mezkûr İlâm'a tashihi karar läyihası okunduktan sonra icabı düşünüldü.

Vasinin vesayeti altında bulunan şahısların hukukuna müteallik olan davalarda sulh hâkiminden izin alınması kanunun sarahatı iktizasından bulunmuş ve hadisede vasinin bu hususta sulh hâkiminden izin almadığı anlaşılmış ve evvelki nakızda bu noktadan bahsolunmaması müddealeyin bilâ izini hâkim hakkı davası olduğunun kabulünü tazammun etmemiş olmasına mebni tashihi karar arzuhalinde yazılı olan itirazlar tashihi karar için kanunda gösterilen sebeplerden hiç birine uygun olmadığından tashihi karar talebinin Hukuk U. M. K. nun 442inci maddesinin son fıkrasına tevlikan reddine ve tashih müsted'isinden beş lira para cezası alınarak hazineye irat kaydına ve (340) kuruş temyiz masrafının keza tashih müsted'isinden alınmasına 7/ Kânunusani/936 tarihinde İttifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 2569. karar No: 68.

64. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Seyhan hazinei maliyesi ile Adananın hankurbi mahallesinden kandiye mübadillerinden Mehmed oğlu Mustafa ve karısı Rahmiye aralarında müte-haddis tapunun ibtali davasına dair Adana hukuk hâkimliğinden sadır olan 25-2-934 tarih ve 48 numaralı İlâmîn temyizden bittedkik tasdikini mutazam- min daireden verilen 4-5-935 tarih ve 951/965 numaralı İlâmîn tashihan tetkiki hazinei maliyeye izafetle vekili Galip tarafından müddeti içinde ba- arzuhal istenilmiş olmakla mezkûr İlâmîla tashihi karar lâyîhası ve dosyada- ki sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olunudu.

Dava olunan tarlanın, hazinenin alacağını temin için rehin edildiği ta- hakkuk etmemiş ve 337 tarihinden beri hazinei maliye alacağını takip etme- diği cihetle hadisede mûruru zaman vücude gelmiş ve binaenaleyh haczin hükmü kalmamış olmasına göre tashihi karar arzuhalinde yazılı olan itiraz- lar tashihi karar için kanunda gösterilen sebeplerden hiç birine uygun ol- madığından tashihi karar talebinin hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 442inci maddesinin son fıkrasına tevfikan Reddine ve tashih müsted'isinden beş lira para cezası alınarak hazineye irat kaydına ve 340 kuruş tem- yiz masrafının temyiz edenden alınmasına 7 Kânunusani 936 tarihinde it- tifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 1945. Karar No: 70.

65. TEMYİZ MAHKEMESİ İ. H. D.

Izmirin Bornuvada mukim Mustafa kerim ve Halil vekilleri Fuat Hayreddinin Bornuvada piyade 57inci firka kumandanlığına izafeten firka kumandanı general Galib aleyhine müvekkillerinin şayian mutasarrif oldukları Seydiköy nahiyesinin Gazi emir mevkiinde kâin ve Gazi emir çiftliği namile maruf 1491 dönüm araziye müddeaaleyh firka kumandanlığında 929 senesindenberi fuzulen müdahele ve işgal edilmekte ve çiftlik müştemilâtının bir kısmı olan kahvehane ve ahırlarının tahrib ve ayrıca inşaat ve su tesisatı yapılmakta olduğundan tesisatin ref'ile hali sabıkına vaz'ı ve tazminat ve ücreti vekâletin tahsili talebile ikame eylediği davanın reddine dair İzmir Asliye mahkemesi birinci hukuk dairesinden sadır olan 10-3-934 tarih ve 34-45 numaralı İlâmîn temyizten tetkiki davacılar vekili Fuat tarafından müddeti içinde arzuhalde istenilmiş olmakla bittetkik icabı müzakere olundu:

Ehlivukuf olmak üzere intihabedilen mühendis Bahaddin münazaanının halline medar olabilecek şekilde keşif ve tatbikat yapmamış ve binanınALEYH mühendisi mumailiyehin dava olunan mahallin mevki ve hudut ve sahvali sairesine vukufu olmadığı anlaşılmış olmasına mebni bilgili kimselerden tekrar ehlivukuf intihabile mevcut evrakı münazaahî mahalle tatbiki ve bu hususta alınacak müfadî kat'ı rapora göre muhakeme icra ve hükmü itası iktiza ederken mahkemece bu suretle muamele yapılmış olarak mühendisi mumailiyehin halli mes'eleye kâfi olmayan raporunun davanın reddine medar ittihazile İlâmda yazılı olduğu üzere hükmü verilmesi muhalifi kanun bulmuş ve nakız talebi bu sebeple varit görülmüş olduğundan Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih huk. mün işbu sebepten dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 740 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 7 Kânu-nu sani 936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 3415. Karar No: 73.

66. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Sındırgının cedid mahallesinden ve malül zabitandan Yusuf oğlu Mehmed Alinin; evinin bir köşesine yaptırmak istediği halânin umumi mecraya aktırılmamasına belediyece müsaede edilmemek suretile vaki müdahalenin men'i hakkında açtığı davadan dolayı Sındırgı hukuk hâkimliğinden verilen 6-7-935 tarih ve 79 numaralı ilâmin temyizden tetkiki belediye reisi tarafından müddeti içinde arzuhalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz läyihası ve bütün kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Belediye alelümum teaffünü ve hastalığı mucip olacak şeyleri Izale etmek ve hususile abdesthane ayaklarını açıkta akıtmamak gibi sıhhati umumiyyeyi muhafaza hususunda kanunun tayin ettiği vazife ve salâhiyetlerle mükellef bulunmuş iken mahkemece umumun sıhhati nazara alınmışarak ilâmda yazılı olduğu üzere hükmü verilmesi muhalifi kanun bulunmuş ve nakız talebi bu sebeple varit görülmüş olduğundan Hukuk Usulü Mahkemeleri kanununun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebepten dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 740 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 7 Kanunusani 936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 3057. karar No: 74.

67. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Trabzonun Erdoğdu mahallesinden kâhya oğlu hamamı müsteciri molla oğlu Mevlûd nezdinde oturan Mehmed yazıcı oğlu Hüseyin kızı ve ölü Vehbi karısı Asiyenin budal oğlu fotoğrafçı Salih aleyhine, malûmülhudud iki kıt'a tarlanın hemşiresi ile aralarında sulu hâkimi marifetile yapılan taksiminden sonra hemşiresinin müfrez hissesini teferrûg etmiş olan müddeâaleyh mezkûr tarlada vaki yola müdahale ve hakkı mürurunu ihlâl etmekte olduğundan müdahalesinin men'i hakkında açtığı davanın nakza tebaan icra kılınan muhakeme sonunda: Keşif ve tatbikatla sabit olan davaçının yoluna müddeâaleyhin fuzulen vaki müdahalesinin men'ine dair Trabzon hukuk hâkimliğinden sadır olan 4-6-935 tarih ve 198 numaralı ilâmin temyizen tatkiki müddeâaleyh vekili tarafından istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyîhası ve dosyadaki sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Yolun mevcudiyeti keşfen görülen âsardan istidlâl edilmiş olduğu gibi arsanın taksiminde müfrez hisselerden istifade yolun vücutidle hasıl olacağına nazaran yolsuz taksim olamayacağı ve bu hususta farîg ile mefîruğun leh bir şahıs hükmünde bulunduğu cihetle temyizen serdedilen itirazlar varit görülemediğinden mezkûr itirazların reddile usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih son hükmün Tasdikine ve 490 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 7 Kânunusani 936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 3048. karar No: 85.

68. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Izmirde Alsancakta yeni sokakta 8 numaralı hanede mukim Ahmedin ikinci kordunda 9-8 numaralı arsa tapuca kifre namına mukayyet olup mu-maileyhin müsaadesile ve 1200 lira sarfile üzerine üç odalı bir bab hane yapmış ve bu kerre mezkûr arsa hazineye intikal etmiş olduğundan arsa bedeli tarafından verilerek namına tescili hakkında hazinei maliye aleyhine ikame eylediği davanın cereyan eden muhakemesi sonunda: Müddeinin davası idareten yapılacak muamelât cümlesinden idüğü anlaşılmakla davayı vakianın reddine dair İzmir asliye mahkemesi ikinci hukuk dairesinden sadır olan 23 Kânunusani 935 tarih ve 212 numaralı ilâmin temyizlen tettekki davacı Ahmet tarafından müddeeti içinde baârzuhal istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyihası ve dosyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Davacının uhdesine temlik ve tescilini istediği yer devren hazinenin malı olduğuna ve şirketin eski müdürü Kifrenin şahsan malik olmadığı yere müsaadesile olsa bile davacı tarafından bina inşasına bu yeri usulü mevzu haricinde davaciya temlikine hazineyi mecbur kılamiyacağına mebni temyizlen serdedilen itirazlar varit olmadığından mezkûr itirazların reddile usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih hükmün Tasdikine ve 640 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 9 Kânunusani 936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 3449. Karar No: 91.

69. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Evkaf Kanununun 8inci Maddesi Mucibince Tapuca Müseccel Olmayan Akarati Vakfiyenin Vakfı Namina Tescili lazım gelir.

Ünyede mukim Kara Mehmed oğlu hacı name digeri Mehmet Alının evkaf idaresi aleyhine mütevelliisi olduğu vakfa ait dükkânı bittevliye idare etmekde iken evkaf idaresi namına 1515 No. lu kanuna tevfikan tescil edilmiş olduğundan tapunun iptalile mezkûr dükkânı icarından şimdiye kadar evkaf idaresince alınan «645» liranın tahsili hakkında ikame eylediği davanın dolayı cereyan eden muhakeme neticesinde: mezkûr dükkânın vakif olduğu tarafların tesadduku ve vakıfname hülâsası meali ile sabit olmasına ve tevliyetde evlâda meşrut olub müddeei bu ciheti isbat ederek kendisine de tevliyet tevcih edilmiş olmasına göre müddeinin ve diğer evlâdi vakifin işbu vakıfda âlakaları mevcud olduğundan husumet ve hakkı davaları derkâr bulunmuş olduğundan evkaf idaresinin şeriti vakfa riayet etmeyerek sureti mutlakada 1515 numaralı kanun mucibince istihsal ettiği tapunun iptaliyle vakıfname mucibince şartı vâkîf veçhile Vakîfin evladı ekberlerinden müddeinamına ve vefat ile evlâdi ekberine olmak suretile tapu kaydının tas-hihine ve bedelâti icarenin tahsili hakkındaki iddia tevliyetin devam ve bakasına müteallik olub tevliyet hakkındaki azil ve nasîb ve rüyeti muha-sebe gibi hususatın halli idari makamata ait ve mahkemenin vezife ve sa-lâhiyetinden hariç bulunmasına mebni bu hususda karar ittihazına mahal olmadığına dair Ünye asliye hukuk hâkimliginden sadır olana 18/Haziran/935 tarih ve 464 No. lu İlâmin temyizen tetkiki evkaf idaresine izafetle Ordu evkaf memuru Ali Engin tarafından müddeti içinde baarzîhal istenilmiş olmakla mezkûr İlâm ile temyiz lâyihası ve dosyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu.

Her ne kadar dosyada mevcud ve müddeei tarafında mübrez İlâm sureti

müsaddakasında münderic vakfiye münderecatına göre tevliyet vakıfın ve fatihden sonra evlâdi evlâdi evladına meşrut olub evlâdi vakıfdan olması sebebiyle tevliyet müddekiye tevcih olunmuş ise de ledettahkik müddeinin hesab vermemiş olmasından naşı encümeni mahsus kararile tevliyetden azledildiği anlışalmasına ve mumaileyh mürtezikadan olmamasına mehni hadisede evkaf idaresine karşı husumeti müteveccih olmadığı halde husumetin kabul edilmesi ve evkaf kanununun 8 inci maddesi mucîcince tapuca müseccel olmayan bu gibi akarati vakfiyenin vakfı namına tescili lazım gelirken bu kaydı kanuninin nazarı dikkate alınmaması yolsuz ve muhalifi kanun bulunmuş ve nakız talebi bu sebeple varit görülmüş olduğundan H. U. M. K. nun 428 inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebeplerden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve «740» kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafдан alınmasına 12/Haziran/936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 4563. Karar No: 2070.

70. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Arazii mevkufeden olduğu eihetle hükümet tarafından muhacirlere ba tapu tefviz olunan arazinin arazii metruké olarak mer'a sayılmasına kanunen cevaz yoktur.

Mustafa Kemal paşanın Orman kadı köyü namına muhtarı Mustafa ve kum kadı köyüne izafeten muhtarı mithat vekilleri avukat hakkinin; kasab adankuru Mehmed kardaşı Hüseyin ve Halit veresesinden küçük çocukları namlarına bil'velâye ve nefisinden bil'asale Emine aleyhlerine;

olbabdaki hududuname mucibince müvekkilleri köylere ait bulunan mer'a ve arazinin hududna müddealeyhler tecavüze takriben bin dönüm mikdarında olan bir kısmına hilâfi salâhiyet verilen ilmühaberlere müsteniden sened alarak tarla haline getirmiş ve bir kısım mahalline de hod behod vaz' iyedle tarla haline ifraq suretile müdahale eylemekde bulunmuş oldukça rûndan müdahalei vakıalarının men'iyle tapularının iptaline ve hali sabıkına getirilmesine karar verilmesi talebiyle ikame ettigi davanın badennakız reddine dair Mustafa Kemal paşa asliye mabkemesi hukuk dairesinden verilen 5-11-935 tarih ve 246 No.lu ilâmin temyizen tatkîki davacı Köylər muhtarları vekili Hakkı Tezer tarafından istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz ve cevab lâyihaları ve sair kâğıtlar okundukdan sonra icabı düşünüldü:

Mezkûr arazinin tahsisat kabilinden olan arazii mevkufeden olduğu cihetle hükümet tarafından mukaddema muhacirlere ba tapu tefviz olundugu tehakkuk ettigine nazaran bu arazinin arazii metrukeden olarak davacı köylere mahsus mer'a olması kanunen caiz ve mümkün olmamasına ve fikrai hükmiyede yazılı sair esbabı mucibeye nazaran varid görülemeyen temyiz itirazlarının reddiyle nakız muktezasına mutabık ve usul ve kanuna muvafık olan mümeyyezünbih son hükmün Tasdikine ve «640» kuruş temyiz masrafının Temyiz edenden alınmasına 13/Tesrinievvel/936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 56 Karar No: 2606.

71. T. TEMYİZ MAHKEMESİ İ. H. D.

Evkaf idaresince akar olarak istimal ve intifa edilen mektebin idarei hususiyeye devri lazımlığı hakkımdaki iddianın usulen isbatı lazımgelir.

İstanbul evkaf müdürüyetine izafetle vekili haşim Asımın İstanbul muhasebeii hususiyeye müdürüyeti aleyhine Bayazıddı Sogan aga mahallesinde kâin ve Abdullah paşa tarafından vakfedilüp öteden beri evkaf idaresi tarafından ahare icar edilmekte olan mektebe müddeaaileh muhasebeii hususiyeye müdürüyeti tarafından fuzulen müdahale ve ahare icar edilmekte olduğundan müdahalei vakianın meniyle bittahliye evkaf idaresine teslimi hakkında ikame eylediği davadan colayı cereyan eden muhakeme neticesinde: mezkûr mektebin 341 senesi evkaf bütçe kanununun dördüncü maddesine tevfikan komsiyonu mahsusca idarei hususiyeye devir olunan mekâtip meyanında bulunduğu ibraz edilen defterin tetkikinden anlaşılmış ve şu hale göre evkaf idaresinin mezkûr mektebi istirdada hakkı bulunmamış olduğundan davayı vakianın reddine dair İstanbul Asliye mahkemesi Beşinci hukuk dairesinden sadır olan 28/Haziran/930 tarih ve 274 No. lu İlâmin temyizten tetkiki İstanbul evkaf müdürüyeti veklli Haşim tarafından müddeetti içinde ba arzîhal istenilmiş olmakla mezkûr ilâm ile temyiz lâyihası ve dosyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakare olundu.

Dosyada bulunan ve mahkemece davanın reddine sebeb ittihaz edilen cedvel; müddeabih mektebin idarei hususiyeye devredildiğini isbata kâfi sârahâti hâvi olmamasına ve evkaf idaresi mezkûr mektebin kanunun meriyeti tarihinden evvel akar olarak istimal ve intifa edildigini ve binaenâileh idarei dususiyeye devri lazımlı gelmediğini beyan ettigine göre bu iddi asını usulüne tevfikan ikame edecegi delillerle isbata salâhiyeti meveud iken cedvele nazâran devrin sübutundan bahsile davanın reddine karar verilmesi muhalifi kanun olduğundan ve nakız talebi bu sebeple varid gö-

rüldzgünden H.U.M.K. nun 428 inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve «840» kuruş temyiz masrafının ileride haksız çibacak tarafından alınmasına 12/Tesrinievvel/936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 572. Karar No: 2611.

72. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Dava olunan suyun kadimen ve müstakiller davacının malik olduğu bahçeye akdının subutu halinde işbu suya müdahale vaki olamaz.

Bodrumun kum bahçe mahallesinden Girid mübadillerinden Said oğullarından Arif mahdumu Süleymanın tepecik mahallesinden Türk oğullarından Ömer mahdumu Mustafa aleyhine iskân yolile kendisine verilib tapu ile mutasarrif olduğu baglar mevkiinde kâin malümühudud bir kit'a sebze bahçesi dahilinde bulunan havuzu akmakta olan suya müddeaaleyh müdahale etmeyecektir. oldugundan vâki müdahalesinin men'i hakkında ikame eyleiği davadan dolayı icra kilnan muhakeme sonunda müddeabih suyun müddeieye iskân suretiyle verilen ve elyevm tapuca yedi mülkünde bulunan bahçe nin sahibi evveli bulunan c̄hası mütegayyibeden şası oğlu Yani nam şahsin tegayyübü zamanına kadar akmakta olduğu ehli vukufun beyanatı ve dinlenen şahitlerin şahdetinden anlaşılması mebni müdeaaleyhin müdafasının reddiyle mezkûr suya fuzulen vâki olan müdahalesinin men'ine dair Bodrum hukuk hâkimliğinden sadır elan 26-10-935 tarih ve 89 No. lu ilâmmî temyizin tetkiki Ömer oğlu Mustafa tarafından müddeti içinde arzı

halle istenilmiş olmakla mezkür ilâmla temyiz läyihası ve dosyadaki sair kâğıtlar okundukdan sonra icabı müzakere olundu:

Dava olunan suyun kadimen ve müstekilleen davacı Süleymanın malik olduğu bahçeye akîb mumaileyhe bu suretle aid olduğu dinelenen ehli vukuf ve şahitlerin ihbar ve şahadetleriyle müsbet bulunmasına ve hadisenin eskiligi itibariyle meçelle hükümlerine tatbiki lâzım geldigine mebni temyiz itirazları varid görülmediginden mezkûr itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih hükmün Tasdikâna ve «640» kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 22-tesrinievvel-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 601. Karar No: 2672.

73. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H.D.

Kanuni müddetlerin hitamı tatil zamanına tesadüf ederse H.U. M. K. nun 177 inci maddesi mucibince bu müddetler tatilin bittiği günden itibaren 7 gün uzatılır.

Kastamonu evkat idaresi namına müdürü Sabri ile Akmescid mahalleinden çerkes oğlu müteveffa Sadık oğlu Ali Riza arasında çıkan vakıf hana men'i müdahale davasından dolayı Kastamonu hukuk hâkimliğinden verilen 9-12-934 tarih ve 659 No. lu ilâmin temyizen tetkiki davacı evkaf vekili tarafından istenmiş olmakla bittetkik icabı müzakere olundu:

Temyiz olunan hükmüehâvi ilâmin temyiz müsted'isi evkaf idaresi vekili Emin tarafından 15-8-935 tarihinde tebliğ edildiği dosyada bulunan 21-9-935 tarihli zabıt varaksı münderecatile tebeyyün etmesine ve kanuni

müddetlerin hitamı tatil zamanına tesadüf ederse bu müddetlerin tatilin bittiği günden itibaren yedi gün uzadılmış addolunacağı H. U. M. K. nun 177 inci maddesinde musarrah olmasına ve vekili mumaillehin mezkûr ilâmi sonrasında tekrar alması zaid bir muamele olub birinci tebligin sahteligi sabit olmadığı cihetle bu ilâmin bil'ahere dosya içinde zuhur etmesi hadisede hâizi tesir olmamasına mebni temyiz müddeti 12- eylül -935 tarihinde hitam bulmuş iken temyiz arzîhalinin müddet geçikden sonra 21- eylül -935 tarihinde ita ve kaydolundugu mezkûr arzîhal zâhrindaki başkâtibin şerinden anlaşıldığından temyiz arzîhalinin müddet geçmesinden dolayı Reddine ve « 640 » kuruş temyiz masrafının temyiz edendeden alınmasına 23- Teşriievvel -936 tarihinde itifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 617. Karar No: 2690.

---

74. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Hazineye ait araziye vaki tecavüzün hüsnü niyete müstenit olduğu iddiasının tâhakkîk ve têtik edilmemesi nakzı müstelzimdir.

Yozkatın şefaatlı istasyonunda mukim Aşur oğlu Tayyib ve Abdurrahman oğlu Necibin hazinei maliye aleyhine şefaatlı İstasyonunda vaki hazineye aid 126 metre murabbâî arsa bil'müzeyede namlarına ihale edilerek üzerine müşterekken bina inşa ettirmekde oldukları esnada yetmiş beş metre murabbâî ölçü miktarından fazla olup tecavüz vuku bulduğundan bahâile hazinei maliyece inşaata müdahale edilmekte olduğundan tecavüz vuku tehakkuk ettiği takdirde bil'keşif tecavüz olunan mikdarın evvelki iha-

le nisbetinde namlarına tescili hakkında ikame eyledikleri davadan dolayı icraklinan muhakeme sonunda müddeiler tarafından müddeabih arsanın şark ve şarkı cenubi cihetinden ceman 71 — 32 metre murabbalik ve garp cihetinde umuma aid yolun 3 — 68 merte murabbalik mahallerine tecavüz vuku buldugu ve şarkı cenubideki tecavüzün hiç bir veçhile zarar ve ziyani mucib olmayup garpde umuma aid yola väki tecavüzün men'i icabeyledigi mahallen icra kılınan keşif ve fen memuru raporu ve cari tahkikatla anlaşılmış ve davacılar yola väki tecavüzü ref'eceklerini beyan eylemiş olmalarına ve bu tecavüzün hüsnü niyete makrun bulunduğu dahi tehakkuk etmiş olmakla tecavüz edilen 71 — 32 metre murabbai mahallin kiymeti olan yirmi dokuz lira kırk üç kuruş on beş paranın müddeilerden alınarak hazineye verilmek suretiyle mezkûr mahallin müddeiler namlarına tesciline ve âmmeye aid olan 3 — 68 metre murabbai yola müddeilerin tecavüzlerinin men'ine dair Yozgad hukuk hâkimliginden verilen 16 - 12 - 935 tarih ve 266 No. lu ilâmin temyizen tetkiki hazinei maliye vekili tarafından müddeti içinde arzihalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâma temyiz lâyhası ve dosyadaki sair kâğıtlar okundukdan sonra icabı müzakere olundu.

hazineye ait araziye tecavüzün sui niyete mukarîn olduğu müddeaa-leyh hazine vekili tarafından huzuru mahkemedede dermeyan edilmiş olmasına ve davacılar tecavüzün hüsnü niyete müstenid olduğunu iddia etmişler-sede buna saik olan esbab ve ahvali beyan ve izah edememiş olmalarına nazaran bu cihetler tahkik ve tetkik edilerek tecavüzün sui niyetle vuku buldugu tebeyyün ettigi surette davanın reddine karar verilmesi iktiza ederken mahkemece bundan zuhul ile hazineye ait tecavüz olunan yerin bedel muka-bilinde davacılara temlikine hükmolunması muhalifi kanun oldugundan ve nakız talebi bu sebeble varid görüldüğünden H. U. M. K. nun 428 inci maddesine tevkikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebden dolayı nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 980 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafдан alınmasına 23/Teşrinievvel/936 tarihinde ittifakla karar verildi

Temyiz Mahkemesi Birinci hukuk Dairesi. Esas No: 627. Karar No: 2686.

75. T. TEMYİZ MAHKEMESİ İ. H. D.

Tapuda mukayyet gayri menküler için iktisap müruru zamanı ve hakkı karar iddiaları varit olamaz.

Vezip köprünün molla Hasan mahallesinde Hüseyin karısı ve yacı köyünden Bodur oğlu Ali oğlu Hüseyin kızı Nefisenin yacı köyünden Tünkü'l oğlu Mehmed ve Şakir karısı Zeynep ve kurtea kızı Kadun aleyhlerine murisi Hüseyinin 935 sensinde vefatıyla veraseti karısı Emine Dudu ve kendisinden evvel vefat eden kızı Fehimenin kerimesi Fatma ile kedisine inhisar eylediginden dolayı bir kıt'a veraset senedinin verilmesi ve pederi Hüseyin namına mukayyed bulunan malümülhudud bir bap hane ile bir kıt'a bağ ve beş kıt'a tarlasına müddealeyhim tarafından fuzulen müdahale edilmekde olduğundan müdahalelerinin men'i hakkında ikame eylediği davadan dolayı cereyan eden muhakeme : müddealeyhlerden Mehmed müddeabih emvvali gayri menkülerden bağı müddeiyenin murisinden 328 tarihinde meyane senediyle ve haricen satın aldığı ve haneyide Zeyenbin haricen ve meyane senediyle 935 tarihinde murisi mütevaffaden satın aldığı ve kadun dahi müddeabihden yacı köyünde bulunan malümülhudud bir kıt'a tarayı kocası Hasanın davacı Nefisenin pederi Hüseyinden 35 sene evvel adiyen satın aldığı ve diğer dört kıt'a tarlaya müdahale etmediklerini def'an beyan ederek cari muhakeme sonunda : tapudan gelen cevapda müddeabih bağı ve hane ve tarlalar müddeiyenin babası Hüseyin namına mukayyet olmayub merkum Hüseyinin babası namına mukayyet olduğu ve intikal en müddeiyenin uhdesine derdesti tesçil olduğu bildirilmiş ve bu gibi emvvali gayri menkülerin haricen alım ve satımı mutaber bulunmamış olmasına ve tapuda mukeyyed müddabihler için iktisab müruru zamanı ve hakkı karar iddiaları varid olamayacağına ve Hüseyinin vefatıyla veraseti

bervechi iddia oldugu istima kilinan şuhudun şahadatle sabit olmasına ve tarihi vesata nazaran meselei mirasları sekiz sehimden ibaret olub sihamı mezbureden üç sehmi müddeiyeye isabet edecegi tehakkuk eylemesine mebni müddealeyhim Mehmed ve Zeyneb ve Kadun tarafından müddekiye Nîsenin mezkûr hissesine karşı vaki müdahalenin men'ine ve diger müddeabih dört kî'a yaylaya müddealeylerin müdahaleleri sabit olmadığından bu bapda karar ittihazına mahal olmadığını dair Vezir Köprü asliye hukuku hâkimliginben sadır olan 20-12-935 tarih ve 90 No. lu ilâmin temyizen tetkiki Mehmed ve Zeyneb taraflarından müddeti içinde arzihalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz läyihası ve dosyada bulunan sair kâgidler okundukdan sonra icabı müzakere olundu:

Hüküm fikrasında gösterilen kanunu esbabı mucibeye nazaran temyiz itirazları varid görülemediğinden mezkûr itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih hükmün Tasdikîna ve (594) kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 23/ Teşrinievvel/ 936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 630. Karar No: 2685.

76. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

315 tarihinde bağ gibi emlakin senedi adı ile haricen alım ve satımı miteberdir.

Yozgat hazinei maliyesine izafetle vekili Osman Saibin çalılı karyesinden Ahmet oğlu Mustafa aleyhine mymaileyh Mustafanın çalılı karyesinden koyunlu Yysuf özü mevkiinde kâin 11-12- No. lu Haziran -305 yoklama kaydında rum mübadillerinden sagır oğlu Yuvanis namına mukayyed bağ bilâ hasim mahkemeye vuku bulan müracaati üzerine namına tescil ettirilmiş isede bilâ hasim dava ikamesi caiz olmadığı gibi mezkûr tarlada hazineye intikali lâzım geldiginden tescile dair verilen hükmün iptaliyle mumaileyhin mezkûr tarlaya vaki müdahalesinin men'i hakkında ikame eylediği davadan dolayı badennakız cari muhakeme sonunda: müddeabih bağ icradan bil'müzayede hacı Yuvanise ihale edilib tapuya raptedildigi ve 27-3-315 tarihinde meyane senediyle hacı Yuvanis tarafından Ahmet ve bira-deri Osman namlarına 12 lira bedel mukabilinde satıldığı ve tarihi mezkûrden itibaren bilâ niza tasarruf eyledikleri ve iki kardeş arasında vuku bulan taksimde müddeabih bağı müddeaaileyh Mustafanın murisi Ahmede ifraz ve ahmedinde vefatiyle oğlu müddeaaileyh mustafanın dahi bilâniza 30 sene tasarruf ettigi ve tarihi hadiseye nazaran meyane senediyle satışın miteber bulunduğu ve bedeli mebiin verilib verilmedinini hazinein tetkik ettirmeye hakkı bulunmayacağı ve satış keyfiyeti hasim müvacehesinde tetkik edilerek mertebei sübuta varmış bulunduğu cihetle hazinei maliyenin davasının reddine dair Yozgat hukuk hâkimliginden sadır olan 30-12-934 tarih ve 334 No. lu ilâmin temyizen tetkiki hazinei maliye vekili tarafından müddeti içinde arzihalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyihası ve dosyadaki sair käğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Mebiin semenin yirmi bir gün vade ile müecel olması bey'in hâküm-

süzlüğünü müstelzim olmayacağı gibi bağ senedinin hazine müvacehesine ce-
reyan eden muhakemede usulüne tevkikan tetkik ve sihhati tesbit edilmiş ve
« 315 » tarihinde bu gibi emlakin senedi âdi ile haricen alım ve satımı
muteber bulunmuş olmasına ve Mustafa ile biraderinin müddeabihi müşte
reken satın aldıkları cihetle iştirâk münasafaya mahmul olduğundan Mustafa-
nın hissesinin nisfindan ibaret olacağı derkâr bulunmasına mebni teyiz iti-
razları varid görülmediğinden mezkûr itirazların reddiyle nakız mukteza-
sına mutabık ve usul ve kanuna muvafık olan mümeyyezünbih son hükmün
Tasdikîna ve « 640 » kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınması-
na 23- Teşrinievvel - 936 tarihinde ittifakla karar verild.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 628. Karar No: 2683.

77. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Milli arazinin haricen alım ve satımı cemi zamanda muteber değildir.

Termenin şıhli köyünden tomrukcu oğlu hacı molla Ahmed veresesin-
den oğulları Musa kâzim ve Ali vekilleri Nedimin hazinei maliye aleyhi-
ne müvekkillerinin babası molla Ahmedin yirmi bir sene mukaddem Bogus
veresesinden senedi âdi ile madeni on sekiz altın lira mukabilinde satın
aldiği mevki ve hududu malûm iki dönüm çeltik tarlasını yirmi seneden
ziyade ziraat ve tasarruf edüb vefatından sonra oğulları ziraat edegelmek-
de oldukları halde resmen muamelei feragîyesinin icra kılınmamış
olmasından dolayı hazinece icar takdirine ve bil'müzayede talibine ferag
icrasına ibtidar edileceği istihbar kılınmış olduğundan hakkı karara binaen

batpu senedinin ita ve müdahalenin men'i hakkında ikame eylediği davadan dolayı cereyan eden muhakeme neticesinde: müddeabih tarayı davacılarla murislerinin yirmi seneden beri Bogus veresesinden senedi adı ile satın alarak bilâ niza tasarruflarında bulundugu şehadetle sabit olduğundan meccellenin 1818 ve arazi kanununun yirminci maddeleri mucibince müddeler yedinde ipkasına dair terme asliye hukuk hâkimliğinden sadır olan 25. Mayıs -926 tarih ve 13 No. lu ilâmin temyizen tatkiki hazinei maliyeye izafetle malmüdüru Nuri tarafından müddeti içinde baarzihal istenilmiş olmakla mezkûr ilâm ile temyiz lâyihası ve dosyada bulunan sair Kâğıtlar okundukdan sonra icabı müzakere olundu:

Milli arazinin haricen alım ve satımı cemi zemandı muteber olmamasına ve dava olunan tarla millî arazi nev'inden olup tapuca mütegayyib uhdesinde mukayyed bulunmasına ve davacıların murisleri tarafından haricen satın alındığı müsbet olsa bile bu satışa itibar edilemeyeceğine ve bir kimsenin batpu mali olan araziyi başka bir şahsın kanunen hükmü olmayan harici alım ve satma istinaden uzun müddet tasarrufu hiç bir hak ihdas edemeyeceğine mebni bu noktalar göz önüne alınarak ana göre tetkikat ve muhakeme icrasile icabeden hükmün itası iktiza ederken mahkemece gayri kanunî bazı mütalââ beyaniyle ilâmda yazılı olduğu üzere hâzinin men'i müdahalesine hüküm verilmesi muhalifi kanun olduğundan ve nakız talebi bu sebeble varid görüldüğünden H. U. M. K. nun 428 inci maddesine tevkikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve «740» kuruş temyiz masrafının ile ride haksız çıkacak tarafдан alınmasına 24/teşrinievvel/636 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 698. Karar No: 2699.

78. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H.D.

üzerinde bulunan ağaçların kal'ine ve tarlanın davaciya teslimine karar verildiği takdirde Mütdealeyh müstahikkulkal'ı ağaçların kaimen kıymetlerini isteme salâhiyetâr değildir.

Diyaribekirin Hoca Ahmed mahallesinden Abdullâh oğulları Muallim Ali ve Sıtkı ve Ali Rıza, Kâmile ve Abdülekerim Hidayet vekilleri avukat Hikmetin Fatih paşa mahallesinden Eyyüp oğlu muhiddin aleyhine; müvekkillerinin maliki bulundukları Pehlivan naâile maruf beş dönüm mikdarındaki tarayı yedi sene müddetle ağaç yetiştirmek ve icar müddetinin hitamında ağaçlar söküllererek tarla halinde müvekkillerine iade edilmek üzere müddealeyhe icar edüp kira müddeti de bittiği ve ağaçların sökülpü müddealeyhe ve tarlanın müvekkillerine teslimine sulh mahkemesince karar verilmiş olduğu halde 1528 No: lı kanun mucebine ağaçların sökülmlesi memnu olduğu cihetle kanunu medeninin 655inci maddesi delâletiyle 641inci maddesi mucebine ağaçların takdir olunacak maklûan kıymeti mukâbilinde müvekkillerine temlikine ve 2400 kuruş madenî kira bedelinin müddealeyhden tahsiline karar verilmesi hakkında ikame eylediği davadan dolayı ceryan eden muhakeme neticesinde ağaçların müstehikkulkal' kıymetleri olduğu anlaşılan 150 lira davacılar tarafından müddealeyhe verildiği takdirde mezkûr ağaçların davacılara temlik ve teslimine ve müddealeyhin mezkûr ağaçlara vâki müdahalesinin men'ine ve davacıların icar bedeli hakkında başkaca mahkemeye müracaatta muhtar olmasına dair Diyaribekir hukuk hakimliğinden sadır olan 8-1-1936 tarih ve 7 No: lı İlâmin temyizen tetkiki müddealeyh Muhiddin tarafından müddeti içinde baâr zihal istenilmiş olmakla mezkûr İlâm ve temyiz lâyihası ve dosyadaki sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Mezkûr ağaçların kal' ile tarlanın davacılara teslimine mukaddema hükmü verilerek bu hükmün kat'iyet kesbetmiş ve davacılar lâzımülicra olan

mezkür hükmün infazından yani ağaçların kal'inden sarfınazarla takdir olunacak müstehikkılkal' kıymetini verüp ağaçlara temellükü talebi dava eylemiş ve mahkemecede müstehikkılkal' kıymetleri olduğu anlaşılan Yüz elli liranın davacılarından alınıp müddeaaaleyhe verilerek ağaçların davacılarla temlikine hüküm verilmiş ve müddeaaaleyhin mezkür ağaçların kaimen kıymetlerini istemeğe salâhiyeti bulunmamış olmasına mebni temyiz itirazları varid görülemediğinden mezkür itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih hükmün Tasdikına 10- Teşrinisani -936 tarihinde ittifakla karar uerildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 845. Karar No: 2807.

79. T. TEMYIZ MAHKEMESİ I. H. D.

Şuf'a hakkı mülkiyetin kanunu takyitlerinden olup kanunu medeninin 657inci maddesi mucibince bir gayrı menkûl mülkiyetinin kanunu takyitleri ancak resmî senetle ve tapu siciline kaydile ilga veya tadel olunabilir.

İstanbulda Suadiyede bağdad caddesinde 370 No. li köşkte mukim Galibin emvali metrûke idaresile şayian mutasarrif olduğu Suadiyede bağdad caddesinde kâin arsa 30/Nisan/935 tarihinde çemberli taşıda mukim alemdar zade Muhiddine altı bin iki yüz küsür lira mukbilinde satılmış olduğundan mezkûr gayrı menkûlün gayrı mübadil bonosu veya huk satın aldığı tarihteki rayıcı üzerinden tutarı mukabilinde bihasebişşuf'a uhde sin etscili suretiley kaydının tashihi hakkında ikame eylediği davadan dolayı cereyan eden muhakeme neticesinde: Müddeabih arsanın nîşîf hissesi müddebi Galibin uhde tasarrufunda olduğu ve diğer nîşîf hissenin dahi Altı bin iki yüz elli bir lira bedel ile gayrı mübadiller komisyonu tarafından

müddealeyhe bilmüzayedede satıldığı mübrez tapu senedlerinden anlaşılım ve müddeei müddeti kanuniyesi zarfında şuf'a hakkını istimal eylemiş olmasına binen müddealeh vekilinin müdafaatının reddiyle müddeei tarafından tapu senedinde gösterildiği veç üzere altı bin iki yüz eli bir liralık gayri mübadil bonosu veya satış esnasındaki rayic üzerinden tutarı olan mikdar verildiği takdirde diğer nisif hisseninde müddeei Galip namına tescil ve kaydın olsuretle tashihine dair Üsküdar hukuk hâkimliğinden sâdir olan 27-2-936 tarih ve 768 No. lî ilâmin temyizen tetkiki müddealeyh Muhiddin tarafından müddeti içinde ba arzîhal istenilmiş olmakla mezkûr ilâm ile temyiz lâyihası ve dosyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Gayri menkul milkiyetinin kanunî takyidleri ancak resmî senetle ve tapu sicilline kayıt ile ilga ve tadil olunabileceği kanunu medeninin 657inci maddesinde muharrer olup şuf'a hakkı mülkiyetin kanunî takyidlerinden olmasına ve davacının; kanunî şuf'a hakkını resmî senedle ve tapu sicilline kayıtla ilga ettiği iddia ve isbat edilmemiş olduğu cihetle mücerret meşfu hissenin müzayededesine iştirâk etmesi şuf'a hakkını iskat edemeyeceğine ve şuf'a hakkının satış tarihinde hasıl olacağı kanunu mezkûrun 659 uncu maddesinde yazılı olup davacının da satış tarihinden titbaren kanunen muayyen müddet zarfında şuf'a davası ikame eylemiş olduğu tahakkuk etmesine ve H. U. M. K. nun 572inci maddesi hükmü cebri müzayedelerde mabihittatbik olup ihtiyarî ve alenî müzayedede ile satılmış olan gayri menküllerde ahkâmı umumiyenin tatbiki icabedeceğine mebni temyiz arzîhalinde müzayedeye iştirakin şuf'a hakkını iskat edeceğinden ve şuf'a için muayyen müddetin müzayededen ilk ilâni tarihinden başlayacağından bahsile serdedilen itirazlar varid degilse de meşfu hissenin «6251» liraya satıldığı anlaşılmış ve mblâğı mezkûre mukabil hazinece gayri mübadil bonoları kabul ve mahsubu icra kilinmiş olsa bile bu muamele müddealeyhin semeni mebii tamamen nakid olarak mütalebesine mani olamiyacağı derkâr olup alelusus gayri mübadil bonolarının esham ve kambiyo borsasında alınıp satılan kıymetli evrakdan olmadığından rayicinin resmen esbiti de mümkün olamiyacağı cihetle davacının bedeli şuf'a olarak gayri mübadil bonosuveyahut bu bonoların satış tarihindeki rayıcı üzrinden tutarı verilmek şartile şuf'a talebi şayanı kabul olmadığı halde mahkemeye

bu şartla vukubulan talep kabul edilerek tapu senedinde zikrolunan «6251»¹¹ liranın gayri mübadil bonosu ve yahut sotış esnasındaki rayıcı üzerinden tutarı olan mikdar davacı tarafından verildiği takdirde müddeabih nisif hissenin de davacı namına tesciline ve olsuretle kaydın tashihine hüküm verilmesi muhalifi kanun bulunmuş ve nakız talebi bu sebeple varid görülmüş olduğundan H. U. M. K. nun 428 inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebten dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve Yedi yüz kırk kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 19-Teşrinisani-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci hukuk Dairesi. Esas No: 1371. Karar No: 2886.

---

80 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Gayri menkul alım ve satım muamelesinin muvazaaten yapıldığı iddiasının kanunu delail ile isbatı lazımdır.

Adapazarının çira pazarında bakkal Ali Fehminin Serdivan köyünden ve Yakub oglularından Ahmed oğlu Hüseyin ve belediye çavuşu Ahmed aleyhlerine Hacı Berber oğlu Alının kendisine borçlu olduğu halde tasarrufu altında bulunan gayri menkulleri muvazaaten evvelâ eniștesine ferağ ederek kaçırılmış ve daha sonrada müddealayh Hüseyin ile uyuşarak bedelsiz ferağ edib mahalli istifa bırakmamış olduğundan bil' muhakeme kayıtlarının borçlu namına tashihi talebiyle ikame ettiği davadan dolayı cari muhakeme sonunda: Müddeabih emvali gayri menkulenin alacaklıyı izrar kasidle muvazaaten satıldığı anlaşılmakla satışın iptaline dari Adapazarı hukuk hâkimli-

ğinden verilen 7-2-936 tarih ve 15 No. li ilâmin temyizten tetkiki müdde-
aleyhler vekili tarafından müddeti içinde istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla
temyiz lâyihası ve sair kâğıtlar okundukdan sonra icabı müzakere olundu:

Borçlu ile birinci müşterinin izrar kasdile işbu alım ve satım muame-
lesini muvazaaten yaptıklarını meydana çıkarır delil mevcud olmadığı ve
borçlunun borç ödemeden âciz olması ve evvelce emvali gayri menkulesini
karısına satıp bu satışın ibtaline karar verilmiş bulunması şimdiki satışın
hileli ve muvazaalı olduğuna delil olmayacağı ve alelusus ikinci müşteri
olan müddealeyhlerden Hüseyinin bu gayri menkülü sâi niyetle satın alı-
ğı isbat edilmiş olmadıkça anın yaptığı akdin kendisi hakkında her halde
muteber olması lâzımgeldiği halde mahkemece bu noktalar düşünülmeyerek
akdin ibtaline hüküm verilmesi muhalifi kanun olduğundan ve nakız talebi
bu sebeplerle varid görüldüğünden H. U.M.K.nun 428 inci mad-
desine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebeplerden dolayı Nakzına
ve evrakin mahalline iadesine ve 540 kuruş temyiz masrafının ileride haksız
çıkaracak taraftan alınmasına 21- Teşrinisani-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 936. Karar No: 2900.

81. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Kanunu medeninin 777inci maddesi mucibince makine ve otel mefruşatı rehin sene-dinde teferruattan olarak sarahaten gösterilmemiş ve tapu sicillinde de teferruat olduğu zikrolunmamış ise ipotekte dahil olamaz.

İş bankasına izafeten Edremit şubesı vekili avukat Sadri Hâzûrin müflis Seyid Ahmet İflas masası aleyhine Seyid Ahmedin iflâsına hükmedil-meden evvel noterlikçe tanzim olunan mukavele mucibince müvekkili Bankanın alacağı olan meblâğın temini istifası zîmnâda mumâileh tarafindan bankaya ipotek edilmiş olan hudud ve mevkii malûm maamüstemilât un fabrikasında bulunan valsalar ipoteğe dahil olduğundan vaki müdahalenin men'yle ipotek de dahil olduğuna karar verilmesi hakkında ikame eylediği davadan dolayı masa idaresi hey'et vekili huzuriyle badennakız icra kılınan muhakeme sonunda: İlâmda yazılı esbabı mucibeye binaen müddeabih vas-ların ipotekde dahil olduğu anlaşıldığından müdahalenin men'ine dair Ed-remit hukuk hâkimliğinden sadır olan 11-7-935 tarih ve 283 No. li ilâmin temyizen tatkiki müflis Seyidin iflâs masası vekili Faik Kemal Barım tarafindan müddeti içinde arzihalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyihası ve dosyadaki sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Davanın istihkak davası mahiyetinde olduğu mütehakkak bulunmasına mebni temyiz arzihalinde bu cihete dair serdedilen itiraz varid olmadığı gibi alacaklı bankanın kanunun tarifi dairesinde iflâs idaresine müracaat edübde bu müracaatin iflâs idaresi tarafından red ve bankaya tebliğ edildiğide anlaşılamaması hasebile bu hususta müruru zaman cereyan etmediğine göre müruru zamana müteallik temyiz itirazı dahi varid değilsede iflâsin mevzuunu teşkil eden ve vals tâbir olunan şeylerin makine nev,inden olduğu surette kanunu medeninin 777inci maddesinin makine ve otel

mefruşatılarındaki istisnai fikrasi medlülünden anlaşıldığı üzere bunlar rehin senedinde teferruat olarak sarahaten gösterilmemiş ve tapu sicillin-de teferruat olduğu zikrolunmamış ise ipotekde dahil olamayacağından kanunun bu hükmü göz önüne alınarak muhakeme ve tetkikat icrasile tebe-yün edecek hale göre hüküm verilmesi iktiza ederken mahkemece bu ci-het tahkik ve tetkik edimeyerek valsaların ipotekde dahil olduğuna ve ma-sanın bunlara müdahalesinin men'ine hüküm verilmesi muhalifi kanun ve nakız talebi bu sebeple varid olduğundan H. U. M. K. nun 428 inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih son hükmün dahi işbu sebepten dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve « 740 » kuruş temiz masra-finin ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 24-Şenrinisani-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi Esas No: 3574 Karar No: 2916

82. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Belediye hududu dahilinde alup kasaba ahalisinin intifâsına mahsus mer'a olduğu anlaşılan arazinin başkasına temelli ve tapuya rapti gayri caizdir. Bu gibi mer'aları ahali namına idare ve tasarruf hakkı belediye kanununun 159 uncu maddesi mucibince belediyelere devredilmiştir.

Bergama belediyesine izafeten Reisi Hafız Özçelin vekili avukat Abbas Durak oğlunun Maliye Hazinesi ve Bergamada ârâmsaz 58 inci piyade alayı kumandanlığı aleyhlerine Bergama şehri ittisalinde ve belediye hududu dahilinde bulunan 58 inci piyade alayının İşgal ettiği kişi ve binaların civarında mer'a olarak tanınmış olan cesim kîta - daki toprağın hazinei maliye tarafından hodbehod mezkûr alay namına ferağ ve tapuya raptedilmiş olduğundan vâki müdahalenin men'i ve tapunun iptali ve mez-kûr toprağın müvekkili belediye namına tescili talebiyle ikame ettiği dava-

dan dolayı cari muhakeme sonunda: Üç bin küsür dönümü hâvi mer'a ve kısmen metrûk mezarlık mahallinin belediye sınırı içinde olduğu ve belediye kanununun neşrinden mukaddem hazineye aid olduğu zannile komisyonu mahsusunca hazine namına tesciline karar verilerek bu kararı müteakip ciheti askeriye tapusu verildiği anlaşmasına ve belediye sınırı dahilinde bulunan mezkûr mer'a ve arazide belediyenin tasarruf hakkı ve idare nazareti bulunmasına binaen hazinenin alâkası bulunmamış işbu kıisma aid tapu senedile tescil muamelesinin hükümsüzlüğüne ve belediye namına tescil talebinin reddine dair Bergama hukuk hâkimliğinden verilen 15-2-936 tarih ve 92 No. h ilâmin temyizen tetkiki, davacı Belediye ve hazine vekilleri tarafından müddetçi içinde istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâiyihaları ve sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Ciheti askeriyenin bina haricinde olarak işgal ettiği arazinin Bergama kasabası ahalisinin intifâsına mahsus mer'a olduğu sabit olmasına göre bu arazinin ciheti askeriye temlik ve tapu senedine raptedilmesi gayri caiz ve yolsuz olduğu cihetle bu kısım araziye aid tapu kaydının ibtaline dair verilen hukum kanuna muvafik ve temyiz müsted'ilerinden hazinei maliye tarafından dermeyan olunan temyiz itirazları gayri varid olduğu gibi bir kasabanın belediye hududu dahilinde bulunan ve o kasabanın umum ahalisinin intifâsına mahsus olan mer'aların ahali namına idare ve tasarruf hakkı belediye kanununun 159uncu maddesile bu maddeyi müeyyid Büyük Millet Meclisi kararı mucibince belediyeye devredilmiş isede bu devir keyfiyeti mer'a'nın belediyeye temlikini tazammun edemeyeceğine ve belediye namına tapuya tescili ise belediyeye temlikî manasında olup buda kanunun ruhu ve kasaba ahalisinin mükteseb haklarile kibili telîf olamayacağına mebni mer'anın belediye namına tescile karar verilmemesi dahi kanuna Muvafik ve diğer temyiz müsted'isi belediye dairesinin bu noktaya temas eden itirazları gayri varid bulunduğuundan bütün itirazların reddiyle mümeyyezünbih hukmün Tasdikine ve 780 kuruş temyiz masrafının temyiz edenlerden alınmasına 30-Teşrinisani-936 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 968. karar No: 2964.

83 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Tapuda mukyyet olmayan tarlanın kanunu medeninin mer'iyete girdiği tarihe kadar o tarihte hükmü cari olan arazi kanununun 78 inci maddesi hükmüne tevfikan 10 sene müddetle bila niza zapt ve tasarruf edenler namına tescili caizdir.

Haymananın Sogulca köyünden Hacı oğlu Esadın 316 senesinden beri nizasız ve fasılasız tasarrufunda bulunan barak özü mevkiindeki On iki dönüm tarlanın namına tesciline karar verilmesi talebiyle mezkür köyden Memiş torunu Ahmed aleyhine ikame eylediği dava ile mamaileyh Ahmed ve rüfekası vekili tarafından mezkür tarlanın müekkillereri namına tescili talebile Esad aleyhine mütekabilen ikame olunan davanın tevhiden ve hazinei maliye vekili huzurile cereyan eden muhakemesi neticesinde: Tapuda kaydi bulunmayan müddeabih mahalli davacı Esadın kanunu medeninin mer'iyetinden evvel on sene bilâ niza tasarruf ederek hakiki zilyedi bulunduğu keşif ve şehadetle tdhakkuk etmiş olduğundan Esad namına tapuya tesciline ve hazine ile Ahmedin bu yere dair tescil taleplerinin reddine dair Haymana As. hukuk hâkimliğinden sadır olan 26-11-935 tarih ve 127 No. li İlâmîn temyizen tetkiki müddealeyh Ahmed ve rüfekası vekilleri Fazlı ile Hazinei maliyeye izafetle Haymana Mal müdürü taraflarından müddeti içinde ita olunan arzihallerle istenilmiş olmakla mezkûr İlâm ile temyiz lâyihaları ve dosyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Müddealeyh Esadın tapuda mukayyed olmayan müddeabih tarayı kanunu medeninin mer'iyete girdiği tarihe kadar oltarihde hükmü cari arazi kanununun 78 inci maddesine tevfikan on sene zabit ve tasarruf ederek hakkı karar iktisabiylediği tahakkuk etmiş olmasına mebni temyiz itirazları varit görülemediğinden mezkûr itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun

olan mümeyyezünbih hükmün Tasdikına ve sekiz yüz kırk kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 3-Kânunuevvel-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 946. Karar No: 2992.

84. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Iera ve iflâs kanunu ahkâmine tevfikan borçlunun yaptığı akit ve tasarrufların iptali dava oluna bilmek için borçlunun borç ödemeden âciz olduğunu mübeyyin aciz vesikasının veya bu vesika makamına kaim iera zapının mahkemeye ibrazı lazımdır.

Geredenin Orta mahallesinden Cevahirci oğlu Zeki vekili Âsim Ertoğrulun, müekkilinin Demirciler mahallesinden Sakızlı oğlu Mustafa zimmetinde basened alacağı olan meblâğın tahsili talebiyle icraya Vâki mûraâati üzerine mumaileyh Mustafanın murisinden intikal en uhde tasarrufunda bulunan üç kit'a tarladaki hissei malîmesini karşı Rukiyeye ferağ etmiş olduğundan akdin iptaline karar verilmesi hakkında ikame ettiği davadan dolayı cari muhakeme sonunda: Borçlu Mustafanın mezkûr üç kit'a tarladaki hissesini Teşrinievvel 933 senesinde karşı Rukiyeye bedel mukabilinde satarak tapuya raptedildiği ve Mustafanın davacı Zeki'ye 931 senesinde borçlandığı ve Zekinin deyin senedi 934 de icraya vazedildiği anlaşılmış ve akdin şartı muallâk olmayup doğrudan doğruya alım ve satıma müstanad bulunmuş ve mezkûr tarlalar borç için teminat gösterilmemiş olduğundan müddeâaleyh Mustafa ve gerekse üçüncü şahıs mevkîinde bulunan Rukiyenin sünîyetleri anlaşılamamış olduğundan davanın reddine dair Gerede

hukuk hâkimliğinden verilen 11-1-935 tarih ve 323 No.lı İlâmîn temyizten tetkiki, davacı vekili tarafından istenilmiş olmakla mezkûr İlâmla temyiz lâyihası ve sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

İcra ve iflâs kanunu ahkâmına tevfikan borçlunun yaptığı akid ve tasarıfların ibtali dava olunabilmek için borçlunun borç ödemeden âciz olduğunu mübeyyin aciz vesikasının veya bu vesika makamına kaim icra zabtının mahkemeye ibrazı lazımgeldiği halde mahkemece borçlunun borcunu ödemeden acızını müsbit aciz vesikası veya icra zabtı ibraz edilmeksizsin davanın kabul ve rüyet olunması muhalifi kanun olduğu gibi aciz vesikası veya acezini müsbit icra zabtı ibraz edildiği takdirde borçlunun bu akdi Sünîniyetle yani alacaklarını izzar kasdile müsteri ile uyuşup yaptığı gösterir delâil ve emaratın neden ibaret olduğu devacılardan sorulup bu hususta göstereceği ahvalin ve ikame edecekleri delillerin tetkik ve takdirile ibtal davaşının kat'ı bir hükme bağlanması iktiza ederken akdin şarta muallâk olmadığından ve tahsili istenilen alacak mebiin bedelinden ileri gelmediğinden ve suniyyette anlaşılımadığından bahsile davanın reddine karar verilmesi dahi mugayiri kanun olduğundan ve nakız talebi bu sebeplerle varid görüldüğünden H. U. M. K. nun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebeplerden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 840 kuruş temyiz Masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 4-Kânunuevvel-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 859. Karar No: 3016.

85. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Dava olunan arazi 583 numaralı kanuna merbuť haritada gösterilen istimlâk sahası dahilinde bulunmuş ise Belediyenin istimlâkine girmiš olur.

Ankaranın saraç Sinan mahallesinde Dedebeý caddesinde oturan Halil karısı Halimenin Ankara Belediyesi aleyhine; babası Tüfenkçi Hüseyinden intikal en ba tapu mutasarrif bulunduğu Toykar köprüsü civarında kâin malûmülhudud tarlanın bir kısmı 926 senesinde ifrazen Salâhaddin Refika satılmış ve mumaileyh tarafından üzerine Fabrika ve saire inşa edilmiş olup ifraz edilen kîsim için tapu istihsaline teşebbüs olunmuş isede belediyece istimlâk sahası dahilinde olduğundan bahsile müracaati isaf olunmamış ve tapu müdüriyeti encümenince belediye aleyhinde dava açmasına karar verilmiş ve bu yer istimlâk sahası haricinde bulunmuş ve istimlâk listesinde kendi ismi dahil bulunmamış ve hiç bir suretle bedeli istimlâk de tesviye edilmemiş olduğundan belediyenin vâki müdahalesinin men'ile tapu senedi itası için tapu idaresine bildirilmesine karar verilmesi talebîye ikame eylediği davadan dolayı cereyan eden muhakeme neticesinde: Müddeabih mahallin semerci Haei Abdullah oðlu Seyid Mehmed namına istimlâk edildiği istimlâk dosyası ve mezkûr yerin 316 tarihinde Abdullah oðlu Seyid Mehmed tarafından davacının babası tüfekçi oðlu Hüseyine ferağ olunduğu tapunun cevabı ve Tüfekçi Hüseyinin uhde tasarrufunda olduğu ve müddeabih mahalle müddeinin murisinin kadimdenberi mutasarrif olduğu keşif ve şahadetle anlaşılmış ve mezkûr mahallin istimlâk edildiğine dair müddealeyh tarafından bir gûna delil iiae edilmemiş olduğundan müddealeyh belediyenin müdeabih muayyen parçanın istimlâk edildiğinden bilbahis tapu almasına mani olmak suretile vâki olan müdahalesinin men'ine ve bu kîsim hakkında davaciya tapu verilmesine ve keyfiyetin tapuya bildirilmesine dair Ankara AS. M. ikinci hukuk dairesinden sâdir olan 18-2-936 tarihi

ve 72 No: li ilâmin temyizen tetkiki Ankara belediyesine izafetle vekili Hüseyin Fevzi tarafından müddeti içinde ba arzihal istenilmiş olmakla mezkûr ilâm ile temyiz lâyîhası ve dosyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Dava olunan arazi 583 No: li kanuna merbut haritada gösterilen istimlâk sahâsi dahilinde bulunmuş ise bu arazi mezkûr kanun hükümlerine tevfikan belediyenin istimlâkine girmiş olduğu cihetle davaçının bu arazi hakkında tapu senedi istihsaline belediyenin mümânaat ettiğinden bahsile mümânaat ve müdahalei vakıanın men'ini davaya salâhiyeti olmayup ancak istimlâk olunan arazinin mikdarı daha fazla iken noksan gösterildiği ve bedelinin de kanunda tayin olunan mikdardan dün olduğuna itiraz serdine veya istimlâk bedelinin tahsili hakkında dava ikamesine salâhiyeti bulunduğu halde mahkemece bu cihetler tetkik ve teemmül edilmeyerek belediyenin müdahalesinin men'ine ve davacı namına tapuya tesciline hükmedilmesi muhalifi kanun olduğundan ve nakız talebi bu sebeple varit görüldüğünden H. Us. M. K. nun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve Yedi yüz kırk kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 5-Kânunuevvel-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 1100 Karar No: 3021.

86. TEMYİZ MAHKEMESİ İ. H. D.

Gallei vakfın meşrutunlehine verilmemesi nakzı müstelzimdir .

Lâdik kazası müftüsü Şükrünün Lâdik Evkaf idaresi aleyhine; Diyanet işleri riyasetinin emriyle Lâdikde sultan Mehmed camii kürsi şeyhi ve vaizlik vazifesini 15-10-935 tarihindenberi ifa etmekte olub mezkûr vaizlik cihetine meşrut bulunan namazgâh mevkîinde kâin malûmülhudud tarlanın dört senelik bedeli içari olan 356 liranın kendisine verilmesi icabederken müddeâaleyh evkaf idaresi ahzû tevkif etmekte olduğundan bu Paranın masarifi muhakeme ve ücreti vekâlet tahsili talebiyle ikame ettiği davadan dolayı cari muhakeme sonunda: Müddeinin ismi geçen sultan Mehmed camii kürsü şeyhi ve vâizlik vaizfesini Diyanet işleri riyasetinin 930 tarihli tahrirat ile vekâlet suretile ifa etmekte olduğu mezkûr tahrirat münherecatı ve dinlenen şahitlerin şehadatile ve mezkûr tarla evkaf idaresi tarafından dört sene icara verilerek 279 lira alındığı evkaf idaresinden mevrud cevâbî müzekkere ile anlaşılmasına binaen mezkûr 279 liranın müddeâaleyh idareden alınarak müddeâye verilmesine dair Havza hukuk hâkimliğinden verilen 5-10-935 tarih ve 18 No. hî ilâmin temyizen tetkiki Samsun Evkaf müdürlüğü avukatı tarafından müddeti içinde istenilmiş olmakla Mezkûr ilâmla temyiz lâyîhası ve sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Müddeabih çayırın vakif olduğunu müddeâaleyh Evkaf memuru dahi beyan ve tasdik etmesine ve davacı tarafından bu hususta ikame olunan şahidler berveçhi dava mezkûr çayırın Sultan Mehmed camii şerisi vaizliğine meşrut olup ötedenberi gallesinin kürsi şeyhi denilen vaizlere verile gelmekte olduğuna şahadet ettikleri anlaşılmasına ve davacının mezkûr camiin iddia olunan senelerde vaizliğini yaptığı müsbet bulunmuş olmasına

ve kürsi şeyhliği denilen vaizlik seddedilen tekâyanın men'olunan şeyhliklerinden olmadığı Evkaf idaresince de malûm olması lâzımgeleceğine ve gallei vakfın meşrutünlehine verilmesi muktazi bulunmasına mebni temyiz itirazları varid görülemediğinden mezkûr itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbîh hükmün Tasdikîna ve 679 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 5-kânunuevvel -936 tarihinde ittifakla karar verildi .

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 1059 karar No: 3028

---

87. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. H. D.

Temlikin bakıp beslemek şartile vukubulduğu resmî ve tahrîrî delil ile ısbat edimek lâzzîmdir bu hususta şâhid istimai caiz değildir.

Şarkışlanın Pınarönü mahallesinden Hacı oğlu Mehmet karısı ölü Cennet oğlu Bekir ve kızı Fatmanın aynı mahallede oturan güzel oğlu köylü Isa mahdumu Süleyman aleyhine analarının müsin ve tecrübezsizliğinden bilişifade kendisine bakacağını vadederek müddeaaleyh Süleyman ig-fal ve hataya düşürerek hariçte yapılip Noterden musaddak Beş yüz lira lik satış senedi ve anın müstenidi olan icra ihale kararı ve buna binaen yapılan sekiz kit'a tarlaya aid tapu muamelesinin ve ayrıca para alınmasından 934 senesinde yapılan hane teferrûğ muamelesinin hileden ve bu suretle iğfalle mahfuz hisselerinin dahi âhara temlik ve hibe ulunmasından

İcra ve tapu muamelâtının feshü iptali hakkında ikame eylediği davadan dolayı icra kılmış muhakeme sununda: Tapu kaydında ölünceye kadar bakmak şartı olmadığından ve noter senedinin şaibedar bulunmadığından ve bunların hilâfında şuhut istimâma cevazı kanunî bulunmamasına mebni tapu senetlerinin fesih ve iptali davasının reddine dair Şarkışla hukuk hâkimliğinden sadır olan 9-7-935 tarih ve 77 No.'lı İlâmin temyizten tetkiki Bekir vekili tarafından müddeti içinde arzihalle istenilmiş olnakla mezkûr İlâmâla temyiz lâyihası ve dosyadaki sair kâğıtlar okunduktan sonra iceri müzakere olundu:

İbraz olunan Noter senedinde ve tapu sicillinde temlikin bakmak suretile vukuuna dair bir kayid olmayüp mezkûr gayrimenkuller besyüz lira bedel mukabilinde ve kat'i surette Cennet tarafından vekili vasıtâsille Süleymana bey'edildiği anlaşılmasına ve temlikin bakmak şartile vukubulduğu resmi ve tahriri delil ile isbat edilmesi iktiza edip bu hususta şahit ikame si caiz olmadığı gibi kanunen akdin ifsadını mucib ne gibi bir hileye mukarin olduğu tasvir ve izah olunmamasına mebni temyiz itirazları varid görülemediğinden mezkûr itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyizeünbih hükmün tasdikine ve 740 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 8-kânunevvel-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 868 karar No: 3049

88. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. H. D.

Bir arsa üzerinde kanunu medeni hükümlerine tevfikan müruru zamanla **mülkiyet iktisap** olunabilmesi için mezkûr kanunun **meriyet** tarihinden itibaren 20 sene malik **sifatile** ve fasılasız olarak o arsanın tasarruf edilmesi lâzımdır.

Bayındırın Bayıklar mahallesinden helvacı oğullarından Mehmed oğlu Süleymanın hudud ve mevkii malûm bir bab hane ile bir mikdar arsa babası Mehemedin 25 seneyi mütecaviz bir zaman **malik sifatile** tasarruf ve yedinde bulunarak beş sene evvel vefat ile kendisine ve saireye intikal etmiş olduğundan mezkûr hane ve arsanın kandisi ve veresei sairesi namına **tescili** hakkında hazinei maliye aleyhine ikame eylediği davaya Belediye dairesi namına reisi vekili Zeki Kaylanın üçüncü şahîs **sifatile** dahil olarak icra **kılınan muhakeme sonunda:** Müddeabih hane ve ittisalindeki arsanın müddeinin murisi Mehmed ve vafatından sonra varisleri tarafından yirmi beş seneyi mütecaviz bir zamandanberi fasılasız ve nizasız tasarruf edilmekte ve mezkûr gayrı menkulün vergisi de bunlar tarafından verildiği ve tapuda dahi kaydı olmadığı muhallef dinlenen şahidlerin şahadatı ve ibraz olunan vergi makbuzları ve tapu dairesinden gelen istilâm cevabile anlaşılmış olduğundan müddeabih hane ile bitişindeki 102 metre murâbbâî arsanın mübrez veraset senedi mucebine hisseleri nisbetinde Mehemedin veresesi namına tapuya tesciline ve belediye vekilinin tescil iddiâsile **vâki** muaraza-sının men'ine dair Bayındır hukuk hakimliğinden sadır olan 13-2-936 tarih ve 35 No. lî ilâmin temyizen tatkîki belediye dairesi namına vekili tarafından müddeti içinde arzihalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyihası ve dosyadaki sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Bu gibi kasaba derununda kâin mülk arsalar hakkında eski kanunlar mucebine müruru zaman esbabı temellükten olmadığı gibi kanunu medeni hükümlerine tevfikan müruru zamanla mülkiyet iktisab olunabilmesi için

mezkür kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren yirmi sene malik sıfatile ve faslısız o arsaların tasarruf edilmesi läzimgelip halbuki kanunun mer'iyete girdiği tarihten davanın ikame edildiği tarihe kadar bu müddet geçmemiş ve şu halede tescil talebinin kanuna uygun olmamasından naşı reddi rauktazi bulunmuş iken mahkemece bu cihet göz önüne alınmayarak bu hususta şahit istimale ilâmida yazılı olduğu üzere Belediyyenin iddia ettiği yirmi beş metre murabbi arsaya müdahalenin men'ine hüküm verilmesi muhalifi kanun olduğundan ve nakız talebi bu sebeble varid görüldüğünden H. Us. M. K. nun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebtен dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve Yedi yüz kırk kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 8-Kânunu evvel - 936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 926 Karar No: 3040

---

89. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. H. D.

Vakıf arsa üzerinde yapılan binanın kal'ı ile arsanın teslimini istemeye evkaf idaresi veya mütevelli salâhiyettardır.

Hacı Vahan oğluu Artin uhdesinde olup Evkaf idaresince vaz'iyed edilen bir bab dukkanı defçi Amram yıkarak kendi arsasına kalb ve üzerine yunan işgali esnasında bina inşa ederek 91 aydanberi fuzulen işgal etmeye olduğundan ayda üçlira ecri misil ile yıkılmış olan dükkânın enkaza bedeli olan ikiyüz elli liraki ceman 525 liranın tahsilile arsanın hali eynanişhevagil Evkaf idaresine teslimi hakkında Evkaf idaresine izafeten

memuru neş'et tarafından ikame elunan davadan dulayı nakza tebean cari muhakeme sonunda: Müddeabih arsada evvelce mevcut vakfa aid binanın mevcudiyetini ve müddealeyh tarafından yıkıldığını iddei Evkaf idaresi isbat edememiş ve yemin dahi teklif etmeyeceğini dermeyan eylemiş olmasına mebni bu babbaki talebinin reddine ve talep edilen 91 aylık ecri mili altmışar kuruşdan elli dört lira altmış kuruşun müddealeyhten tahsiline ve vakif arsa üzerine kendi malile yeniden inşa olunan bina kendisinin mali olacağı vakif ahkâmı kanununun 415inci maddesi iktizasından olduğundan binanın yıkılması hakkındaki evkaf idaresinin talebinin reddine dair Gelibulu As. M. hukuk dairesinden sadır olan 14-6-935 tarih ve 39 No.lı ilâmın temyizen tatkîki Evkaf idaresi vekili S. Sürrî tarafından müddeti içinde ba arzuhal istenilmiş olmakla mezkûr ilâm ile temyiz läyihası ve dusyada bulunan sair kâğıtlar okunduktan sonra icabi müzakere olundu:

Vakif arsa üzerine fuzulen yapılmış olan bina; binanın mali olması lâzımligelirsede bu binanın arzivakif üzerine hakkı istikrarı olamayacağı vakıflar hakkında mer'i ahkâm iktizasından bulunduğuundan evkaf idaresinin veya mütevellinin mezkûr binanın kal'i ile arsanın teslimini istemeğe salâhiyeti bulunmuşsolmasına ve davacı Evkaf idaresi de binanın kal'ini talep etmesine mebni vakif arsaya isabet eden binanın kal'i ile vakif arsanın evkaf idaresine teslimine hüküm verilmek lâzım geldiği ve evvelki nakız kararları da bu hükmü mutazammin bulunduğu halde mahkemece bu cihetler göz önüne alınmayarak binanın vakif arsa üzerinde bakasını tazammun eder surette hüküm verilmesi muhalifi kanun olduğundan ve nakız talebi bu sebeble varid görüldüğünden H. Us. M.K.nun 428inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebepten dolayı nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 750 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 8- Kânunevvel -936 tarihinde ittifâkla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 906 karar No: 3044

299-

90. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Kanunu medeninin mer'iyetinden sonra vücude getirilen tesisler mezkür kanun ahkâmına tabidir.

İstanbul Evkaf Müdürlüğü namına avukatı Şevketin; tapu idaresi ve hazinei maliye aleyhlerine; Keçecilerde Karabaş mahallesinin Sofulu çesme sokağında 47-77 No. lı bir babbane icareteyinli evkafdan olub Zehra Zahide namında bir kadının uhdeî tasarrufunda iken bilâ veled vefat ile akdi icarın infisahı ve mecurun vakfa rucuu läzimeden olduğu halde hazine tarafından vaz'iyed edilerek müdahale edilmekte olduğundan ve tapu daire-since de mezburenin kanunu medeniden sonra vefatı sebebibe bu hanenin hazineye intikali icabettiginden bahsile Evkaf namına kaydına mümanaat olunduğundan müdahalenin men'i ve Evkaf namına kaydının icrası talebiyle ikame ettiği davadan dolayı cari muhakeme sonunda: Tatbikat kanunu mücebince ahkâmi sabikanın tatbiki läzîmgelmesine ve ahkâmi Evkafa göre icareteyinli Evkaf mutasarrıflarının bilâ varis vefatlarında icarın münfesih olarak mecurun Eakfa rucu edeceğine ve icareteyinli Evkafdan bulunan müddeabihin mutasarrîfi Zehrânın da bilâ varis olduğu anlaşılmamasına bina-en müddeâaleyh hazinenin müdahalesi muhik ve kanuni olmadığından väki müdahalesinin men'ine ve gayri menkulün evkaf namına kaydının tashihile tapusunun verilmesine ve masarifi muhakeme ve ücreti vekâletin müddeâaleyhten alınmasına dair İstanbul ikinci hukuk dairesinden verilen 4-10-935 tarihli ilâmîn temyizen tatkîki hazine avukatı tarafından istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyihası ve sair kâğıtlar akunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Kanunu medeninin mer'iyetinden sonra vücude getirilen tesisler kanunu medeni ahkâmına tabi olup kanunu medeninin mer'iyete vaz'ından mukad-dem vücude getirilen vakıflar hakkında esasati cariye hükümlerinin tatbiki

lazımlenesine ve icareteyne murbut vakıf emvali gayri menkulenin mutasarrıfı olan kimse mezkür emvalin rakabesine malik olmadığı cihetle bilâ varis vefatında vakfolan rakabenin canibi vakfa rucuu esasati cariye ahkâmindan bulunmasına mebni temyiz itirazları varid görülemediğinden mezkür itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih hükmün Tasdikîna ve 740 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 8 -Kânunuevvel -936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi Esas. No: 1120 Karar No: 3047

---

91 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

---

köy kanunu mucibince köye ait işlerde müddeei veya müddealeyh sıfatile köyü ancak muhtar temsil edebilir.

Şebinkarahisarının Keylik köyünde oturan Aksulu Ahmedin; Saraycık köyünün Keylik köyü aleyhinde ikame eylediği yaylaya men'i müdahele davasına dair Keylik köyüne iltihakan hazinei maliye vekili üçüncü şahsi olarak dahil olmakla cari muhakeme sonunda: Hazine ile Keylik köyünün müddeabih yaylaya müdahelesinin men'ine karar verilmiş ve kendisinin mübadil Hasandan teferruğ eyledigi beş kit'a arazinin hudud ve mevki itibarıyle Ssraycık köyünün mezkûr Keylik köyü aleyhinde istihsal eylediği saflıfüzzikir ilâmda yazılı hudud dahilinde olduğu gösterilmiş ve bu cihet mağduriyetini mucib bulunmuş olduğundan ve saireden bahsile iadei muhakeme suretiyle ilâmi mezkûr hükmün cerh ve iptali talebiyle Saraycık köyü namına muhtarı Mehmed aleyhine ikame eylediği davaya müddeieye

iltihakan Keylik köyü muhtarı İbrahim dahil olarak icra kılınan muhakeme sonunda: Müddei Ahmed iadei muhakeme davasının asıl davacı olan Ak-sulu Ahmed; evvelce Saraycıklarla hazine arasında cereyan edüp hükmeye iktiran etmiş olan men'i müdahale davasında müddealeyh vaziyetinde bulunmamış olması itibariyle kesbi kat'iyet eden mezkûr İlâm aleyhinde iadei muhakeme talebine salâhiyeti olmayup Saraycık karyesi alayhinde doğrudan doğruya men'i müdahale davası açabileceğinden iadei muhakeme talebinin reddine ve üçüncü şahislara gelince; bunların talepleri iltihak ettikleri tarafların talepleriyle birlikte bakılması lâzımgelüp davacının talebi ise reddedilmiş olduğuna göre bunların da telepleri hakkında devamı muhakemeye ve ayrıca bir karar itihazına mahal olmadığını dair Şebinkarahisar Asliye mahkemesi hukuk dairesinden verilen 17-7-935 tarih ve 89 No. li İlâmin temyizen tetkiki hazine vekili ile davacı Ahmed ve Keylik köyü ahalisi vekili Talha taraflarından müddeti içinde arzihalle istenilmiş olmakla mezkûr İlâmla temyiz lâyihaları ve dosyadaki sair kâğıtlar okunduktan sonra icabı müzakere olundu:

Evvelce Saraycık ve Keylik köyleri arasında cereyan eden muhakemede davacı Ahmed taraflardan bulunmamış olmasına ve köye aid işlerde müddei ve müddealeyh sıfatıyla köyü; muhtarın temsil edeceği köy kanununun ahkâmı sarihasından olmasına ve Keylik köyü aleyhinde verilen hükmün iadei muhakeme tarikiyle tetkiki talebi yine taraflardan köyün şahsiyeti hükmîyisi canibinden yani köyü temsil eden muhtar veya vekili tarafından dermeyan edilebilip o köy ahalisinden mumaileyh Ahmedin iadei muhakeme talebinde bulunmağa salâhiyeti olmamasına, Hazinei maliye Keylik karyesi usulüne tevâfkan ve kanunu sebeblere istinaden iadei muhakeme davası ikame etmeyüp mumaileyh Ahmedde iltihak suretiyle davaya duhul talebinde bulunmuş olmalarına göre gerek davacı Ahmedin ve gerek üçüncü şahıs Keylik karyesi muhtariyle hazineyi maliyenin Temyiz arzihallerind eserededilen itirazlar varit olmadığından mezkûr itirazların reddiyle usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih hükmün tasdikine ve 1120 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 10- kânunuevvel 1-936 tarihinde ittifakla karar verildi

92. T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Borçlar kanununun 21inci maddesine istinaden vukubulan feshi akit iddiası müddet geçmemiş ise varisin vefat ile mirasçılara intikal eder.

Burhaniyenin Nallıca köyünden Kerim oğlu Isa kızı Halime ve hafidi Fatma vekilleri Faigin; müvekkillerini murisi Kerimin 932 tarihinde hasta ve hiffette bulunduğu bir sırada oğlu Davud kendisini aldatarak müvekkillerini miras hissesinden mahrum etmek maksadile dört yüzden fazla eşcari hâvi zeytinligini yetmiş ve tarayı da elli liraya satarak parayı vermemiş ve bayii merkum da feragdan bir kaç gün sonra vefat etmiş ve Davud suretle müvekkillerini mirastan mehrum etmekle beraber satışda pek ziyade aldatılma bulunmuş olduğundan tapu senedinin iptali talebiyle Davud aleyhine ikame ettigi davadan dolayı cari mahkeme sonunda: borçlar kanununun 21inci maddesinde yazılı gabin ve aldatma iddiası vereseye intikal etmemüp âkidlere münhasır olmasına ve medenî kanunun 507inci maddesindeki tenkis iddiası ise bu gibi temlikî tasarruflarda cari olmayup ölüme bağlı tasarruflarda mevzubahis olacagina mebni davanın reddine dair Burhaniye Asliye mahkemesi hukuk dairesinden verilen 16-10-934 tarih ve 178 No. lu ilâmin temyizen tatkîki davacılar vekili tarafından istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz lâyihası ve sair kâğıtlar okundukdan sonra icabı müzakere olundu.

Kanunu medeninin 507inci maddesinin dördüncü fikrasında zikredilen mahfuz hisse kaidelerini ber taraf etmek kasdiyle yapıldığı aşıkâr olan temliklerin ölüme bağlı tasarruflardan gayri temlikât olduğu ve borçlar kanunun 21inci maddesine istinaden vuku bulan feshi akid iddiası da müddeti geçmemiş ise varisin vefat ile mirasçılara intikal edecegi mahkemece nazarı dikkate alınmayarak davacının tenkis iddiasının ölüme bağlı tasarruflarda nazara alınacağından gabin sebebiyle fesih davasının da mirasciya intikal

etmeyeceginden bahsile reddedilmesi yolsuz olmakla beraber her iki dava sebeb ve mahiyetleri itibariyle bir birine zid oldugu cihetle davaciya bu iki şıkdan birisi tercih ve tayin ettirilerek onun hakkında muhakeme ve tetkikat icrasile tebeyyün edecek hale göre hükm'e raptolunması iktiza ederken mahkemece cem'i ezzad kabilinden olarak ikame olunan her iki davanın kabulliyle ilâmda yazılı oldugu üzere hükm verilmesi muhalifi kanun oldugundan vu nakız talebi bu sebeble varid görüldüğünden H. U. M. K. nun 428 inci maddesine tevkikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebebden dolayı Nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 740 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafдан alınmasına 22-Kânunevvel-936 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi, Esas No: 1286 Karar No: 3181

---

93. T. TEMYİZ MAHKEMESİ 1. H. D.

Bir gayri menkulün Noter huzurunda bey'i caiz olmadığı gibi Noter sene li subutu tasarrufa da medar olamaz.

Ünyede mukim hacı Ali zade ölü Ali Enver karısı ve Feyzullah kızı İsfakat vekili avukat Ahmed Hasibin; Tekiraz köyünde kâin malûmîhudud bir kit'a tarla ile derununda bulunan bir bab küçük hanenin sahibi varılıcı oğlu Kirkor kızı Aznif; musaddak bir kita Noter senediyle ve bedeli medfu mukabilinde müvekkilesine bey edüp o tarihten beri mezkûr tarla ve hane müvekkilesinin tahti ziraatında bulunmakta oldugu halde emvali metrûkeden addile hazinece müdahale edilmekde oldugundan men'i ve mü-

vekkilesi namına tapuya tescili talebiyle hazine aleyhine ikame ettiği dava-
dan dolayı cari muhakeme sonunda: âhar mahallere naklolunan eşhasın em-
valı ve düyunat ve matlûbatı metrûkesi hakkındaki 331 tarihli bazı mevad-
dîni muaddil kanunun birinci maddesinde bu kabil mallarda tasarrufun ta-
pu senedinin gayri vesaik dahî muteber tutulacağı musarrah olmasına ve
müddei tarafından resmi sened ibraz edilmiş olmasına binaen müddealey-
hin mezkûr tarla ve haneye vâki müdahalesinin men'ine dair Ünye hukuk
hâkimliğinden verilen 11-12-928 tarihi ve 254 No. Lu ilâmin temyizen tet-
kiki malmüdürrü Sedat tarafından müddeti içinde istenilmiş olmakla mezkûr
ilâmla Temyiz lâyihası ve sair kâğıtlar okundukdan sonra icabı **müzakere**
olundu:

Tatbik olunan maddei kanuniyede zikrolunan tapu senedinin gayri vesaik-
den maksad; emvali gayri menkulenin temellük ve tasarrufu hususunda mute-
ber olması lâzım gelen vesaik olması lâzımgelüp Noter huzurunda bey caiz
olmadığı gibi Noter senedi dahi subutu tasarrufa medar olamayacagına meb-
ni bu cihetler göz önüne alınarak ana göre hâküm itas; iktiza ederken mahke-
mece bundan zuhul ile ilâmda yazılı olduğu üzere hâküm verilmesi muhalifi
kanun oldugundan ve nakız talebi bu sebeble varid görüldüğünden H. U.
M. K. nun 428 inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hâkmün işbu se-
bebden dolayı nakzına ve evrakin mahalline iadesine ve 740 kuruş temyiz
masrafının ileride haksız çıkacak tarafдан alınmasına 24-Kânunevvel-936
tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No:1407 karar No:3212

the first time, and the first time I have seen it. It is a small, pale, yellowish-green, almost white, bird, with a very long, thin, pointed beak, which is slightly curved downwards at the tip. Its body is slender and elongated, with long, thin legs and toes. The feathers on its head and neck are short and dark, contrasting with the long, thin, light-colored feathers on its back and wings. The tail is very long and deeply forked, with many long, thin, light-colored feathers. The bird is perched on a branch, facing towards the right, with its long beak pointing downwards. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting a natural, outdoor setting.

HUKUK
İKİNCİ DAİRE KARARLARI

MINISTER
РАСПРАВЛЕНИЯ ИЗДАНИЯ

**CEZA
DÖRDUNCÜ DAİRE KARARLARI**

АКЕД
МАЛАНАР БРИД СОНИСКА

VI

DÖRDUNCU DAİRE KARARLARI

C

1 — CEZANIN ARTTIRILMASI:

I — Aynı hadisenin takdiri ve kanunî şiddet sebebi kabul edilerek cezanın iki defa arttırılması yolsuzdur.

Es. No: 5284 K. No: 6523 Kt. 20-11-935 (S: 19 Sc: 205)

T. C. K. Mad: 440

II — 409 uncu maddeye göre verilen cezanın 407 inci maddeye istinaden artırılması ve dikkatsizlige delâlet eden halerin karar yerinde gösterilmemesi yolsuzdur.

Es. No: 5927 K. No: 6777 Kt. 29-11-635 (S: 24 Sc: 345)

T. C. K. Mad: 459

2 — CEZANIN İNDİRİLMESİ:

Rüşvet olarak verilen paranın memur tarafından kabul edilmesi rüşvet verene ceza kanununun 220,225 inci maddeleri mucibince terettüp eden cezanın 223 üncü maddesi mucibince indirilmesi lâzımdır.

Es. No: 5619 K. No: 6780 Kt. 29-11-935 (S: 24 Sc: 350)

T. C. K. Mad: 220, 223, 225

D

1 — DAVADA TEMSİL:

Mazerti sebebile Müddeiumumiyi duruşmada temsil eden

baş kâtip mazeret hali devam etmedikçe davayı temyiz hususunda dahi Müddeiumumiyi temsil edemez .

Es. No: 2145 K. No: 1746 Kt. 27-3-935 (S: 17 Sc: 143)

T. C K. Mad: 492. C. M. U. K. Mad: 305

2 — DÖĞMEK:

İki adamı birden döven suçlu hakkında ayrı ayrı ceza tayini lazımdır.

Es.No: 2611 K. No: 3234 Kt. 16-5-935 (S: 18 Sc: 175)

T. C. K. Mad: 456, 69

E

1 — EMNİYETİ SUİİSTİMAL:

Suçlu şirketçe kendisine verilen mezuniyete ve bu izni teyit eden şirketin mektubuna nazaran bilet ücreti tahsil edebileceğine göre mezuniyeti hududunu tecavüz ederek ayrıca bilet bastırmasında ve taklit etmeyerek hakettirdiği şirket damgasını kullanmasından dolandırıcılık suçu müteşkil değildir. Ancak şirketçe muteber olmayan biletler mukabilinde kendisine tevdi olunan mebaliği temellük etmesinden emniyeti suiistimal suçunun bütün unsurları mevcut ve fiil bu suç vasfını haizdir.

Es. No: 10685 K. No: 3513 Kt. 26-12-935 (S: 13 Sc: 67)

T. C. K. Mad: 508

2 — ESRAR MİSÜLLÜ MADDELERİ SATIN ALMAK:

403 üncü maddenin tatbiki ticaret kast ve unsurunun mevcudiyetine bağlıdır. 403 üncü maddede yazılı şeyleri ticaret kasdile satan hakkında bu kast sabit olduğu takdirde mezkûr madde tatbik edilebilirse de içmek maksadiyle satın

alanlar hakkında tatbik edilemez.

Es. No: 6475 K. No: 5045 Kt. 2-8-935 (S: 21 Sc: 237)

T. C. K. Mad: 403

F

1 — FILEN TAARUZ:

Vazife sırasında jandarmaya filen taaruz ve mukavemetten dolayı hem 260 ve hemde 266inci maddenin tetbiki yolsuzdur.

Es. No: 4048 K. No: 4671 Kt. 3-7-935 (S: 19 Sc: 203)

T. C. K. Mad: 193

2 — FUHUŞLA MÜCADELE NİZAM NAMESİNİN HÜKMÜ:

Fuhuşla mücadele nizamnamesinin ceza kanununun tadil **ve** ya tevsi eden hükümleri muteber değildir.

Es. No: 7085 K. No: 5208 Kt. 13-9-935 (S: 21 Sc: 268)

T. C. K. Mad: 436

H

1 — HARÇ ALINMASI:

İdare hey'ti kararı ilk tahkikat mahiyetinde olduğundan harç tayininde 52inci madde tatbik edilemez.

Es. No: 4061 K. No: 4687 Kt. 3-7-935 (S: 19 Sc: 201)

T. C. K. Mad: 245

2 — HANEYE GİRMEK:

Hane müstemilâtına girmekle fiil tekemmül eder.

Es. No: 4129 K. No: 5241 Kt. 16-9-935 (S: 21 Sc: 271)

T. C. K. Mad: 193

3 — HIRSIZLIK:

I — C. K. nunun 493 üncü maddesinin 5inci bendi tatbik edilebilmek için hayvan hırsızlığı için divarla çevrilmiş bir mahalle dışarıdan girilmesi lâzımdır. Bu suç hayvan çalınan evin hizmetcisi tarafından işlenmiş olmasına göre suçlu hakkında 491 inci maddenin tatbiki icap eder.

Es. No: 6446 K. No: 5036 Kt. 27-7-935 (S: 21 Sc: 232)

T. C. K. Mad: 493, 491

II — 492 inci maddenin 1inci bendinin tatbik edilebilmesi için bina içinde işlenen hırsızlığın geceleyin vukuu şarttır. Fakat hırsızlık süknaya mahsus yerde veya müstemilâtında işlendiği takdirde mezkûr benden tatbik edilebilmesi için hırsızlığın geceleyin vukuu şart değildir.

Es. No: 6465 K. No: 5038 Kt. 1-8-935 (S: 21 Sc: 233)

T. C. K. Mad: 492, 525

1 — İÇTİMA:

Muhtelif zamanda suçlunun aynı şahsı iki defa tahkir etmesi halinde içtima ahkâmının tatbiki lâzımgelir. 80 inci maddenin tatbiki yolsuzdur.

Es. No: 5801 K. No: 4607 Kt. 1-7-935 (S: 23 Sc: 320)

T. C. K. Mad: 482, 80

2 — İLÂNEN TEBLİĞ:

C. M. U. K. unun 37 inci maddesi mucibince ilânen yapılacak tebligat ancak mezkûr kanunun 270 inci maddesinde

yazılı suçlara aittir.

Es. No: 65/101 K. No: 7157 Kt. 16-12-935 (S: 13 Sc: 66)
C. M. U. K. Mad: 37, 270

3 — İSBAT VASITALARININ TAKDİRİ:

Ceza işlerinde subut vasıtaları kanunen tahdit edilmiş olmamıştır. Hâkimler her türlü delilden istihracı kanaat edebileceklerinden yalan yere yemin davasının tahrîrî beyyine ile isbatı zaruri değildir.

Es. No: 882 K. No: 1481 Kt. 13-3-935 (S: 17 Sc: 143)
C. M. U. K. Mad: 253

K

KIZ KAÇIRMAK:

I — Cebren kaçırma sırasında işlenen silâh çekme ve tehdit suçları kızı kaçırma maksadına matuf oldukları takdirde bu suçun cebir unsuruna dahil oldukları cihetle ayrı ve müstakil birer suç teşkil etmezler.

Es. No: 3342 K. No: 2732 Kt. 29-4-935 (S: 17 Sc: 142)
T. C. K. Mad: 431,188,69

II — Kız kaçırında suçun tekemmülü kaçırılanın emîn mahalden uzaklaştırılmasına bağlıdır.

Es. No: 8537 K. No: 5163 Kt. 11-9-935 (S: 21 Sc: 272)
T. C. K. Mad: 431

M

I — MAHCUZ MALLARIN İADARESİ:

Borcundan dolayı haczedilip yediemin sıfatile kendisine tevdî

olunan mali tesellümden imtina eden borçlunun imtinadan evvel veya o sırada borcundan bir kısmını ödemmiş olması cezannın hafifletilmesini icap ettirmez.

Es. No: 5766 K. No: 6794 Kt. 29-11-935 (S: 24 Sc: 348)

T. C. K. Mad: 276

2 — MEMUR :

I — Geza kanununun 279 uncu maddesi bu kanunun tatlilikatı itibarile memuru tarif etmekte olduğundan aleyhlerine işlenen suçlarda bu kimseler memur sayılamazlar. Bir kimse nin memur addedilebilmesi için kendisine devlet hizmeti tevdi edilmiş olması da şart olduğundan resmî bir dini mevcut olmayan Türkiye Cumhuriyeti devletinden vazifesinin devlet hizmeti addine imkân olmayan müezzinler memur değildir.

Es. No: 5826 K. No: 7243 Kt. 18-12-935 (S:13 Sc: 65)

T. C. K. Mad: 279

II — Ceza kanununun 279 uncu ve belediye kanununun 102inci maddelerindeki memur tarifi ancak suç işleyenler hakkında nazarı itibare alınır. Aynı suç işleyen memurların memur vasfı memurun kanununa göre aranabilir.

Es. No: 5146 K. No: 6240 Kt. 9-11-935 (S: 24 Sc: 349)

T. C. K. Mad: 279 Belediye K. Mad:102

III — Köy ihtiyâr heyetince köy hâdîdu dahilindeki pazar ve panayırılarda resim toplamak üzere tayin edilen şahıs kanunun tarif ettiği şekilde memur değildir.

ES. No: 5782 K.No: 7639 Kt. 30-12-935 (S: 24 Sc: 352)

T. C. K. Mad: 279,456,271

3 — MFRCİ:

Görülmesi umumî mahkemelere ait olan davanın daha evvel belediyece intâç edilmiş olduğundan bahisle beraet

kararı verilmesi yolsuzdur.

Es. No: 4460 K. No: 5645 Kt. 7-10-935 (S: 21 Sc: 270)

T. C. . Mad: 516

4 — MÜESSİR FİİL:

Memurun vazifesine müteallik bir işi yapmağa yahut yapmağa icbar için şiddet veya tehdit gösterdiği sırada memura karşı müessir fiil icra edilmiş olduğu takdirde müessir fiilden dolayı ayrıca ceza tertip edilerek içtima hükmünün tatbiki lazımdır. Çünkü müessir fiil ceza kanununun 254 üncü maddesinde yazılı suçu terkip eden anasırdan veya bu suçun kanunu esbabı müşeddededesinden madut değildir.

Es. No: 6497 K. No: 5057 Kt. 10-8-935 (S: 21 Sc: 235)

T. C. . Mad: 254,456

5 — MÜRURU ZAMAN:

Mütemadi ve müteselsil suçlarda müruru zaman temadi ve teselsülün bittiği tarihten itibar edileceğine göre dava hakanının fiilden haberdar olduğu günden başlayacağından bahisle düşme kararı verilmesi yolsuzdur.

Es. No: 4988 K. No: 3898 Kt. 10-6-935 (S: 18 Sc: 174)

T. C. K. Mad: 103

6 — MÜSTEHCEN NEŞRİYAT:

Romanın heyeti umumiyesinin ehli vukufa tetkik ettirilerek veya müstehcen addedilen mahiyetlerden hanı gisini haiz olduğunu tesbit ettirilmesi yolsuzdur.

Es. No: 8570 K. No: 6284 Kt. 12-11-935 (S: 24 Sc: 346)

T. C. K. Mad: 426,427

T

1 — TAHFİF SEBEKİ:

Kanuni ve takdiri tahrif sebebinin fer'i cezaya teşmil edil-

memesi yolsuzdur.

Es. No: 4853 K. No: 5156 Kt. 5-11-935 (S: 19 Sc: 204)

T. C. K. Mad: 287

2 — TEKERRÜR:

Fer'i olan para cezalarına da infaz edilmekçe tekerrür tatbik olunamaz.

Es. No: 4175 K. No: 3225 Kt. 13-9-934 (S: 21 Sc: 267)

T. C. K. Mad: 480,81

3 — TEMYİZ KUDRETİ:

Salâhiyetli olmayan sıhhat memurunun suçlunun farîk ve mümeyyiz olduğu hakkında verdiği rapora istinaden mahkûmiyete karar verilmesi yolsuzdur.

Es. No: 3853 K. No: 9907 Kt. 30-5-935 (S: 18 Sc: 173)

T. C. K. Mad: 271, 266

4 — TEMYİZ MÜDDETİ:

Tadilde müstacelen görülen davalarda temyiz müddeti umumî hükümlere göre ceryan eder.

Es. No: 7174 K. No: 5245 Kt. 4-10-935 (S: 23 Sc: 319)

T. C. K. Mad: 492

5 — TEMYİZ TETKİKATI ŞUMULÜ:

Müddeiumuminin temyizi harca inhisar etse de temyiz tetkikati hükmeye tesir olacak derecede kanuna muhalefet edilmiş olan bütün noktalara teşmili usul hükmü icabındandır.

Es. No: 6449 K. No: 5037 Kt. 27-7-935 (S: 21 Sc: 239)

T. C. K. Mad: 431

6 — TEŞEBBÜS:

Eroin satışına tavassut eden suçlunun fiili, bu eroin müste-

rinin eline geçmemiş olsa dahi tamdır. Bu hareketin teshübün olarak kabulü yolsuzdur.

Es. No: 8804 K. No: 6224 Kt. 9-11-935 (S: 19 Sc: 208)

T. C. K. Mad. 403

7 — TİBBİ ECZANIN TAYİNİ:

Tıbbî eczanın kodekse göre tayini lâzımdır.

Es. No: 4400 K. No: 5050 Kt. 8-10-935 (S: 21 Sc. 268)

T. C. . Mad: 409,89

V

12 — VAZİFEYİ İHMAL:

I — Kanun tarafından kendilerine verilen adlı vazifelerinde suistimal veya ihmal ve terahileri görülen zabıta âmir ve memurları hakkında C. M. U. K. nun 154 üncü maddesi mucibince Müddeiumilerin takibatta bulunabilmeleri için kanunun tevdi ettiği bu vazifenin icrası hususunun taraflarından ayrıca yazılı veya şifâhî emirle teyit edilmiş olmasına lüzum yoktur.

Es. No: 8965 K. No: 6768 Kt. 28-11-935 (S: 13 Sc: 69)

C. M. U. . Mad: 154

II — İhmalden muhakeme altına alınan memurun hadiseye taallük etmeyen diğer işlerini iyi ve dürüst olarak görmüş olduğundan bahsile beraet kararı verilmesi yolsuzdur.

Es. No: 4829 K. No: 6058 Kt. 2-11-935 (S: 19 Sc: 202)

T. C. . Mad: 230

III — Vazifenin lâyikile yapılmaması suretiyle vayifede ihmalden başka suçun memurluk vazifesini suistimal suretile telekkisini icap ettiren kanun unsurları gösterilmemeksizin

ihmal suistimal şeklinde tavsif edilemez.

Es. No: 4670 K. No: 6291 Kt. 12-11-935 (S: 21 Sc: 231)

T. C. K. Mad: 240

2 — VEKÂLET ÜCRETİ:

Vekâlet ücreti asila hükmedilmek lazımdır. Avukata hükmedilmesi yolsuzdur.

Es. No: 3622 K. No: 4670 Kt. 2-7-935 (S: 19 Sc: 204)

T. C. K. Mad: 188

Y

1 — YAŞ TAYİNİ:

1328 rumî seneye nazaran sonradan yazılmış olan 1913 milâdî senenin kanunu kıymeti yoktur. Suçlunun yaşını tayinde esas rumî tarihdır.

Es. No: 8815 K. No: 6390 Kt. 15-11-935 (S: 19 Sc: 206)

T. C. K. Mad: 493, 525

2 — YEDDİ NEZEDİLEN GAYRI MENKULÜ İŞGAL:

İcra dairesince sabibine teslim edilen tarayı yeddi nezedilmiş olan şahsin tekrar işgal etmesi İcra ve İflâs kanununun 342inci maddesi mucibince icra hâkimi tarafından rüyet edilmek icap eden ceza kanununun 309uncu maddesine uygun bir suç teşkil eder.

Es. No: 5450 K. No: 7632 Kt. 30-12-935 (S: 24 Sc: 351)

T. C. K. Mad: 309. İcra İflâs K. Mad: 342

Z

1 — ZİMMETE PARA GEÇİRME:

I — Memurun kaçak olarak tuttuğ kömürlerin merciine veya

yeddi emine teslim edinceye kadar vazifesi icabı olarak muhafazası altında bulunduracağına göre bu kömürleri temellük etmiş olması halinde zimmet suçu teşekkürül eder.

Es. No: 4554 K. No: 3770 Kt. 5-6-935 (S: 18 Sc: 176)

T. C. K. Mad: 202

II — zimmete para geçirmek ve ihtilâs suçlarının husule gelmesi için memur tarafından temellük edilen malın hasbel-vazife kendisine tevdi edilmiş olması şarttır. Eğer memur temellük ettiği mali ahz ve kabze vazifedar değilse bu suçlar teşekkürül etmez.

Es. No: 6480 K. No: 5063 Kt. 9-8-935 (S: 21 Sc: 234)

T. C. K. Mad: 213

III — Muhasebei umumiye kanununun 88inci maddesi mucibince memurun zimmetine geçirdiği parayı ödemeye mecbur olması hakkında ceza tatbikine mani değildir.

Es. No: 6474 K. No: 5052 Kt. 9-8-935 (S: 21 Sc: 236)

T. C. K. Mad: 202

2 — ZİNA:

I — Nikâhsız karı koca gibi yaşama suçu temadi ile teşekkürül edeceğinden cinsi münasebetlerin taaddüdünden dolayı 80inci maddenin tatbiki yolsuzdur.

Es. No: 1736 K. No: 2419 Kt. 18-4-935 (S: 17 Sc: 141)

T. C. K. Mad: 441, 80

II — 441inci madde mucibince kadın evli olmadığı takdirde kocasının suç ortağı hakkında ikamei dava edebilir.

442inci maddede ise koca mutlak surette karısının suç ortağı hakkında dava hakkına malikdir.

Es.....

(S: 17 Sc: 144)

T. C. K. Mad: 441, 442

III — Zinadan dolayı takibat icrası kadın ve erkeğe teşmil edilmek suretile âmme davasının tahrikine bağlıdır. Fera-

ğat kabili inkısam olmadığından suçlulardan birisi hakkında
daki ferağat diğerlerine sarıdır.

Es. No: 3961 K. No: 3929 Kt. 11-6-935 (S: 19. Sc: 199)

T. C. . Mad: 440, 443

Maddeleri Arama Cetveli

KANUNLAR

A

	Madde	S.	Sc.
1 — Avukathk Kanunu.	5	16	123
2 — Askeri Ceza Muhakemeleri Usulü K.	4	24	323
3 — Af Kanunu : (2330).	1	18	159
	3	18	162
	4	21	241
	3,4	19	180
	11	18	164

B

1 — Belediyeler Kanunu.	102	24	349
2 — Buğday Koruma Kanunu.	9	17	140
3 — Büyük Millet Meclisinin 1341 Senesi Bütçesinin Müteferrika Ve İnşaat Fas- illarına 26703 Liranın Tahsisatı Mun- zama olarak İlâvesi Hakkında Kanun (665).	5	16	118
4 — Borut Ve Patlayıcı Maddelerle Av Ma-			

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc.</u>
İzemesi Fişek Ve Rüvelver İnhisarı Kanunu : (2441).	4	19	192
	4	18	171

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc.</u>
1 — Ceza Muhakemeleri Usulu Kanunu :	18,22	19	190
	21,22	20	210
	37,270	13	66
	40,41	14	9
	154	13	69
	244	21	349
	253	17	143
	253	23	307
	253,305	19	191
	255	21	260
	257	14	89
	265	13	75
	302	21	242
	305	20	213
	»	15	101
	»	»	109
	»	17	133
	»	»	143
	»	21	262
	»	17	137

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Se.</u>
1 — Ceza Muhakemeleri Usulu Kanunu :			
	305	24	342
	310, 315	20	212
	310	24	332
	»	21	264
	310, 39, 40	13	72
	320, 321, 322	20	213
	322	14	81
	»	15	100
	344	16	119
	344	15	188
	361	19	184
	365	19	177
	365, 298	18	154
	390, 391	24	338
	402	16	121
	»	19	180
	407	22	286
	414	23	309
2 — Ceza Kanunu :			
	13, 448	21	248
	29, 491	22	291
	29, 493	14	85
	31, 80	21	245
	33, 203	20	224
	36	21	254
	»	22	275
	36, 549	22	289
	40	19	195
	»	16	120

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc.</u>
2 - Ceza Kanunu :	51, 59	18	155
	51, 59	15	111
	51, 272	13	77
	51, 448	22	287
	59, 448	20	218
	59, 456	24	326
	61, 448	18	159
	62, 81	21	257
	62, 491	14	94
	62, 448	18	160
	69, 456, 482	24	328
	69, 482	23	314
	69, 188, 431	17	142
	69, 491	14	86
	69, 456, 416	18	151
	69, 456	18	175
	73, 491	22	293
	77	18	157
	78, 457	22	284
	79	15	98
	79	20	222
	80, 457, 456	24	324
	80	15	108
	80, 203	18	158
	80, 482	23	320
	81, 480	21	267
	89	15	111
	89, 409	21	268

2 — Ceza Kanunu :

Madde	S.	Sc.
99, 489	21	253
99	19	182
»	19	185
»	21	266
»	19	183
102, 103	19	195
102, 116	21	227
102, 105	24	333
103	18	174
104	16	115
105	24	342
184	15	104
188	19	204
189, 457	23	307
191	21	251
191	23	309
191	22	290
192	21	271
193	18	149
194	19	203
202	18	176
»	21	236
»	13	78
»	17	129
»	22	281
203	18	153
204	18	164
213	21	234

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc.</u>
2 — Ceza Kanunu :	220,223,225	24	350
	230	19	202
	240	21	231
	245	19	201
	252	14	92
	254,456	21	235
	264	15	107
	264	21	250
	266,271	18	173
	266,272	22	285
	271,279,456	24	352
	276	24	348
	279	13	65
	279	14	96
	279,398	22	296
	279	24	349
	283	18	172
	287	19	204
	302	17	134
	305	22	273
	308	22	283
	308	21	252
	309	24	351
	342	18	148
	342,349	21	243
	381	17	132
	391	15	99
	403	21	237

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Se.</u>
2 — Ceza Kanunu :			
	403	19	208
	414	15	105
	416	22	286
	416,417,418	19	177
	421	22	303
	426,427	24	346
	431	21	239
	»	16	114
	»	17	134
	»	18	150
	»	21	272
	433	18	152
	436	21	268
	440,443	19	199
	440	14	90
	»	14	93
	»	19	205
	441,442	17	144
	441,80	17	141
	443	20	214
	447	19	190
	448	21	241
	448,2330/1/14	15	106
	448	18	449
	450	20	220
	»	19	178
	452	22	294
	456,457	19	187
	456,457	23	311

	Madde	S.	Sc.
2 — Ceza Kanunu :	456	24	323
	»	18	147
	»	15	107
	»	23	312
	457	22	277
	»	14	84
	459	24	345
	463	20	214
	»	19	187
	466	22	282
	467	13	80
	482,485	19	184
	482	18	166
	»	15	103
	482,485	22	278
	483,485	22	297
	489	23	312
	»	23	313
	491,523	24	325
	491	24	327
	491,525	21	260
	491,522,525	19	189
	491,522	19	186
	491,522	15	97
	491,508	24	321
	491,493	15	110
	491,522,525	23	310
	491,522	19	183

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc.</u>
2 — Ceza Kanunu :			
	491,525	22	274
	491,493	21	23
	492	23	143
	492	17	143
	492,525	21	233
	493,525	19	205
	503	18	146
	508	13	67
	512	21	259
	516	13	79
	516	21	270
	517	24	329
	521	19	181
	522	21	258
	526	22	299
	»	21	265
	»	20	210
	»	22	292
	»	24	322
	»	16	117
	549	21	253
	566	13	76
	567	23	308

D

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesi Teşkilatı K. (1667)	3	22	273
--	---	----	-----

E

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc:</u>
Ecnebilerin Seyahat ve İkametleri Hakkında Kanun.	2	16	113

H

1 — Hafta Tatili Kanunu.	1	16	119
2 — Hakimler Kanunu.	99	23	318
3 — Harç Tarifesı Kanunu:	50	14	83
	50,57,58	14	90
	52	22	267
	57	17	135
	58	18	165
	58	23	311
	60	17	136
	»	17	137
	60,61	23	313
	63	22	275
	67	21	256

I

1 — İspito ve Meşrubatı Küuliye kanunu:	19	24	323
	22	22	300
	23	18	168

	<u>Madde</u>	<u>S.</u>	<u>Sc:</u>
2 — İcra ve İflâs kanunu:	342	24	351
	368	16	124

K

1 — Kaçakçılık kanunu:	25	20	209
	»	22	295
	»	22	301
	»	22	304
	»	22	300
	»	21	261
	»	16	126
	»	21	255
	25	19	194
	»	19	197
	»	18	171
	»	21	229
	»	24	344
	25,44	14	88
	25,31,58	19	198
	25,50	18	170
	50	17	139
	50	18	172
	55	17	138
	59	24	337
	63	21	263
	66	24	336
2 — Kaçakçılığın men ve takibi hâk-			

	Madde	S.	Sc.
kinda kanun: (1510)	13 16	24 15	330 102
O			
1 — Orman nizamnamesine Müzeyyel K.	1	24	339
2 — Otel, pansiyon, Ticarethane ve sair umumî müesseselerde oturan ve çalışanların hüviyet varakası vermeleri mecburiyetine dair kanun (1704)	1	24	325
P			
1 — Ölçüler kanunu:	7,24 24 24 »	23 14 24 16	317 84 335 120
2 — Ödünç para verme işler kanunu (2279)	17	23	316
T			
1 — Tütün İnhisarı Kanunu: (1701)	16 51,66	21 18	264 171

	Madde	S.	Sc.
1 — Tütün İnhisarlı Kanunu: (1701)	60 » » 61 69 »	15 17 21 22 14 23	102 131 256 304 88 315
2 — Tedrisatı İptidaiye Kanunu.	33	16	114
3 — Tekke ve Zaviyelerin Seddine Dair Kanun: (677)	1 18	18 23	169 314
4 — Ticarette Taşışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun: (1705)	6	19	196
5 — Ticaret mukavelesi veya Modosu Vivendi akdetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalata memnuniyetler veya tahdit veya hukuki takyitler tatbikine dair Kanun. (1873)	2	13	77

U

Umumi Hifzıssıhha Kanunu:	186 128 103,282	22 18 24	296 167 334
---------------------------	-----------------------	----------------	-------------------

Y

1 — Yabancı Ağaçların açıl-

	<u>Madde.</u>	<u>S.</u>	<u>Se.</u>
mazı hakkında kanun.	22,23	13	79
2 — 20 Temuz-931 tarihli ve 733 Numaralı Kanuna müzeyyel Kanun (1913)	1	13	74
3 — 20-Tesrini Sani-1334 Tarihli Pasaport Kanununun 16inci Mad- desini değiştiren Kanun (2437)	16	13	47
Z			
Ziraat Bankası Bütçe Kanunu (340) senesi.	17	14	96

NİZAMNAMELER

D

	<u>Madde.</u>	<u>S.</u>	<u>Se.</u>
1 — Denizyolları Usulü Zabıtasına dair nizamname.	15	16	127
2 — Devlet Demiryolları Zabıta nizamnamesi.	20	23	305

O

Orman nizamnamesi:	31	24	333
	33	17	130
	33	19	193
	33	21	266
	33,35	16	125
	33,36	19	191
	33,36	22	280

Z

Zührevi hastalıklar mücadele nizamnamesi.	42	24	334
---	----	----	-----

ANSWER TO A QUERY

如果說「愛」是神的「一個特質」，那麽我們就應該稱祂為「愛的神」。

三三

638

ABONE BEDELI

Adet	Kuruş
12	Bir seneligi 300

Perakende olarak bosphorus numarası

Kuruş
30

Adliye Ceridesine Abone Kaydi Şartları

1 — Adliye Ceridesine abone olmak istiyenler, bulundukları yerin mal sandığına [Adliye Ceridesi abone parası] olarak [300] kuruş yatıracaklar ve alacakları makbuzu oluşturdukları yerin C. müddeiumumılığine teslim ile hangi sene için abone olduklarını kaydettireceklerdir.

2 — C. müddeiumumilikleri bu makbuzları ve hang seriye abone olduklarını abonmanın açık adresiyle birlikte doğrula Adliye Vekilliği Neşriyat Müdürlüğüne gönderecekler ve abone sahibine de bu muameleyi bildirecek bir numara kâğıdı vereceklerdir.

3 — Abonmanların cerideleri bulundukları C. müddeiumumilikleri makamı delâletiyle adreslerine gönderilir.

840